

Pred dvema letoma so si nado-
budno podali roke, češ da bodo
bolje poslovali, zagotovili delav-
cem večjo socialno varnost. Od
ponedeljka pa velja, da delavci
Bliska več ne bodo v DO Panoni-
ja, saj so se na referendumu pre-
pričljivo odločili za samostojno
pot. Glasovalo jih je namreč
okrog 90 odstotkov, tretjina pa jih
je bilo za izločitev. O namerava-
nem dejanju smo pisali v Vestniku
že 11. junija, zdaj se je napoveda-
no uresničilo. Pa tudi mnjenja so
ostala približno podobna. Očitno
v dveh letih (ne preveč ljubečega)
sožitja marsikaj ni bilo v redu.
Nova organiziranost bo stala

veliko časa in denarja. Po 30 dneh
pritožbenega roka (torej 1. okto-
bra) bodo na novo razpisali vsa
vodilna delovna mesta, dotlej pa
bodo svoje delo opravljali s pred-

ukvarjali predvsem s plezanjem na
trhlo vejo, neprimerni in neracio-
nalni postopki. Toda taka je pač
volja delavcev in treba jo je spo-
štovati, čeprav vsi ne mislijo ena-

morebitnih težavah ne bo poma-
gal. Po moje je referendum ču-
stvena odločitev, ker so delavci
tradicionalno vezani na Blisk. Do
ponovne združitve zdaj več ne mo-
re priti. Kouter: »Od pomladi so
se razmere v Blisku glede zasede-
nosti zmogljivosti še poslabšale.

Toda če dela ni, je vseeno, ob kak-
šni obliki organiziranosti. Z reor-
ganizacijo pa bomo zmanjšali
stroške režije, izločili smo se, ker
DO obveznosti do nas ni izpolni-
la. Referendum je prepričljivo
uspeh, kljub nekaterim poskusom
miniranja.«

Bojan Peček

Milan Kučan, predsednik predsedstva CK ZKS,
na zboru slovenskih zadružnikov

Vemo, kakšno družbo hočemo

Slovenski zadružniki praznujejo letos pomemben jubilej, 15-le-
tnico ponovne oživitve zadružništva in delovanja Zadrzne zveze Slo-
venije. Jubileja so se spomnili s slovesnim zborom slovenskih za-
družnikov v Gornji Radgoni, ki so ga vključili tudi v program prire-
ditve jubilejnega 25. kmetijsko-živilskega sejma, slavnostni govor na
tej priložnosti pa je imel predsednik predsedstva Centralnega komiteja
Zveze komunistov Slovenije Milan Kučan. Da so slovenski za-
družniki za govorilnika na tej slovesnosti izbrali prvega človeka iz
vodstva slovenskih komunistov, ni naključje, saj je Zveza komunistov
v celoti prizadevanj za razvoj naše družbe namenjala socialistični
preobrazbi kmetijstva in premagovanju nasprotja med mestom in va-
sjo posebno skrb. Kot je dejal Milan Kučan, so dala ustvarjalna
iskanja pri ukvarjanju s to problematiko — kljub napakam, od ka-
terih so imele nekatere zelo daljnosežne negativne posledice — ned-
vomno pozitiven rezultat. Ta rezultat je znan, znana pa so tudi raz-
mišljanja, kako naprej. Povsem dorečenih odgovorov na to sicer še
nimamo, vendar sta bili spomladanski seji CK ZKS in CK ZKJ za-
namenjeni njihovu iskanju. Seja CK slovenskih komunistov ni bila
le preverjanje dosedanjih rezultatov, ampak predvsem razmislek o
prihodnjih poteh kmetijske in zemljiške politike, ki bo sledila tako
socialnim in družbenopolitičnim kot tudi gospodarskim ciljem. Če-
prav je kriza globoka, razlogi zanjo pa mnogovrstni in težko obvlad-
ljivi, zgolj njeno premagovanje, kar je prva naloga, vendarle ne more
biti cilj našega razmišljanja, je dejal Milan Kučan. Ne bi bili resni-
čno napredno gibanje, če bi se ne bili sposobni dokopati do jasne
predstave o tem, kakšna naj bo družba, v kateri bodo ljudje s pono-
som hoteli biti doma, želeli delati in ustvarjati, ker bo spodbujala im-
cenila njihovo ustvarjalnost, temeljila na njihovih demokratičnih sa-
mopravniških odločitvah, šla vstric z razvojem proizvodnih sil, zna-
nja in tehnologij in z napredkom v svetu sploh, ker bo v tem svetu
upoštevana in spoštovana.

Nekaj poudarkov iz govora Milana Kučana objavljamo na 3. stra-
ni.

Po 25. kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni

Po novi poti k zlatemu jubileju

Po desetih dneh so se v nedeljo v Gornji Radgoni zaprla vrata jubilejnega 25.
kmetijsko-živilskega sejma. Več kot 180 tisoč obiskovalcev, ki so si ogledali letoš-
nji sejem, je najboljši dokaz za to, da si je ta sejemski prireditev utrdila svoje me-
sto v slovenskem in jugoslovanskem prostoru. Sejamski dnevi so bili praznik slo-
venskega kmetijstva, še posebno pa so prireditve sprejeli za svojo Pomurci. To je
tudi naš, pomurski sejem, saj je vse dni živel z njim Gornja Radgona, radgonska
občina in celotno Pomurje.

V 25-letnem iskanju je organizator-
jem uspelo izoblikovati koncept in
vsebinsko te sejemске prireditve, ki pa
ob kritični presoji še nista doela tak-
šna, kot so si jo zastavili. Sejem naj bi
prikazoval dosežke slovenskega in ju-
goslovanskega kmetijstva, to sicer v
dobrih meri že opravlja, vendar je na
njem še nekaj, kar tja ne sodi. Ob tem
pa ne kaže pozabiti, da je sejem delno
tudi odsev položaja, v kakršnem je
naše kmetijstvo. Če je sejem v Gornji
Radgoni na eni strani resnično prikaz
tega, kar premorejo jugoslovanski iz-
delovalci kmetijske mehanizacije in
opreme za kmetijstvo, to še vedno ne
velja za nekatera druga področja.

Predvsem ne za živilskopredelovalno
industrijo, saj obiskovalec ne dobi
pravega vtisa o tem, kaj ta industrija
zmore in premore.

Naj to sicer ne izzveni kot kritika
organizatorjev, vendar se nekoliko
pomudimo pri prikazu kmetijske me-
hanizacije, ki zavzema največji del se-
jemskega prostora. Sprehod po raz-
stavišču daje občutek še vedno preve-
like razdrobljenosti izdelovalcev kme-
tijske mehanizacije in opreme, čisto
pa prihaja tudi do podvajanja proiz-
vodnih programov. Se posebno velja
to za izdelovalce drobne kmetijske
mekhanizacije, ki jih je v Jugoslaviji
očitno preveč, kar seveda proizvodnjo
le podražuje, posledice pa so v cenah
razstavljenih izdelkov.

Pa še eno vprašanje se postavlja
obiskovalcu sejma v Gornji Radgoni.
Ali je to sejem izdelovalcev kmetijske
mekhanizacije ali trgovine? Očitno da
obojih, navzočnost obeh pa daje ob
sedanji organiziranosti tudi vtis ne-
urejenosti, saj lahko izdelke istega iz-
delovalca in celo enak izdelek vidimo
na različnih mestih. Prav je, da so na
sejmu izdelovalci in tudi prodajalci,
saj mnogi obiskovalci prihajajo na se-
jem zato, da bi videli, izbrali in tudi
kupili, vendar bi si morali izdelovalci
in prodajalci pri tem vlogi deliti. Iz-
delovalci naj bi razstavljali, trgovina
pa le prodajala, saj bi tako ostalo več

razstavnega prostora tudi za tiste, ki
so jih morali organizatorji zaradi po-
manjkanja prostora omejiti ali celo
odkloniti.

V zadnjih letih je na sejmu vse bolj
navzoča tudi živilsko-predelovalna
industrija, ki pa je v največji meri še
vedno omejena na slovenski prostor.

Nekateri novi razstavljalci, ki so bili
letos na sejmu prvič, pa potrjujejo, da
za sejem v Gornji Radgoni vlada za-
nimanje tudi v drugih republikah in
bi jih zato kazalo v prihodnje še bolj
pritegniti k sodelovanju.

Kmetijskega sejma si ni mogoče za-
mišljati brez razstave živine in ta je
bila v Gornji Radgoni tudi letos. Bi ji
pa kazalo dodati novo in bogatejšo
vsebinsko, predvsem ob večji podpori
sejma, ne pa razmišljati o tem, da to-
vrstnih razstav v prihodnje sploh več
ne bi bilo. Tudi spremljajoči stroko-
vni program bi moral biti po napove-
dih izredno bogat in nekateri posveti
in predavanja so bili na resnično viso-
ki strokovni in kakovostni ravni, med-
tem ko jih je nekaj celo odpadlo. O
vzrokih za to bi kazalo temeljito raz-
misлити.

Naj bo kakorkoli že, sejem v Gor-
nji Radgoni je v teh 25 letih prerasel v
drugi največji kmetijski sejem v Ju-
goslaviji in ima vse ambicije, da ta sta-
tus tudi ohrani in si ga še bolj utrdi.

Premalo pa so le ambicije, za to je po-
trebno zagotoviti tudi vse tehnične
možnosti. Letošnja prireditev je poka-
zala, da je na tem področju še veliko
pomanjkljivosti in o njih bodo morali
organizatorji temeljito razmisлити in
jih analizirati. Pa četudi je šlo večših
le za navidezne malenkosti, vendar
tudi te lahko omajajo ugled priredi-
tve. In tega organizatorji ne smejo do-
voliti, čeprav bo za to potrebno odšte-
ti kakšen dinar več. Sejem, ki se po-
naša s tem, da je mednarodni, zahteva
namreč vedno več profesionalizma
na vseh področjih in ne le zgolj ljubi-
teljstvo.

Ludvik Kovač

Leto XXXVII
Št. 34
Murska Sobota
3. september
1987
Cena 350 din

VESTNIK

NOVO ŠOLSKO LETO

Prvi september je vsako leto
poln pričakovanj, nestrpnosti, ži-
vahnosti... Ko pa je zares konec
počitnic, novo šolsko leto pa pri-
naša veliko neznan.

To je seveda še posebno vzne-
mirljiv dogodek za prvošolce —
tako osnovnih kot srednjih šol. V
Pomurju je prvič prestopilo šol-
ski prag okrog 1700 začetnikov
obvezne osnovne šole in blizu
1200 mladih, ki so se odločili, da
bodo nadaljevali z usposabljan-
jem v tej ali oni srednji šoli
usmerjenega izobraževanja. Če
so lahko še do včeraj razmišljali
in oklevali, za kakšen poklic naj
bi se pripravljali, je morala odlo-
čitev končno pasti. Prav gotovo
ni bila lahka, kajti eno so pokli-
čne želje, drugo pa sposobnosti,
izobraževalne možnosti, potrebe
po kadrih...

Osnovna šola je z novim šol-
skim letom naposled v celoti pre-
novljena. Tako bodo sedaj tudi v
8. razredu delali po novem pro-
gramu za življenje in delo šol.

Da naj bi vse osemletke postale
celodnevne osnovne šole, pa bo
prav gotovo še dolgo ostala le vi-
zija. Pravzaprav je vse več težej,
tudi v Pomurju, da bi si jo sploh
odmislili, oziroma jo vsaj spre-
menili, kajti takšna, kot je, veliko
stane in je ni možno uspešno iz-
vajati, če ni vsega potrebnega.
Morale pa bi biti skorajda ideal-
ne razmere. Teh pa najbrž še dol-
go dolgo ne bo. Možna pa je
vnašati elemente celodnevne os-
novne šole v delo »navadnih«
osemlečk.

O srednjih šolah je bilo lani
precej vika in krika, da jih je po-
trebno prenoviti, in sicer pred-
vsem tako, da bodo tudi v prvem
letniku upošteevane različne spo-
sobnosti učencev za nadaljnje
izobraževanje in da se bodo za-
res usposobili za delo in samou-
pravljanje. Nekaj sprememb je
uvedenih, za temeljitejšo preno-
vo pa, kot kaže, ni bilo dovolj ča-

Prvi dan novega šolskega leta je v Poreču (in tudi dru-
god na Madžarskem) poseben praznik. Učenci so vsi
opravljeni v pionirске uniforme ali praznične obleke, od-
vijajo se proslave... Na Gornjem Seniku pa so minuli
ponedeljek proslavili tudi novo pridobitev — prizidek k
šoli.

sa, oziroma so se mnjenja in po-
bude mladih, katerim je izobra-
ževanje namenjeno (zborovanje
v Slovenj Gradcu), in drugih kro-
gov nekoliko razšle. Nekaj pa bo
vendarle boljše kot v lanskem šol-
skem letu. To so prenovljeni pro-
grami za 3- in 4-letne srednje šole
z vgrajeno tako imenovano ra-
vensko diferenciacijo pouka pri
slovenskem in tujem jeziku ter
matematič. Gre tudi za nekoliko
drugače razporejene nekatere
predmete in tudi za njihov ob-
seg. Sicer pa vzgojno-izobraže-
valni proces ne more biti nekaj
stalnega, temveč ga je potrebno
prilagajati razvoju človeštva.

Pa se oziroma še med šolarje v
Poreču. Tamkaj so se zbrali ob
svojih hišah učenci že dan prej.
Prišli so sicer še brez torb, ven-
dar vsi praznično opravljeni —
osnovnošolci v enakih šolskih
(pionirskih) uniformah, dijaki
monaštrske gimnazije in tam-
kajšnje poklicne šole pa v oble-
kah, ki jih nosijo samo ob poseb-

nih priložnostih. Prvi šolski dan
je v Poreču, in tudi drugod na
Madžarskem, namreč poseben
praznik. Povsod pripravijo pro-
slave, na katerih se zberejo tudi
starši.

V Poreču je bilo še posebno
slovesno na Gornjem Seniku,
kjer so ob začetku novega šolske-
ga leta proslavili tudi novo pri-
dobitev — prizidek z manjšajo-
čimi prostori, in tudi staro po-
slopje so nekoliko obnovili. Po
končanem dvojezičnem kultur-
nem programu je vsem zbranim
najprej spregovorila ravnateljica
seniške osemletke Erika Glanc (v
madžarskem jeziku), nato pa še
višja referentka za slovenska
vprašanja pri Demokratični zvezi
južnih Slovanov na Madžarskem
Irena Pavlič.

»Bogat je človek, ki zna en je-
zik lepo in dobro, še bogatejši je
tisti, ki zna dva ali več jezi-
kov... Velika vrednost je tudi
naš, slovenski materni jezik. Uči-
te se ga pridno, ne smete ga po-

zabiti, ker je siromak tisti človek,
ki pozabi svoj materni jezik...
Bodite ponosni, da govorite tudi
slovensko...« je dejala med
drugim.

Na gimnaziji v Monostru pa
smo zvedeli, da bodo naposled
uvedli fakultativni pouk sloven-
skega jezika v 3. letniku. Obisko-
valo ga bo okrog 5 učencev, dru-
gi pa se bodo lahko prijavili k
slovenskemu krožku.

Razen že omenjenega drugih
novosti v porabskih šolah ne bo.
Dvojezični pouk bodo imeli pri
predmetih spoznavanje družbe
in okolja in glasbena vzgoja zdaj
v vseh prvih treh razredih osnov-
nih šol, ki jih obiskujejo otroci
slovenske narodnosti, na gornje-
seniški osemletki pa tudi zgodo-
vino v 5., 6. in 7. razredu.

V Poreču (na Madžarskem) je
bil torej prvi šolski dan poseben
praznik. Kaj pa pri nas?

Jože Graj

Ob letošnjem neurju s točo in poplavami

VODARJI ZAMUJALI POPLAVO

Ob nedavnem neurju s točo in po-
plavami je bilo v soboški občini ak-
tivirano večje število pripadnikov civil-
ne zaščite. Razveseljivo je, da so v ne-
katerih krajih Goriškega vaški povelj-
niki samoiniciativno aktivirali pri-
padnike civilne zaščite za preprečeva-
nje in odpravo posledic neurja, pre-
den so to nalogo dobili od občinske-
ga štaba in preden so bile aktivirane
nekaterne posebne enote. Pri tem so
predvsem izstopale vasi: Gerlinci,
Pertoča, Ropoča, Dolnji Slaveči, Gor-
nji Slaveči, Krašci, Križevci, Otovci,
Kuštanovci, Cankova in Mačkovec.
Tako so veliko prispevali, da škoda ni
bila še večja. V delovanju enot civilne
zaščite pa so bile opazne tudi nekatere
pomanjkljivosti. Tako so nekoliko
zapoznele reagirali v Rogoševcih in
Gradu, nobeden od vodij krajevnih
uradov se ni takoj javil na sedežu in
po radijski postaji na občinski štab ci-
vilne zaščite, tudi nekateri poveljniki
se niso znašli in uporabljali radijskih
zvez, primanjlovalo je cerad, ob kraj-
ši okvari vozila občinskega štaba ni
bilo mogoče dobiti nadomestnega vo-
zila in še nekatere manjše pomanjkljiv-
osti. Občinski štab civilne zaščite je
predlagal izvršnemu svetu skupščine
občine, ki se je zavzelo vključiti v akcijo
skupaj z drugimi odgovornimi de-
javniki, da zagotovijo nekaj potrebnih
sredstev za nakup 20 plastificiranih

plah, terensko vozilo, čoln, 10 pre-
nosnih postaj in še nekaj potrebne
opreme.

Večje število pripadnikov civilne
zaščite (592) je bilo aktiviranih pri po-
plavah, 27 raznih vozil in opravljenih
6.000 delovnih ur. Tudi ob letošnjih
poplavah so se pokazale določene po-
manjkljivosti, ki bi jih v prihodnje mo-
rali odpraviti. Gre za organizacijske,
kadrovske, materialne in druge, ki so
se pokazale pri preditju nasipa na ka-
nalu. Prepreno obveščanje o nastalih
razmerah dežurnih delavcev VGP in
zapoznele reagiranje je prineslo kup
nevšečnosti, saj se vodstvo VGP pri
izvajanju ukrepov za preprečevanje
in odpravo posledic ni držalo svojega
načrta obrambe pred poplavami.

Vodstvo VGP tudi ni bilo pravočasno
seznajeno z nastalimi razmerami. To
je imelo tudi za posledico, da so bili
na kraju dogajanja prej pripadniki ci-
vilne zaščite, kot orodje, oprema in
material, ki so bili potrebni. Zato je
bila potrebna intervencija občinskega
štaba civilne zaščite za materialom
pri drugih delovnih organizacijah in
štab civilne zaščite občine Murska
Sobota predlaga, da bi morali name-
stiti vodomersko postajo v Gornji
Radgoni, urediti potok Dobel in za-
poro pri Murski Soboti, urediti zapo-
ro pri čistilni napravi in na kanalu za

ledavo, omogočiti stalno kontrolo vi-
šine vode v Ledavskem jezeru v Kra-
šcih in mesečno kontrolirati zalogo
materiala za morebitne poplave na
VGP Mura Murska Sobota. Pomanj-
kljivosti, ki smo jim bili priča ob le-

tošnjem neurju s točo in poplavami,
bi morali čimprej odpraviti, da nas
naravne katastrofe v prihodnje ne bi
presenetile s še hujšimi posledicami.

Feri Maučec

Prekinitev dela v soboški Platani

JE KRIVA LE SLABA OBVEŠČENOST?

Kako lahko nepreverjene govorice skalijo medsebojne odnose, zgovor-
no dokazuje najnovejši primer lesnopredelovalne organizacije Platana iz

Murske Sobotne. V delovni kolektiv, kjer je bil v začetku leta uveden začasni
ukrep družbenega varstva, je namreč »pricuřljala« novica o domnevnih pro-
daji ene izmed tovarniških dvoran, zaradi česar naj bi po mnenju »dobro
obveščanih krogov« okrog šestdeset delavcev izgubilo delo. Razna natoče-
vanja so privedla celo do tega, da so se zaposleni v neposredni proizvodnji
v petek jutraj odločili, da prekinijo z delom. Podobno so storili delavci pri
montaži objekta Chemocholor v Zagrebu, kar je bila v tistem trenutku goto-
vo nesmiselna poteza. Da bi dobili objektivne informacije, so delavci Plata-
ne zahtevali navzočnost najodgovornejših predstavnikov soboške občine in
Slovenijalesa. Z delom so nadaljevali že v ponedeljek, toda ne moremo se
znebiti občutka, da bi se z boljšo obveščenoostjo delavcev lahko izognili te-
mu nečloveškemu dogodku.

Več pa lahko preberete na 3. strani.

PLATANA V GODLJI — Tako bi lahko dejali po petkovi prekinitvi dela v tej
lesnopredelovalni organizaciji, ki se je znašla v velikih težavah. Tudi pogovor z na-
jodgovornejšimi predstavniki soboške občine (na fotografiji) ni mogel dati dokon-
čnega odgovora o nadaljnji usodi tega kolektiva. Foto: A. Abraham.

V komaj 18-mesečnem predsednikovanju Corazon Aquino so Filipini doživeli že peti poskus državnega udara. Zaradi nameravane podražitve benčina je prišlo tudi do demonstracij, pri katerih niso bili redki tudi takšni prizori, kot jih kaže naš posnetek.

Vse nižji standard — sovražnik številka ena

Varnost države je danes vse manj ogrožena z zunanji dejavniki, narašča pa ogroženost zaradi notranjih ekonomskih problemov in kriz. To je po svoje logično — ugotavlja v Delu Branko Soban — kajti država, ki je notranje stabilna, je trdna, neodvisna in nedotakljiva tudi navzven.

To so nekatere najpomembnejše ugotovitve iz raziskave o pripravljenosti našega družbeno-političnega sistema za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Z raziskavo, ki se traja, se ukvarja Raziskovalni inštitut ljubljanske Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo. V tej prvi fazi je bilo začetih 27 krajevnih skupnosti in 66 delovnih organizacij iz devetih slovenskih občin, anketiranih pa je bilo več kot 2500 ljudi.

Večina anketirancev, kar četrтина, meni, da je naša družba pripravljena za uspešno upiranje agresiji ali drugim oblikam uporabe sile. Samo en odstotek je takih, ki trdijo nasprotno, petina pa jih meni, da je naša družba le delno pripravljena.

Ljudje se zavedajo nevarnosti, ki grozijo naši državi, saj se je za ponujeno možnost v anketi, da SFRJ ni z ničemer ogrožena, odločila le peščica (1,8 odstotka delavcev in 2,5 odstotka krajanov iz naključno izbranega vzorca). To ni pravzaprav nič presenetljivega, toda drugi odgovori so povsem podrli klasično predstavo o tem, da varnost države lahko ogroža samo jasno določljiv zunanji ali notranji sovražnik.

Anketirancem so v tistem delu raziskave, ki je proučeval obrambno-varnostno kulturo delovnih ljudi in občanov, našli

dvanaest možnih oblik ogrožanja varnosti SFRJ. Zajete so bile tudi zunanje oblike ogrožanja, kot so ekonomski, vojaški, politični in propagandno-psihološki pritiski, pa dejavniki, ki so posledica zunanjih pritiskov, delno pa tudi notranje neprimernosti, kot so tehnološka odvisnost in zastojanje na področju znanosti. Ljudje so menili, da našo varnost zdaj najbolj ogrožajo tako imenovani ekonomsko-tehnološki pritiski, kamor sodijo ekonomski pritiski, tehnološka odvisnost, zastojanje na področju znanosti, neugoden notranji ekonomski položaj in slabo gospodarjenje. Vojaško-politični dejavniki so torej izgubili glavno vlogo pri ogrožanju varnosti Jugoslavije.

Vojaško-politične dejavnike ogrožanja naše države so torej, kot kaže anketa, zdaj »z vrha«

spodrinile druge nevarnosti, čeprav seveda tudi teh pritiskov ne gre podcenjevati. Do te »zamenjave« je bržkone prišlo tudi zato, ker Jugoslaviji zadnje čase nihče tako očitno ne grozi z vojaško silo, kot se je to dogajalo v letih spopada z Informbirom, posredno pa tudi ob tržaški krizi in nato ob vikoravanju čet Varšavskega pakta v ČSSR, ko se je izvedelo za tako imenovani plan Polarka. Ta je predvideval tudi možnost invazije sovjetskih in njihovih zaveznikov sil čez avstrijsko ozemlje in Jugoslavijo do Jadrana. Ljudi zdaj veliko bolj skrbi vse nižji standard, močno pa negotujejo tudi nad vse večjimi socialnimi razlikami, saj so nekateri sloji znali obogatiti tudi v tej, socialistični ureditvi. Ta dva pojavi po mnenju anketirancev vse bolj ogrožata varnost države.

PISMO IZ BEOGRADA

Zakaj je negativno pozitivno?!

Agrokomerc iz Velike Kladuše v Bosni in Hercegovini je Beograjski humorist Jovan Hadži Kostić označil kot generalko. Gre za velikopotezno igro s »koristnimi« malverzacijami, ki ji dandanašnji dogodki v Jugoslaviji še vedno pripisujejo pozitivni predznak, čeprav je bilo že nekolikokrat rečeno, da je pač malverzacija malverzacija, kot je pač kraja kraja, in jo je torej treba obravnavati po določenih kazenskih zakonih.

Na žalost se veljaki Agrokomerca še kar naprej sklicujejo na pravilo, da je gospodarski kriminal le finančni prekršek, nekaj kar sodi največ k sodniku za prekrške, kot na primer vožnja skozi rdeči signal. Kdor misli drugače, da je počel Agrokomerc iz Velike Kladuše sodobno nadaljevanje Obrovcev in drugih naložb mimo vseh pravil igre samoupravljanja, odločanja delavcev o tem in takem, je kajpada sovražnik in bo to občutil na lasni koži. Delavci Agrokomerca torej ne smejo dajati nikakršnih izjav časnikarjem, v podjelja tega giganta na steklenih nogah pa jih vratarji ne smejo puščati, časnikarje namreč, češ da so mrhovinarji. Kar torej pomeni, da je Agrokomerc, po mnenjih njegovih direktorjev — mrhovina.

Delovanje Agrokomerca kot velikega sesalca denarja iz vseh delov dežele in vseh organizacij dela ter žepov delavcev je za Abdiće in podobne »poslovne« ljudi, ki jih zavesino ali ne, podpira tamkajšnja prav tako politika, vseeno, je torej povsem normalno, saj ne gre za prisvajanje tujega dela, temveč za alokacijo kapitala, kar seveda ni isto, saj vemo za razliko med teorijo dela in kapitala, ali ne.

Bila bi to pravzaprav veličanska ideološka zmeda, če ne bi šlo za najnavadnejšo sebičnost, ki tiči za teorijo hitrejšega razvoja za vsako ceno. Po tej teoriji je potrebno vzeti, ni važno na kakšen način, čim več od tistih, ki so več in bolje gospodarili, za čimer zopet tiči »teorija«, naj se razviti odrežejo delu svojega nadaljnjega razvoja v prid pospeševanja razvoja manj razvitih, kakor da bi bilo naravno, da se najboljši tekači v najbolj zahtevni tekmi pred ciljem ustavijo in počakajo tiste najslabše, da bi prišli na cilj skupaj in si rezultate tekme pač pravično razdelili na enake dele.

V teh časih razpravljanja, ali naj se ukradeno spremeni v posojilo, da bi tatovi ohranili čisti obraz, se nerad spominjam hrupnih razprav v nekem skupščinskem odboru za financiranje manj razvitih, ko je Hakija Pozderac, zdaj čisto imenovan v zvezi z afero Agrokomerc, zaroplo branil stališče Bosne in Hercegovine, da se nihče ne sme mešati v razpolaganje s sredstvi za manj razvite, češ da je tudi BiH država in češ da bi bilo vsakršno tutorstvo znak nezaupanja v sposobnosti voditeljev te države, da znajo gospodarno ravnati z denarjem iz sklada za nezadostno razvita območja.

Vprašanje sposobnosti je z Agrokomercem na stečaj odprto prav zaradi tega, ker je bila Titova ideja vselej zmanjšanje izkoriščanja človeka po človeku nasploh in tudi v okviru enakopravnosti narodov in narodnosti. Agrokomercova praksa pa nam kaže, da sploh ne temelji na načelih neizkoriščanja človeka po človeku.

Glede Abdićev izjave, da so tako ravnali, ker drugih možnosti zbiranja denarja za uresničevanje teh načrtov, menda ne samo Agrokomercovi, ni bilo, je na trdih temeljih, kajti ustavna ureditev je uzakonila združevanje dela kot temeljni način uresničevanja majhnih in velikih načrtov delovnih ljudi v eni in vseh organizacijah dela nasploh, le da je na način združevanja utemeljen z visoko moralno in revolucionarno zavestjo zlasti najodgovornejših dejavnikov naše družbe na ravni, ki nemarkizem izključuje tudi s kadrovske politiko, po kateri mora biti tak človek preverjen član ZK. To pa seveda ni več samo pravnoformalno vprašanje finančne tehnike.

Viktor Širec

V ŽARIŠČU DOGODKOV

VIHAR IZ VELIKE Kladuše

Sozd Agrokomerca iz Velike Kladuše, mesteca, kakšnih 30 kilometrov jugovzhodno od Karlovca, v okviru katerega je združenih 15 delovnih organizacij s 13 tisoč zaposlenimi, je pred slabimi štirinajstimi dnevi razburil predvsem jugoslovansko poslovno javnost. Ob politikov se je do preteklega petka »javil k besedi« samo predsednik predsedstva CK ZK Slovenije Milan Kučan, od neposredno najbolj odgovornih pa dr. Vukašin Marković, viceguverner Narodne banke Jugoslavije.

Iz bančnih krogov je v javnost prišla vest, da so v Agrokomercu izdali z več kot 192 milijard dinarjev nepokritih menic, kar so nekateri ocenili kot »največji pretres jugoslovanskega finančnega in denarnega sistema po letu 1945«. Dr. Davor Savin, svetovalec predsednika skupščine SFRJ, je v intervjuju za zagrebški Danas med drugim dejal: »Problem menic brez kritja v bistvu ni gospodarski problem, pač pa je to vprašanje pravnega reda in spoštovanje pravnih norm. Takih pojavov imamo v Jugoslaviji na stotine in so žarišče procesa, ki mu pravimo »siva emisija«... In dr. Marko Ilesić, docent za gospodarsko pravo na

ljubljanski Pravni fakulteti, za Delo: »Izdaja menice ni plačilo, pač pa le njegova obljuba. Ko nekdo izda menico, s tem potrdi, da bo v roku, ki običajno ni daljši od treh mesecev, plačal svoj dolg... Menico, kakršno poznamo pri nas, smo dobili z zakonom o zavarovanju plačil iz leta 1975. V tistih časih je bila neukidnost jugoslovanskega gospodarstva na vrhuncu, organizacije so bile vseprek zadolžene.«

Ob dejstvu, da je v velikokladuškem Agrokomercu in v občinah na vrhu nekakšnih družinskih klan, kot pišejo Večernje novice (gre za štiri brate Abdić, eden od njih je že več kot dve desetletji

predsednik poslovnega odbora sozda, drugi je direktor komunalnega podjetja in podpredsednik občinske skupščine, tretji je direktor delovne organizacije Reprom in četrti direktor karlovskega predstavništva Agrokomerca. Tu so potem še zeti in tako dalje), celotne zadeve ni mogoče videti samo skozi ta zorni kot, čeprav vse to more imeti tudi negativne posledice.

Vendar je potrebno ob Agrokomercem »iskanje lažnega denarja«, kar v bistvu je izdajanje nepokritih menic, videti tudi širši rezon tega vprašanja in nekatere posebnosti jugoslovanske ekonomije in financ v zadnjih desetih letih. Po sprejetju zadnje ustave smo v Jugoslaviji težili za tem, da ustvarimo bančni sistem, ki bo nekakšen »servis združene dela«, organiziran teritorialno, ki pa je bil edelje bolj pod vplivom lokalne politike. Izgube v gospodarstvu so pokrivala praviloma družbenopolitične skupnosti, redkeje gospodarstvo samo. V celotnem finančnem sistemu je potrebno omeniti še eno našo posebnost — službo družbenega knjigovodstva, katere kontrolna funkcija je bila prav tako pogosto pod vplivom lokalnih činiteljev. Ko se je lani pod ta »model« potegnila črta — komentira zagrebški Vjesnik — se je pokazalo, da je jugoslovanska notranja zadolženost najmanj tolikšna, če ne večja, kot so dolgovali, ki jih imamo v tujini. Agrokomercovo »odkritje« menic kot sredstva lažnega denarja je le ena od najrazličnejših mahinacij.

Ilustrativno je k tej trditvi mnenje Janka Smoleta, nekdanjega zveznega sekretarja za finance in člana Zisa: »Primer Agrokomer-

ca in njemu podobnih najbolj nazorno prikazuje, iz česa je sestavljena naša hiperinflacija, katere razlog je v praksi, ki misli, da so se za dosego nekih ciljev sme kar čez noč odirati po vsej Jugoslaviji... Treba je priznati, da je politika precej grobo vpletena v takšne postopke in iz katerih ne more več ven. Kar se dogaja — uporabil bom grobo besedo — je državljanska vojna; vsi se z vsemi preklajajo z vsemi sredstvi, zakoniti in nezakonitimi!

Konec lanskega leta je jugoslovansko gospodarstvo »razpolagalo« s 4000 milijardami dinarjev v nepokritih menicah in danes nihče ne ve, ali je ta znesek večji ali manjši. Vprašati bi se bilo zelo upravičeno ob tem — piše Vjesnik — ali ima Jugoslavija enoten, racionalen in močan bančni in denarno-posojilni sistem ali pa je prirejen tako, da pristojnim organom in ustanovam omogoča in jih napeljuje na tiskanje lažnega denarja, da nas vodi v finančni kaos in pelje pravno varnost gospodarskega sistema v celoti na rob čiste fikcije?

Borba je pred dnevi zapisala

Do ponedeljka so v V. Kladuši nekaj ljudi priprli, Agrokomercem primer pa so obravnavali ta teden tudi na republiški ravni.

Marsikomu se ob vsem tem poraja čisto enostavno vprašanje, kako to, da tega ni nihče preprečil. K temu je treba povedati, da celoten naš bančni in finančni sistem ne predvidevata kontrole izdajanja menic. Za »količino« nepokritih menic so vedele le banke, ki v svojem okolju »pokrivajo« poslovanje tistih delovnih organizacij, ki so poslovale z Agrokomercem, vendarle vsaka samo zase. Poslovanje z menicami brez kritja je tudi za banke določeno poslovno tveganje. Kako ga bodo v primeru V. Kladuše »garnirale« sebi in drugim, je občutljivo vprašanje. S tožbo in »razprodajo« takšnega gospodarskega giganta, kot je velikokladuški Agrokomerc, zagotovo ne bi prišlo do 192 in seveda več milijard dinarjev.

globus

LONDON — Cene nafte na svetovnem trgu se še naprej znižujejo. To pa zato, ker tega strateškega goriva načrtajo preveč. Sod najboljše nafte iz zahodnega Teksasa je stal konec prejšnjega tedna 18,40 dolarja.

BRUSELJ — V evropskem denarnem sistemu bo prišlo v septembru do devalvacij in revalvacij valut članic Evropske skupnosti. To se bo zgodilo najbrž 11. septembra, ko se bodo v Københavnu sestali finančni ministri teh držav.

MOSKVA — V Sovjetski zvezi pripravljajo korenito spremembo cen, ki bodo začele veljati v začetku leta 1990 in 1991. Cene bodo oblikovali na tri načine: centralistično, dogovorno in samostojno. Trenutno so na primer premog, plin in nafta kar nekajkrat cenejši kot drugod po svetu.

TUNIS — Tu so se sestali predstavniki sveta arabske lige iz 21 arabskih držav. Iranu so predlagali, da naj do 20. septembra sprejme resolucijo varnostnega sveta, ki zahteva prekinitev ognja med Irakom in Iranom. V nasprotjem primeru bodo članice arabske lige svoje odnose z Iranom »zaostrižele«.

BONN — Kljub strogemu nadzoru in hudim sankcijam v ZR Nemčiji le s težavo preprečujejo najrazličnejše načine sleparjenja v gospodarstvu. Sodijo, da »domači tatovi« vsako leto protipravno poberejo po 20 milijard mark. Če sleparita dva človeka, ki sta na odgovornih mestih, ki se vzajemno nadzorujeta, sleparij enostavno ni mogoče odkriti.

HONOLULU — Ameriške oblasti so dovolile nekdanjemu filipinskemu predsedniku Ferdinandu Marcosu in njegovi ženi Imeldi, da lahko ostaneta v ZDA še leto dni.

WASHINGTON — Zadnje čase se v ZDA ponovno veliko ugiha o morebitnem odstopu predsednika Ronalda Reagana še pred potekom mandata, ki mu poteče 20. januarja 1989. Po nekaterih nepotrjenih govorih naj bi predsednik odstopil takoj po srečanju s sovjetskim partijskim voditeljem Gorbačovom.

Zaliv spet nevarnejši

Z nedavnimi okrepljenimi iraškimi napadi na iranske naftne naprave in tankerje se je spet močno povečala napetost v Perzijskem zalivu. Iranci so napovedali, da bodo z napadi nadaljevali in jih celo okrepli, dokler Iran ne bo sprejel in upošteval resolucije Združenih narodov o ustavitvi spopadov.

V Iranu so prepričani, da nevarnost v Zalivu povečuje predvsem prisotnost ameriškega vojaškega ladjevja. Iran je Združenim narodom ponudil svojo formulo za ustavitev vojne. Po njej naj bi Irak spoznal za agresorja, posebno sodišče pa naj bi kasneje ugotovilo, kako agresorja kaznovati.

Pomembneje je, da je zemlja obdelana, kot v čigavi lasti je

Predsednik predsedstva Centralnega komiteja Zveza komunistov Slovenije se je v nagovoru slovenskim zadrudnikom najdlje zadržal pri vprašanju kmetijstva in nalogah, ki nas čakajo na tem področju. Resno razmišljati o prihodnosti, o gospodarskem in družbenem razvoju, ne da bi bila sestavina tega tudi misel o prihodnjem razvoju kmetijstva, ni mogoče, je dejal predsednik slovenskih komunistov. Niti misli ni mogoče, da je možen razvoj industrije ali celo postindustrijske civilizacije, razvijanje novih proizvodov in proizvodnje, vključevanje v mednarodno delitev dela in prenos znanja, ne da bi se z enakim tempom in isto logiko razvijalo tudi kmetijstvo! Razvoj, tehnološka modernizacija, neusmiljeno terja tudi rekonstrukcijo in modernizacijo kmetijstva. Ustvarja realnejše razmere za rentabilnejšo uporabo kmetijskih strojev, za razvoj, ki skupaj z novimi znanji in agrotehničnimi metodami omogoča povečevanje proizvodnje in produktivnosti, zadovoljevanje povpraševanja po hrani, njen izvoz in končno tudi njeno pocenitev, kmetijstvo pa višji dohodek. Modernješa in cenejša kmetijska proizvodnja, ki ne bo samo surovinska baza industrije, ampak tudi zahtevno, obsežno in kvalitativno novo tržišče za vrsto industrijskih proizvodov, terja prednostni razvoj tistih industrijskih proizvodov, ki temeljijo na kmetijstvu in delajo zanj. Vse to pa posledično pritiska na preustroj same kmetijske proizvodnje, na večjo usmeritev v iztenzivno rastlinsko proizvodnjo z visokimi pridelki, na kvalitativne spremembe v živinoreji, kar pomeni ovrednotenje rastlinske proizvodnje in pa seveda tudi drugačne ekonomske in druga razmerja med primarno kmetijsko proizvodnjo in predelavo.

Po besedah Milana Kučana ima vsak razvoj svoje zakonitosti in največje napake, ki smo jih v preteklosti naredili v kmetijski politiki, so izvirale prav iz odstopanja od teh zakonitosti. Tako kot naravne obstajajo tudi ekonomske zakonitosti, kršiti te zakonitosti pa pomeni zavirati razvoj proizvodnih sil, proizvodnih odnosov in razvoj nasploh. Sodoben, stabilen in uravnotežen razvoj in uveljavljanje ekonomskih zakonitosti zahtevata konec mačehovskega odnosa do kmetijstva, v prvi vrsti pa opustitev razumevanja kmetijstva kot oskrbovalne dejavnosti. Do sem je naša misel prišla! Zdaj je treba jasneje povedati, kaj v kmetijstvu hočemo; znotraj naporov za preustroj našega gospodarstva v celoti. Želimo, da kmetijstvo postane dejavnost, ki ustvarja dohodek in ki nas vključuje na svetovni trg. In to predvsem na podlagi smotne uporabe zemljišč, znanja in profesionalizacije proizvodnje.

Slehera ped zemlje v Sloveniji mora imeti svojo funkcijo v družbeni reprodukciji, kot jo bomo pač argumentirano opredelili v prostorskih sestavnih samoupravnih in družbenih planov, vsa kmetijska zemlja pa mora biti dobro obdelana. Zemlja naj ima tisti, ki jo je sposoben produktivno obdelati, bolj pomembno je, da je obdelana, kot pa v čigavi lasti je. Tehnološki napredek v kmetijstvu terja koncentracijo proizvodnih faktorjev, tudi zemlje, zato je v pripravi na spremembo Ustave predlagano, naj ta ne določa več količine lastnine zemlje. Več pozornosti pa bo v kmetijstvu potrebno nameniti tudi znanju, saj je v hlevu in na njivi tega še vedno premalo. Znanju, do katerega se je dokopala domača in svetovna agrotehnična misel, in sadovom tehnološkega napredka smo doslej premalo široko odpirali vrata. Pa zato že dolgo časa ne gre iskati izključnih krivcev v konzervativnosti kmeta in kmetijcev na-

splah. Ta je bila le predolgo izgovor, da so v kmetijstvu ostajali stari odnosi. Ponoviti je potrebno, da je konzervativizem odsev konkretnih družbenih in gospodarskih odnosov, v kakršnih ljudje delajo in živijo. Da bi se spremenili ljudje in prevladujoča zavest, se morajo spremeniti odnosi, zlasti ekonomski, položaj in razumevanje kmetijstva. In prav to je zdaj naš cilj, pri čemer ima znanje svojo posebno veljavo.

Na vprašanje, ali so cilji, ki si jih postavlja Zveza komunistov, uresničljivi, je Milan Kučan menil, da so, vendar le, če jih bo prevzela kot svoje tudi naša skupna gospodarska in razvojna politika, s politiko in sistemom cen, sistemom blagovnih rezerv, razmerij v primarni delitvi itd., če jim bodo sledile spremembe v gospodarskem sistemu in če jih bomo uspeli uveljaviti v sedanjih etapi ustavnih sprememb. Prvi preizkus naše doslednosti bo že sprejemanje strategije razvoja kmetijstva, ki jo pripravljajo za zis. Njeno izgoščeno mora biti, da kmetijstvo živi v enakih razmerah gospodarjenja kot druge gospodarske dejavnosti, z upoštevanjem tehnoloških posebnosti, ki jih zahteva naravna cikličnost proizvodnje.

Ob koncu svojega govora se je Milan Kučan zadržal pri zadrudništvu, ki mora odigrati pomembno vlogo pri uresničevanju postavljenih ciljev v kmetijski politiki. Razvijanje zadrudništva in drugih oblik proizvodno interesnega povezovanja kmetov v družbeno organizirano proizvodnjo in uspehi, ki smo jih pri tem v Sloveniji dosegli, so dokaz, da resnična gospodarska moč socializma v kmetijstvu ni zgolj v količini hektarjev družbene zemlje, ampak v takšni organiziranosti

kmetijske proizvodnje, ki na gospodarskem interesu povečuje skupno družbeno in individualno produktivnost dela.

Za nadaljnji razvoj zadrudništva so pomembni tudi odnosi v zadrugah, v katerih kmet še ni v celoti nosilec odgovornosti za svojo usodo. Dosledno kaže uveljaviti načelo, da so zadruge interesne organizacije kmetov, da jih ustanavljajo zaradi svojih interesov in potreb za organizirano proizvodnjo in niso nikakršna podaljšana roka organizatorjev proizvodnje ali celo skupnih služb. Zadruga je organizacija združenih kmetov in ne organizacija, ki sodeluje z njimi! Zato jo tudi morajo upravljati oni sami, ob sodelovanju zaposlenih delavcev.

»Vstop v novo obdobje materialnega razvoja in razvoja socialističnega samoupravljanja ni mogoče, če se ne razvija hkrati tudi kmetijstvo s svojim prispevkom k porastu družbenega proizvoda, izvoza ter h krepitvi stabilnosti trga, in če delovni ljudje v kmetijstvu niso vpeti v celoten splet samoupravnega odločanja na vseh ravneh.« To je sporočilo seje CK ZKS o kmetijstvu. Na njej je slovenski kmet, zadrudnik, Franc Potočnik v razpravi dejal, »da bo ZK opravičila svoj obstoj, pa tudi povrnila zaupanje kmetov, če bi bilo mogoče uresničiti vsaj 80 odstotkov tega, kar je bilo kot naša skupna misel zapisano v referatu«. Na nas vseh je zdaj, da se s skupnim delom temu odstotku približamo, če ga že ne bomo mogli preseči, da o predlogih v okviru SZDL, zadrug in zadrugne zveze razpravljamo, se opredelimo za najboljše in tisto v praksi našega življenja tudi uveljavimo, je končal svoj govor predsednik slovenskih komunistov Milan Kučan.

V SPOMIN

PETRU BRUNCU

V soboto, 22. avgusta je ugasnilo življenje Petra Brunca, velikega človeka, humanista v dejanjih in ne le v besedah, podpredsednika Izvršnega sveta Skupščine občine Murska Sobota.

Peter se je rodil 21. junija 1943 v Veržetu kot osmi otrok družine Brunec. Pet let po njegovem rojstvu je družina ostala brez očeta, Peter in njegovi bratje pa so se ob materialni revščini duhovno bogatili, se naučili spoštovati najvišje vrednote človeškega življenja, ki so bile temelj in vodilo Petrovega dela in življenja.

Svojo delovno pot je začel kot učitelj v Melincih in pozneje v beltiški osnovni šoli. Bil je učitelj in vzgojitelj, ne le pri svojem delu, ampak tudi v vsakdanjem življenju. Takega in zato ga je poznalo in spoznalo dosti ljudi, ki so mu zaupali odgovorno nalogo svetovaleca za šolstvo pri Skupščini občine Murska Sobota. V svojem življenjepisu pa je zapisal, da je s tem preveč odmaknjen od svojega poklica, zato se je vrnil k poučevanju mladih na tretji osnovni šoli, kjer je bil tudi pomočnik ravnatelja.

Peter je s svojim znanjem, izkušnjami ter človečnostjo lahko učil mlajše rodove učiteljev, posebno še takrat, ko je opravljal delo pedagoškega svetovaleca na Zavodu za šolstvo, leta 1981 pa je bil izvoljen za podpredsednika izvršnega sveta, kjer je bil odgovoren za družbene dejavnosti. S preudarnostjo, razumnostjo in strpnostjo je postavil mesto družbenih dejavnosti v družbeno-ekonomskih odnosih in bil zato 14. aprila ponovno imenovan za podpredsednika izvršnega sveta. Bil pa je tudi vodja delovne skupnosti, predsednik komisije za verske skupnosti in odgovoren za številne naloge iz referendumskega programa.

Pri svojem delu je bil Peter najprej in predvsem človek, prijatelj, ki je znal prisluhniti sočloveku. Teže osebnih bremen ni prenašal na druge, zato je bila toliko bolj presunljiva novica v februarju, ko je moral na operacijo, in da je neozdravljivo zbolel. Ostala pa bosta spomin na njegov veliki lik človeka in neizbrisana sled njegovega dela.

Inoviranje kmetijske mehanizacije

Znanje, ne denar, je sveta vladar

Dokazano je, da morajo tehnološke inovacije spremljati poslovne inovacije, ki naj bi bile celo pred njimi. Ravno teh pri nas skoraj ni opaziti, ker se držimo klasičnih oblik organizacije dela in vodenja gospodarskih podjetij ter celotnega sistema.

Dr. Milan Novak z višje agromske šole v Mariboru je k temu dodal še nekaj bridkih spoznanj, ki se nas bolj malo primejo. Na radgonskem sejmu smo bili sicer ob rekordnih sto prijavih novosti v kmetijski mehanizaciji — nagradili so jih 78 — kar zadovoljni, vendar le za trenutek. »Tudi najbolj uspešna podjetja postajajo naenkrat neuspešna, ker ne morejo slediti novemu tehnološkemu napredku. To bodo zmožle le tiste organizacije, ki bodo imele organizacijsko inventivno vodstvo ter visoko profesionalne kadre na vseh ravneh, oboji pa morajo imeti ustrezno izobrazbo, znanje, absolutno kompetentnost in odgovornost brez zastarelih ideoloških predsodkov,« sodi dr. Novak. Odbilo je »zlato dobi« — pred letom 1979 — ko se je lahko družbeni sektor brez težav opremjal z uvoženo mehanizacijo, izdelovalci strojev pa so kupovali zastarele licence in so kratkoročni komercialni posli lepo cveteli ter zapostavljali lastno pamet. Zdaj gre zlasti za organizirano, ustvarjalno rabo domačega znanja, ki ga ni malo. Temu v prid na svoj način govorita številni in vrsta razstavljenih in nagrajenih novosti s področja kmetijske mehanizacije.

Na dan kmetijske tehnike so se v Gornji Radgoni na redni skupščini sešli člani društva kmetijske tehnike Slovenije, kar so povezali s prispevkom šole za kmetijsko mehanizacijo v Mariboru ob 30-letnem jubileju pri usposabljanju kadrov za sodobno kmetijsko proizvodnjo ter razglasitvijo rezultatov in podelitvijo nagrad ocenjevanja kmetijske mehanizacije in inovacij.

Osrednja pozornost je bila namenjena pripravi na kongres jugoslovanske kmetijske tehnike, kjer bo tema Mehanizacije za specialne kulture v sadjarstvu, vinogradništvu in hmeljarstvu. Zavzeli so se za pobudo, da bi morali imeti tudi visokošolski študij kmetijske tehnike, ne le višje in srednješolskega. Za slednjega ima v zadnjih treh desetletjih največ zaslug mariborska srednja strojna kmetijska šola in je posebno priznanje, ki so ji ga podelili, prišlo v prave roke.

Kot je že navedeno, so ob tej priložnosti podelili tudi tradicionalne nagrade in priznanja za novosti serijske industrijske proizvodnje in dosežke inovacijske dejavnosti v kmetijski mehanizaciji. Šampionska nagrada — kipec sejala — je tokrat pripadla ljutomerskemu Tehnostroju (več o njem objavljamo v rubriki Inovacije!), zanj pa so se potegovali še Zmaj Zemun, Avtoradgona in obrtnik-inovator Štefan Kobal iz Vižmanji pri Ljubljani, ki so bili v petletnem obdobju najuspešnejši na področju inovacij. Ob Tehnostroju berli nagrad in priznanj omenimo še zlate plakete in priznanja soboški Panoniji (za žitno sejalnico, nahrbtno motorno škroplilnico, pnevmatsko sejalnico in sejalnico za sojo), zlato plaketo Livu Rogoševci za izkopalko za koreninske grude ter nagradjeni inovatorski dosežek Vrtnarstva Sobota iz Murske Sote za biotehnološke postopke pridelovanja rastlin v sterilnih razmerah.

K vsemu dodajmo misel prof. dr. Novaka, ki bi jo sicer uvrstili med sodobne pogovore: znanje, ne denar, je sveta vladar!

B. Žunec

Prekinitev dela v soboški Platani

JE KRIVA LE SLABA OBVEŠČENOST?

Čeprav je v petek deževalo, so se delavci Platane odločili, da pogovor z najodgovornejšimi predstavniki soboške občine organizirajo kar na dvorišču pred veliko tovarniško dvorano, ki je še vedno premalo izkoriščena in je že dlje časa jabolko spora. Čeprav jim je predsednik občinskega izvršnega sveta Janez Štrot zagotavljal, da ni govora o odpustitvi delavcev, ampak le o zbiranju ponudnikov za najbolj obetajoč proizvodni program, se strasti niso utišale. Kot je dejal, je treba cilju, da se čimprej najde izhod iz velikih težav, podrediti vse. »Bil sem v Slovenijalesu in videl, da stvari ne tečejo dobro, predvsem pri ploskovnem pohištvu, ker je obračunski zakon povsem ustavljal celotno naložbeno dejavnost pri nabavi opreme. Zato smo se dogovorili, da komercialna in trgovina Slovenijalesa pripravita oceno, kako je možno do konca leta ustvariti pozitivni rezultat v Platani.«

Po odnevu delavcev, ki so imeli številne pripombe tudi na organizacijo dela in druge pomanjkljivosti, bi lahko dejali, da jih zlasti pestijo prepolna skladišča in slaba kakovost nekaterih izdelkov, zaradi katerih so že dobili reklamacije iz ZDA, od koder so jim vrnili izdelke, s čimer je šel po zlu približno 120 tisoč dinarjev vreden izvozni posel. To pa ob znanih razmerah na trgu, ko delavci marsikdaj nimajo pravega dela in se zaloge kopičijo, predstavlja velik minus, ki ga je težko nadomestiti. Sicer pa so delavci opozorili tudi na problem pomanjkanja ustreznih normativov, ki ne spodbujajo dovolj dobrega dela, medtem ko

je neustrezno nagrajevanje dela na terenu poseben kamen spotike. In če k temu pristajemo še dokaj nizke mesečne osebne dohodke, saj nekateri prejema le 110 ali 130 tisočakov, je toliko bolj razumljivo nezadovoljstvo delavcev iz neposredne proizvodnje.

Tudi na pogovoru s predstavniki Slovenijalesa, navzoča sta bila podpredsednik sozda Peter Trnovc in direktor tozda Inženiring Ciril Potočnik, se je jasno pokazalo, da je kolektiv soboške Platane zabredel v velike težave, iz katerih je za sedaj težko najti pravi izhod. Nerentabilna proizvodnja, saj po ocenah znašajo izgube okrog 300 milijonov dinar-

jev, v zalogi pa je še vedno za 4,1 milijona dinarjev serijske opreme, ne daje večjih obetov za pozitivno poslovanje. Ker vodilni delavci Platane bojda niso storili dovolj za oblikovanje trdnih razvojnih programov, je bilo slišati, so delavci celo terjali njihov odstop.

Nesporno pa je, da je predpis o omejevanju negospodarskih naložb prišel za Platano ravno v nepravem času, saj se je skoraj ustavila proizvodnja pisarniškega pohištva, od katere so si največ obetali. Zato bodo morali čimprej resneje razmisliti o presmeritvi na opremo objektov, oziroma individualno proizvodnjo. Kot zatrjujejo v Slovenijalesu, so pri njih močno zainteresi-

rani, da proizvodnja v lesnopredelovalni industriji Platane ne ugasne, ker bi se s tem postavila pod vprašaj tudi organiziranost sozda. Zato se zavzemajo za strnitev vseh moči, da bi kolektivni čimbolj pomagali v velikih težavah. Ker pa v Slovenijalesu pravijo, da jim ne morejo zagotoviti potrebnega tehniškega kadra, je za soboško Platano odločilnega pomena, kako preživeti v ostri konkurenci. Prihodnji teden bodo na sedežu Slovenijalesa v Ljubljani znova razpravljali o položaju Platane, takrat pa bo verjetno jasnejša nadaljnja usoda lesnopredelovalne industrije v Murski Soboti.

Milan JERŠE

PRIHODNOST POMURSKEGA TURIZMA

Mogoče se bo zdel gornji naslov komu dvomljiv, kar mu ne zamerimo. Težko je namreč govoriti o pomurskem turizmu kot na primer o obmorskem, zimskem, gorenjskem, koroškem... V Pomurju pa imamo turizem Radenske, turizem na kmetih ali kmečki turizem, turizem Lipe Lendava, turizem turističnih društev, agencij in še bi lahko naštevali.

Ustvariti POMURSKI TURIZEM bo namreč prva naloga vseh, ki želijo to pomembno gospodarsko panogo v Pomurju tudi razvijati. Osnova nadaljnjega razvoja naj bi bili rezultati in izsledki raziskovalne študije Oblikovanje turistične ponudbe in zasnova dolgoročnega razvoja turizma v Pomurju, ki ga je naročilo pomursko združeno delo lani. Zaenkrat so na voljo le rezultati raziskovanja sedanjega položaja turizma v Pomurju v okviru Slovenije, o gospodarski razvitosti Pomurja ter o prostorskih in naravnih prevladujočih razmerah. Le-te so predstavili njihovi avtorji mag. Janez Širše s Centra za ekonomsko in turistično propagando pri GZ Slovenije, mag. Logarjeva z Inštituta za ekonomsko raziskovanje, dipl. inž. Marjan Debelak z Urbanističnega inštituta ter Janez Ori z Zavoda za ekonomiko in urbanizem Murska Sobota. Okrogla miza, ki jo je sklical Medobčinska gospodarska zbornica za Pomurje, vodil pa Koloman Cigut, je bilo eno najboljših strokovnih posvetovanj na radgonskem sejmu. 27.

avgusta sta se končno zbrala v polnem številu Odbor za turizem in seje in Projektni svet raziskovalno razvojne naloge pri MGZ.

Prav tako so se okrogle mize udeležili predstavniki društvenih dejavnosti, zveze obrtnih združenj Slovenije, Turistične zveze Slovenije, predstavniki kmetijstva (ABC Pomurje) in organizacij združenega dela s področja gostinstva, nekaj zasebnih gostilničarjev ter predsednica republiškega Komiteja za gostinstvo in turizem Bogomila Mitič. Tudi razprava, o kateri bomo v prihodnje še pisali, je bila kakovostna, predvsem pa odkrita.

»Rdeča nit« je bila povezava med turizmom in kmetijstvom, ki je v Pomurju že sedaj dobra, za razvoj turizma pa bo morala biti še boljša. Če se bodo poklicni in volunterski turistični delavci tudi v prihodnje znali zbrati in pogovoriti, bomo lahko čez nekaj let govorili tudi o pomurskem turizmu. Kajti ne verjamemo, da je bila udeležba tako dobra samo zaradi tega, ker je bila okrogla miza na radgonskem sejmu. V razpravi namreč ni nihče niti omenil sejemskega turizma.

Bernarda Peček

ŠKODA TUDI V LENDAVSKI OBČINI

Res je sicer, da avgustovsko neurje na območju lendavske občine ni povzročilo tolikšne škode kot na drugih območjih, vendar je tudi tu veliko gmotno prikrivanje. Skupna škoda znaša skoraj 440 milijonov dinarjev. Tako je sporočila te dni komisija, ki je ocenjevala škodo.

Škoda, ki jo je povzročilo neurje, znaša 163 milijonov dinarjev. Nastala je predvsem na cestah in hudournikih, zlasti v lendavskih goricah. Poškodovanih pa je bilo tudi nekaj gospodarskih poslopj.

Dolgotrajno deževje — trajalo je skoraj 14 dni — je povzročilo škodo na pšenici in ovsu, kar znaša 21 milijonov dinarjev. Mnogo večja, znaša kar 150 milijonov, pa je škoda, ki jo je povzročilo premikanje zemeljskega plazu na pobočju pri Dolgi vasi. To je prav tako posledica dolgotrajnega deževja, tako da je skupna škoda zaradi tega vzroka 171 milijonov dinarjev.

Zaradi poplav, ko je voda prestopila potok Črnc, pa je škoda za 106 milijonov, saj se je voda razlila ne le po kmetijskih obdelovalnih površinah, ampak poplavlila tudi 58 gospodarskih in stanovanjskih objektov.

Delovni ljudje lendavske občine bodo za odpravo posledic namenili enodnevni zaslužek. Od zbranega denarja bodo polovico dali območjem zunaj občine Lendava, saj je bila tam škoda veliko večja.

Š. S.

Tehnostroj vzpon

Če bi si kdo pred dvema, tremi leti dovolil napovedovati, kako bo leta 1987 ljubumerski Tehnostroj zavoljo naglega razvojnega prodora deležen vsakovrstnih priznanj in nagrad, bi ga javnost razglasila za najmanj posrečenega šaljivca ali kar krivoverskega preroka.

Gospodarsko enoto z okoli 400 zaposlenimi je v položaj, ko se vnovič uveljavlja z novimi kmetijskimi izdelki, potegnili garda razvojniki, ki jo vodi Ivo Tivadar kot hkratni direktor delovne organizacije. Cilji pristop — projektne skupine

Najbrž je dokazov za to, da se je nekdanji kapitalni zgubaj lokalnega gospodarstva v Ljutomeru uspel postaviti na lastne noge, dovolj. Na novosadskem kmetijskem sejmu je namreč ob petih medaljah za posamezne izdelke dobil tudi srebrni šampionski pokal, medtem ko so mu na jubilejnim mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni dodelili najvišjo, šampionsko nagrado — kipec sejlanca. Da bi šlo za naključje oziroma kratkotrajen vzpon na zeleno vejo, bi težko verjeli. Sicer pa naj nas prepriča sam Ivo Tivadar.

»Sprašujete, kako smo se v zadnjem obdobju organizirali za razvojno strategijo. Predvsem tako, da nismo izgubljali časa sami s sabo. Odločili smo se za enovito delovno organizacijo z razvojnim oddelkom in raziskavo tržišča. Treba je bilo bistveno razširiti dejavnost in postaviti določene kratkoročne in dolgoročne cilje. Odločili smo se za transport in za sode-

Ob šampionski nagradi na 25. mednarodnem kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni je ljubumerski Tehnostroj dobil še zlati plaketi za traktorski kotelnik prekucnik in integralni traktorski kotelnik zabojnik — prekucnik z nadgradnjami, srebrno plaketo za vilicarsko korito za grozdje, priznanje za sekalni vej. V kategoriji inovatorski dosežki je pobral kar štiri nagrade za stroj za pranje bučnih semen, za dvžižni mešalnik krmil, dvžižno priklopnico in nakladalnik za tovarnjak.

lovanje z večjimi tovarnami, ki sodijo med slovenske nosilce razvoja.

Tehnostrojova ambicija je, da bi se najmanj 7 do 10 odstotkov zaposlenih — podobno kot v mariborskem Tamu — ukvarjalo z razvojno-raziskovalno dejavnostjo. »To ne bo tako enostavno, kajti precej strokovnjakov nam je odšlo, tisti, ki so ostali, pa so vztrajali zaradi občutka pripadnosti ali prijateljskih vezi,« komentira Tivadar. »Sicer pa smo v delovni organizaciji že dalj časa gojili zamisel, kakšno naj bi bilo univerzalno sredstvo, primerno za transport in za določene funkcije v kmetijski proizvodnji, predvsem kar zadeva gnojenje, dognojevanje, prevoz in druge namenske operacije. Začeli smo z univerzalnimi podvozji, nanje projektirali namenske nadgradnje in se prepričali, da nam tudi cenovno gre v prid. Slabost je v tem, da gre za sistem orodij, ne za eno samo orodje, torej jih je treba kupiti več, da bi prišlo do prihrankov.«

Da bi se prepričali, če so na pravi poti, so poskrbeli za krajšo mnenjsko študijo nekaterih strokovnjakov iz različnih ustanov, kako ti vidijo Tehnostro-

inovacije

jev razvoj. Očitno se jim je splačalo, kajti na tej osnovi so še bolj izostrili smeri in programe dejavnosti. »Imamo kooperacijske posle za sodelovanje z velikimi podjetji, posebej Tamom, ki bo v prihodnosti nosil večji del programa naše organizacije. Pa ni to samo teptalnik za pripravo smučiča, marveč paleta strojev oz. transportnih sredstev za težko prehodne terene. Za slednje se namensko zanima JLA, kajti takih terenov je po državi veliko. Skratka, delujemo na več področjih in temu primerno smo organizirali posamezne projektne skupine.«

Invanzija štipendij — integralni koncept

Zelo zgovoren je podatek, da je ta gospodarska enota razpisala 10 odstotkov vseh štipendij v ljubumerski občini in da bi na ta račun mogla zaposliti kar 17 delavcev. Ivo Tivadar: »Skljenjenih je čez 50 štipendijskih pogodb, precej tudi ob delu. Našim delavcem dajemo možnost študija iz dela, kar je zapisano v pravilniku. Letos bomo poslali najmanj dva, želja je štiri; s tem se namreč večja verjetnost, da bodo strokovnjaki, ki so na ta način končali študij, ostali v kolektivu.« Kaj pa snubljenje, pridobivanje

strokovnjakov, kar je tačas silno razširjeno? »V Tehnostroju tega ne delamo, kajti na ta račun smo sami izgubili nekaj dobrih strokovnjakov, ki so odšli drugam.«

In prihodnji razvoj, nas je zanimalo. Bolj ali manj je namreč znano, da ga v delovni organizaciji v dobri meri snujejo na področju vinogradništva, ki je tod doma. »Kratkoročno gledano je vinogradništvo na prvem mestu. Govorimo o integralnem konceptu z različnimi namenskimi nadgradnjami, tako da recimo izvajamo gnojenje (preskušamo prve prototipe), škropljenje in podobne delovne operacije. Prihranki so znatni. Program razvijamo na podlagi določenih zamisli in organizacijskih prijemov, ki jih je vpeljal dr. Milan Novak z mariborske višje agronomske šole. Zavedamo se: čim bodo v sorodnih podjetjih videli, da je program dohodkovno zanimiv, bo prišlo do konkurence, razvoja tehnologije, novosti. Seveda bomo priprave zaščitili, patentirali, hkrati pa jih nadgrajevali, posodabljali. To je najboljša orožje proti konkurenci,« nam je pojasnjeval prvi mož ljubumerskega Tehnostroja. O podrobnostih pa kdaj drugič.

Branko Žunec

TOKO DOMŽALE. OBRAT ŽIŽKI

Prostor za nove delavce

V soboto so v obratu domžalskega Toka v Žižkih slovesno odprli prizidek, ki meri 260 kvadratnih metrov, stal pa je 52 milijonov 600 tisoč dinarjev. V nove prostore so preselili živalnico, tako da bodo zaposleni poslednji delali v bolj prostornih in svetlejših prostorih. Pri gradnji pa so mislili tudi na tiste, ki bi se radi zaposlili: prostora je še za okrog 20 delavcev, ki jih bodo sprejeli brž, ko bo prodaja izdelkov to dopuščala.

Na slovesnosti ob otvoritvi je govoril predsednik lendavske občinske skupščine Rudi Leiner in poudaril velik pomen tega obrata v krajevni skupnosti Črenšovci. Dejal je tudi, da si predstavniki občine prizadevajo za ustanovitev novih obratov, zlasti v večjih občinskih središčih. Kaže, da bodo ta prizadevanja kmalu kronana z uspehom.

Krajevna skupnost Črenšovci pa je ta dan proslavila tudi svoj krajevni praznik. Pridobitve in načrte je nanizal predsednik sveta krajevnih skupnosti Matija Žižek. Na prireditvi je krajevna konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije podelila priznanja Osvobodilne fronte. Tokrat so jih prejeli: temeljna združena organizacija Črenšovci, Matija Sobočan iz Žižkov in Jože Zver iz Trnja. V bogatem kulturnem programu pa so nastopili: mešani pevski zbor, folklorna skupina in učenci osnovne šole iz Črenšovca.

S. S.

POMURSKI ZDRAVSTVENI CENTER

DELO POLOVICE LETA

Večkrat smo že zapisali, tudi v dogovore in sporazume, da si brez boljše kadrovske zasedenosti v pomurski zdravstveni organizaciji ne moremo obetati boljše zdravstvenega varstva (upoštevaje druge zahteve za napredek v zdravstvu). Ob pregledu polletnega poslovanja so v Pomurskem zdravstvenem centru ugotovili, da v enem letu niso za-

poslali nikogar v Pomurskih lekarnah in v zdravstvenem domu Lendava, tri delavce so zaposlili v zdravstvenem domu v Gornji Radgoni, dva v ljubumerskem in devet v soboškem zdravstvenem domu. V bolnišnici dela šest delavcev več kot pred letom, eden v zavodu za socialno medicino in higieno ter dva v delovnih službah. Primerjava pa spet potrdi

zaostajanje za podobnimi zdravstvenimi organizacijami po Sloveniji in za slovenskim povprečjem na število prebivalcev.

Sprejeta je tudi usmeritev, da se zdravstvo mora poveniti, da je treba opraviti več cenejših zdravstvenih storitev v ambulantah in manj v bolnišnicah. Uresničevanje politike preustroja zdravstva od dražjega k cenejšemu se kaže tudi v polletnem pregledu poslovanja. Zmanjšala se je povprečna ležalna doba in število bolniških oskrbnih dni, več pa je bilo opravljenega dela v splošni medicini in specialističnih ambulantah.

Osebnih dohodkov zdravstvenih delavcev so že ves čas uporabljene in sprejete metodologije usklajevanja osebnih dohodkov v družbenih dejavnostih z dohodki v gospodarstvu bistvo nezadovoljstva delavcev v zdravstvu.

Opozarjajo na neprimernost metodologije, ki ne upošteva posebnosti dela v zdravstvu. Že so bili sprejeti sklepi, da posebna komisija na pomurski ravni preveri

metodologijo usklajevanja osebnih dohodkov v gospodarstvu in negospodarstvu in upravičenost zahtev delavcev v zdravstvu. Ob polletnem poročilu pa so primerjali dohodke tudi med tozdi Pomurskega zdravstvenega centra.

Najvišji povprečni (neto) osebni dohodek je bil v soboškem zdravstvenem domu (215.930 din) in v Zavodu za socialno medicino in higieno (210.794 din), najmanjši pa v bolnišnici (182.562 din) in ljubumerskem zdravstvenem domu (186.562 din). Tudi rast sredstev za osebne dohodke delavcev v zdravstvu je nižja kot v gospodarstvu vseh štirih pomurskih občin, torej tudi manjša, kot je povprečje za Pomurje. Rast sredstev za osebne dohodke v pomurskem gospodarstvu je 116,4-odstotna, v Pomurskem zdravstvenem centru pa 92,3-odstotna. Rast osebnih dohodkov so morali zadrževati zaradi izredno velikih materialnih stroškov, in da ob šestmesečju ne bi zašli v rdeče številke.

Majda Horvat

RADENCI

Ugodno, čeprav dva z izgubo

Poslovanje DO Radenska v prvem letošnjem polletju je bilo ugodno, saj je fizični obseg porasel za 5,1, produktivnost pa za 4,5 odstotka. Žal pa sta imela dva tozda izgubo, in sicer Tovarna polnilne opreme, kjer je le-ta znašala 354,6 milijona dinarjev, in Naravno zdravilišče, kjer je bila rdeča številka 76,6 milijona dinarjev. V obeh temeljnih organizacijah združenega dela pa že izvajajo sanacijske ukrepe, so povedali predstavniki Radenske na tradicionalni tiskovni konferenci, ki jo vsako leto pripravljajo ob mednarodnem sejmu v Gornji Radgoni.

Glede fizičnih kazalcev poslovanja v sedmih mesecih pa kaže opozoriti na podatek, da so že prodali 146 milijonov steklenic mineralne vode in brezalkoholnih pijač ter plasten, prodaja pa je bila večja od lanske za 6,2 odstotka. Rekord so dosegli v juliju, saj so samo ta mesec prodali 34,5 milijona steklenic mineralne vode in brezalkoholnih pijač. Manj ugodne pa so številke v zvezi s prenočitvami, in sicer so jih imeli 217 tisoč ali za 1,8 odstotka manj kot lani.

Na tiskovni konferenci smo tudi zvedeli, da so pred kratkim delavci Geološkega zavoda Ljubljana začeli z deli na novi vrtini za hotelom Radin v Radencih, da bi si bili naposled na jasnem, kako je s termalno vodo. Pričakujejo, če bodo rezultati vrtnanja ugodni, da bodo iz nove vrtine dobili 3 do 4 litre vode na sekundo, in sicer od 45 do 50 stopinj Celzija. Uporabljali bi jo za zdravilišče in energetske potrebe v tozdi Naravno zdravilišče.

Konec julija pa je Geološki zavod Ljubljana končal z raziskovalnimi deli — Hidrogeološka ocena možnosti izkoriščanja termalnih voda v Pomurju. Na osnovi zbranih podatkov je bilo ugotovljeno, da pridejo v prvi vrsti v poštev za nadaljnje raziskovanje in izkoriščanje tople vode širše območje Murske Sobote in Lendave ter ozemlje med Filovci in Motvarjevci. Na teh območjih se predvideva, da bi lahko dobili 5 do 50 (M. Sobota) oziroma 5 do 10 litrov vode na sekundo od 35 s temperaturo od 35 do 65 oziroma od 50 do 80 stopinj Celzija.

Iz raziskovalne naloge Geološkega zavoda Ljubljana tako izhaja, da pridejo v srednjeročnem obdobju do leta 1990 v poštev raziskave v Murski Soboti, Rakičanu, Banovcih, Ljutomeru in Lendavi.

Jože Graj

Da bi materna beseda meso postala!

Zadnja leta smo zapisali kar precej pohvalnih besed na račun osnovnega šolstva v Porabju, kajti zares je šlo za pozitivne spremembe, ki so jih uvajali na pobude narodnostnih, političnih ali drugih organizacij oziroma organov.

Najbolj »revolucionaren« dohodek je bila vsekakor predlanska uvedba delnega dvojezičnega pouka v I. razredu osnovnih šol na Gornjem Seniku, v Števanovcih, Sakalovcih in v Monoštru (za učence iz Slovenske vasi, oziroma za tiste, ki so jih starši prijavili k dvojezičnemu pouku). Ugotavljali so namreč, da si otroci samo pri predmetu slovenski jezik (3 do 4 ure tedensko od 1. do 8. razreda) pridobijo preskromno znanje iz knjižne materinščine. In tako slišijo in se učijo slovenske besede sedaj tudi pri spoznavanju narave in glasbenem pouku. V osemletki na Gornjem Seniku pa so tako delali tudi pri zgodovini v 5. in 6. razredu.

Najbrž se je stanje tako nekoliko izboljšalo, vendar bo treba še veliko truda in novih korakov, da bi bili lahko že zadovoljni. Po drugi strani pa se otroci vsega ne morejo naučiti v šoli, če jih tudi starši ne navajajo k temu, da bi govorili slovensko četudi v domačem narečju. Žal je takšnih družin bolj malo, tako da je pogovorni jezik slovenskih staršev in njihovih otrok večinoma madžarsčina. Takšna je navada še zlasti v Slovenski vasi, na Dolnjem Seniku, v Sakalovcih in Monoštru, v mlajših družinah pa skoraj vsepovsod. Zato se tudi otroci med sabo skoraj vedno pogovarjajo le madžarsko, ker najbrž tako tudi mislijo.

Potrebna so torej dodatna jezikovna usposabljanja, kot so, na primer, bralni tabori. Doslej so jih organizirali v različnih krajih Železne županije na Madžarskem, letos pa so se dogovorili, naj bo takšen tabor v Sloveniji, da bodo uspehi lahko večji. Otroci ne slišijo slovenske besede samo v taboru, ampak tudi vsepovsod v okolju — v trgovini, slaščičarni, na postaji ... Zveza kulturnih organizacij Slovenije (Odbor za literarno dejavnost), ki je prevzela organizacijo prvega bralnega tabora za porabske šolarje v Sloveniji, je za to priložnost izbrala Radence (Dom učencev gostinsko-turistične šole), o čemer smo že poročali. Tokrat pa smo zbrali še mnenje nekaterih udeležencev.

Jožef Nemet, vodja skupine porabskih šolarjev, sicer pa učitelj zgodovine na OŠ Gornji Senik: »Mislim, da je zelo dobro, ker smo takšen tabor organizirali v domovini matičnega naroda. Tukaj so otroci prisiljeni govoriti slovensko, tako z učenci radenske osnovne šole, ki so se nam pridružili, kot z mentorji in raznimi gosti iz Slovenije. Drugače se ne bi mogli sporazumevati. Imeli so tudi zelo pester in zanimiv program. Zares smo se lahko veliko naučili. To se bo, vsaj upam tako, videlo predvsem doma, mislim v šoli, kjer se bo pokazala razlika med učenci, ki so bili v taboru, in tistimi, ki te možnosti niso imeli. Tudi učitelji bodo imeli lažje delo pri dvojezičnem pouku.«

ESTERA ŠULIČ, učenka 6. razreda OŠ Gornji Senik: »Tudi mi je zelo všeč. Učimo se, hodimo v trgovino, na kopanje, se igramo, hodimo na izlete ... Spoznala in prijateljila sem se tudi z učenko Tanjo, ki obiskuje osnovno šolo v Radencih. Pogovarjajo se slovensko in tako se lahko veliko naučim tudi od nje.«

Jožef Nemet, Estera Šulič, Tanja Sečko

Gyöngyi Laco, Valerija Rogan, Sonja Trstenjak

TANJA SEČKO, učenka 3. raz. OŠ Radenci: »Za druženje z učenci z Madžarske so sicer izbrali mojega brata, ker pa mi je bil doma dolg čas, sem tudi jaz prihajala v tabor. Ni mi bilo žal, ker je bilo zanimivo in ker sem spoznala prijateljico Ester. Upam, da se bova še večkrat srečali.«

GYÖNGYI LACO, učenka 7. razreda OŠ Števanovci: »Tudi zame je bilo v taboru zanimivo, kar je bil dober program. Veliko smo se kopali, se igrali, naučili smo se slovenske pesmi ... Če bi me tudi drugo leto kdo vprašal, ali bi šla v tabor, bi se ga z veseljem udeležila.«

VALERIJA ROGAN, učenka 7. razreda OŠ Monošter: »Tudi na naši šoli imamo pouk slovenskega jezika; tri ure tedensko. To

seveda ni dovolj. Mislim, da sem si v Radencih pridobila precej novih slovenskih besed. Najbolj pa sem si zapomnila to, da smo se hodili kopat in si ogledali več dobrih slovenskih filmov. Naučila sem se tudi novo slovensko pesmico Po svojem po pomoti.«

SONJA TRSTENJAK, mentorica v taboru: »Doma sem iz Če-

lja, pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije pa so me izbrali zato, da bi porabskim otrokom prinesla kar največ znanja slovenskega knjižnega jezika. Prvi dan sem ugotovila, da so v taboru otroci, ki skoraj niti ne govorijo niti ne razumejo slovensko, druga skupina otrok je takih, ki razume predvsem pogovorni jezik, sam govor pa se jim še ni sprožil, majhna skupina pa je takih, ki so si že prvi dan upali povedati kaj v knjižni slovensčini ali v narečju.

Ščasoma pa smo se vsi kar dobro razumeli. Obdelovali smo nekatere otroške tekste, brali, obravnavali smo pesmice in se poskušali v dramatizaciji, tako da so otroci igrave govorili slovensko. Mislim, da je za začetek narodnostnega osveščanja to že kar nekaj.«

Jože GRAJ

DANES POMISLITE NA VAŠ DIMNIK!
Z vami sta schiedel® in

GRADNJA ŽALEC
tel. (063) 701 011

Se dovolj zavedamo hranilne vrednosti krme?

Da je odločilnega pomena v rasti in razvoju prašičev pravilna prehrana, je nazorno potrdilo posvetovanje, ki sta ga v kongresni dvorani hotela Radin v Radencih pripravila center za pospeševanje kmetijstva pri Zadrugi zvezi Slovenije in Živnorojsko-veterinarski zavod Murska Sobota. Predavali so ugledni slovenski strokovnjaki, zato je toliko manj razumljiva slaba udeležba na predavanjih, ki so jih popestrili z diapozitivi. Morda pa je premajhen obisk, kot se je nazorno izrazil vodja posvetovanja, resničen odsev razmer v živilorje, ki zadnje čase nazaduje.

O osnovah prehrane prašičev je najprej predaval prof. dr. Karel Salobir iz ljubljanske Emone. Pri tem je zlasti poudaril hranilno vrednost krme in prehransko-biološke zakonitosti ter normativne, ki veljajo po splošnem prepričanju za učinkovito prehrano prašičev. Če želimo doseči čim večje uspehe, moramo posebno pozornost nameniti sprotnim potrebam prašičev, česar se v praksi marsikdaj premalo zavedamo. Zato ni nič čudnega, če večkrat govorimo o t. i. znanosti v vreči, od katere je zelo odvisna koristnost prehrane prašičev. Prof. dr. Karel Salobir je ob tej priložnosti prikazal številne tabele za pokrivanje dnevnih prehranskih potreb za plemenske svinje. Naštel je razne hranljive snovi, predvsem beljakovine, minerale in vitamine, brez katerih si ne moremo zamišljati pravilne prehrane prašičev. Ti namreč morajo pri krmljenju zaužiti zadostne količine skupnih hranljivih snovi in metabolne energije, zato je zelo pomembna povprečna kemijska sestava krmil z ustreznim razmerjem aminokislin, ne gre pa pozabiti tudi na primerno prebavljivost hranljivih snovi.

V tem smislu je prof. dr. Janez Verbič s Kmetijskega inštituta Slovenije govoril o pomenu silaže v prehrani prašičev. Poudarek je dal voluminozni krmi in navedel zglede, iz NDR in Švice, kjer že čutijo pomanjkanje beljakovin v krmi, brez katerih si ni možno predstavljati večjega prirasta pujskov. Zanimiv je podatek, po katerem je z voluminozno krmo možno doseči okrog 60-odstotno prebavljivost organskih snovi, pri čemer imata največjo energijsko vrednost sveža trava in črna detelja. Visoka prebavljivost organskih snovi je tudi pri koruzni silaži, ki pa jo pri nas običajno ne uporabljamo za krmljenje prašičev, ker vsebuje premalo beljakovin in vitaminov. Sicer pa večina zelene krme vsebuje veliko aminokislin in dobro dopolnjuje žita. Prav kakovostna silaža pa je velikega pomena za pravilno prehrano prašičev, česar se morajo kmetovalci veliko bolj zavedati kot doslej.

Podobno velja za vpliv prehrane na klavno kakovost prašičev, o čemer je predavala dr. Joža Urbas s Kmetijskega inštituta Slovenije. Navedla je zanimiv podatek, po katerem je poraba prašičjega mesa kar dvakrat večja od govejega. Po navedbi strokovnjakov naj bi se od sedanjih 50 kilogramov na prebivalca do leta 2000 ta poraba povzpela že na 65 kilogramov. To naj bi dosegli v Avstriji, Vzhodni in Zahodni Nemčiji ter v ČSSR. Očitno bo mo tudi pri nas morali več pozornosti nameniti pravilni prehrani prašičev, da bi dosegli ugodnejše razmerje v prireji prašičjega mesa in maščobnega tkiva. Nekateri izsledki iz mesne industrije ABC Pomurka dokazujejo, da bi na tem področju lahko dosegli boljše rezultate, če bi se na črteje lotili pospeševanja prašičereje. Na vrsti je torej stroka, da znane ugotovitve čimprej uresničijo v praksi!

Milan Jerše

Rekordni pridelki pšenice

V letošnjem letu smo pridelali na KG Rakičan na požetih 1802,85 ha povprečno na ha 62,25 dt pšenice, osušene na 14 % vlago. To je naš dosedaj najboljši povprečni pridelok pšenice, saj smo 1985. leta do tedaj dosegli najboljši povprečni pridelok pšenice, ki je znašal 60,11 dt pšenice na ha, in to na 1486,77 ha. Tako znaša sedaj šestletno povprečje (1982—1987) 58,34 dt pšenice na ha, kar je za naše razmere izreden dosežek, saj imamo v povprečju slabšo kakovost zemlje kot Slavonija ali Vojvodina.

Z letošnjim rekordnim povprečnim pridelkom se lahko primerjamo v povprečju z našimi najboljšimi pridelovalci pšenice v Slavoniji.

Kaj je pripomoglo, da smo letos dosegli tako dober povprečni pridelok pšenice?

Poleg ugodnih vremenskih razmer so na rekorden povprečen pridelok pšenice vplivali:

1. kakovostna priprava zemlje za setev
2. pravilno in zadostno gnojenje in dognojevanje
3. pravočasna setev s kakovostnim semenom in rodovitno sorto na odredeno globino
4. setev predvidene količine semena na ha
5. uspešno zatiranje plevelov, bolezni in škodljivcev

Letos smo do sedaj pšenice najmočnejše gnojili. Tako smo pšenicam dali na ha povprečno 180 do 200 kg čistega dušika in po 160 kg P₂O₅ in K₂O. Na več kot polovici površin smo imeli posejano sorto lonjo, ki je dala v letošnjih mikropokusih na parceli Srednje kmetijske šole v Rakičanu najboljši pridelok.

Uspešno smo tudi zatirali plevela, bolezni in škodljivce, tako da so bile naše pšenice praktično brez plevelov in bolezni.

Z žetvijo smo začeli 20. julija. Prej naše pšenice, zaradi močnega gnojenja z dušikom, niso bile zrele. Želi smo z 29 kombajni. Ob ugodnih vremenskih razmerah bi žetev končali v 13 delovnih dnevih. Vse do opoldne, 25. julija, je žetev potekala nemoteno. Tako smo v petih in pol dnevih poželi 811 ha. Torej bi, kot rečeno, žetev končali ob normalnih vremenskih razmerah v 13 delovnih dneh.

25. julija nam je toča močno poškodovala pšenico na 335 ha tozdu PG Rakičan v občini M. Sobota. Poleg tega so se začeli deževni dnevi, ki so močno ovirali žetev. Tako je padlo:

- 26. julija 21,4 mm padavin
- 27. julija 29,8 mm padavin

V prvi dekadi avgusta je padlo celo 153,8 mm padavin, kar je 529 % od večletnega povprečja. Tako je samo 5. avgusta padlo 69,3 mm padavin. Določene površine so bile poplavljenе, na drugih pa je bila zemlja tako razmočena, da se praktično ni dala žeti. Tako smo namesto 2. avgusta z žetvijo končali 18. avgusta.

Razumljivo, da je nepožeta pšenica dajala dosti manjše pridelke in da je kakovost najpozneje požete pšenice slabša od požete v normalnih razmerah. Pozne dozorele pšenice pa nam dajo boljše povprečne pridelke. 1985. leta, ko smo dosegli naš drugi najboljši pridelok pšenice, smo tudi začeli z žetvijo 18. julija. Čim poznejša je žetev in čim bolj počasi zori pšenica, tem boljše pridelke dosegamo. Ob naglem zorenju, in če nastopi še toplotni udar, je seme pšenice drobno in pridelok slabši.

Torej ni krivo za pozno pospravlilo naše pšenice pomanjkanje kombajnov in nedovoljevanje nadur pri žetvi, kot zlobno piše v letošnji 34. številki Kmečkega glasa (26. avgusta 1987) nepodpisani pisec članka Miš šeničko pod goro (Franeček Manček).

Res si nismo zaslužili takega neupravičenega zasmehovanja ob letošnjem rekordnem pridelku pšenice. Kmet seveda lahko svojih 0,5 ha do 2 ha pšenice požanje v 1 dnev. Mi 1802,85 ha tega nismo mogli, ker bi potem morali imeti namesto 29 kombajnov 360, kar je pa seveda absurd.

Ze drugi dan žetve, 22. julija, ko je radio M. Sobota organiziral neposredno oddajo o začetku spravila pšenice, sem napovedal za nas rekorden pridelok pšenice, ki naj bi se sukal povprečno okrog 63 dt po ha. In res smo tak pridelok dosegli.

Tako je tozdu PG Lendava dosegel na 717,84 ha povprečno 63,58 dt pšenice na ha, osušene na 14 % vlago. V tem tozdu nismo imeli toče.

V tozdu PG Rakičan, kjer je toča poškodovala pšenico na 355 ha, od 25 % do 80 %, smo dosegli na 1085,01 ha povprečno 63,20 dt pšenice na ha, skupaj s priznano točo.

Vidimo, da smo v tozdu PG Lendava, kjer ni bilo toče, dosegli malenkostno boljši povprečni pridelok od tozda PG Rakičan, kjer smo imeli točo.

Na vsak način smo z doseženim rekordnim pridelkom pšenice, ko smo dosegli na vseh 1802,85 ha povprečno 63,35 dt pšenice na ha, zelo zadovoljni in tudi ponosni na ta dosežek.

Tako smo namesto 7280 ton pšenice, koliko je bila naša obveza, oddali 9.000 ton merkatilne pšenice, ali za 23,63 % več. Poleg tega smo pridelali še 1274 ton semenske pšenice.

Franc Skledar, dipl. kmet. inž.

Manj vode

Na strokovnem posvetu o novih načinih izrabe kmetijske mehanizacije v sadjarstvu, ki so ga organizirali v okviru dneva poslovnih skupnosti za sadje na Pomurskem sejmu, je največ pozornosti veljalo zmanjšanju porabe vode pri škropljenju in izkušajam, ki so si jih pri tem že pridobili. V razvitih zahodnih državah so se s temi poskusi začeli ukvarjati že pred leti, pa tudi sadjarji na avstrijskem Štajerskem na ta način že nekaj časa opravljajo zaščito sadnega drevja pred boleznimi in škodljivci.

V Sloveniji se se s temi poskusi začeli načrtno ukvarjati šele v lanskem letu, ko so začeli pripravljati poskuse, ki jih letos že tudi izvajajo. Z ustreznimi prilagoditvijo škroplilnih naprav jim je uspelo zmanjšati količino vode s 1.500 litrov na hektar za 10-krat, poskusi pa so pokazali, da biološki učinki zaradi tega niso bili manjši. Poskuse opravljajo v nasadih Agrokombinata Maribor in to na površini 7,5 hektarja.

L. K.

NEIZKORIŠČENE GLAVE

Sejalci sladkorne pese vedo, da je pridelovanje te poljščine donosno, zato povečujejo obseg površin. V Jugoslaviji pridelujemo sladkorno peso na 145 tisoč, v Sloveniji pa na 5500 hektarjih. Seveda pa bi bila ta kultura še bolj donosna, ko bi v večji meri izkoriščali »stranske proizvode«. To pa niso le pesni rezanci, ampak tudi pesne glave in listje. V okviru strokovnih prireditev na kmetijskem sejmu v Radgoni smo poslušali zelo zanimivo predavanje prof. dr. Mitja Nuskerna (Poljoprivredni inštitut iz Osijeka, ki je govoril prav o tem. Dejal je, da je pesne glave in listje mogoče pokladati sveže, in to predvsem živalim za pridobivanje mleka pa tudi pitancem. Lahko pa ju tudi siliramo, vendar je treba v tem primeru dodati kakih 30 odstotkov koruznjaka, ker same pesne glave in listje vsebujejo premalo suhih snovi. Trije kilogrami takega »krmila« vsebujejo toliko energije in beljakovin, da lahko zadovolje potrebe za pridobitev enega litra mleka. Zaradi vsebnosti oksalne kisline, ki je v pesnih glavah in listih, je treba dodati na kilogram silaže gram apnenca. Živalim dnevno naj ne bi pokladali več kot 20 kilogra-

mov take silaže. Vzrok, da kmetijski doslej pesnih glav in listja niso v večji meri izkoriščali za krmo, je tudi v tehnologiji spravila, kajti ni bilo strojev, ki bi ob puljenju pese pobirali še ta »odpadka«. Tovarni Lifam iz Stare Pazove iz Majevica iz Bačke Palanke sta zdaj izdelali prototipe strojev, ki to omogočajo.

Prof. dr. Milivoj Savič (Poljoprivredni fakultet) iz Novega Sadu pa je na srečanju prideloval-

sejanju pese! Na Japonskem, kjer želijo vsako ped zemlje izkoristiti kar najbolje, pese ne sejejo več, ampak sadijo. Pripravijo torej sadike, ki jih posade strojno. Kot je na predavanju v Radgoni povedala inž. Anka Bašič s kmetijskega inštituta v Križevcih na Hrvaškem, to tehnologijo tudi sami preizkušajo. Njive, kjer so posadili sadike pese, kažejo, da bo pridelok večji, kot na površinah, kjer so na klasičen način

Na enem hektarju, zasejanem s peso, v Sloveniji v povprečju pridelamo 42 ton sladkorne pese. »Pridelamo« pa tudi 20 ton pesnih glav in listja, kar zavržemo. To je po hranilni vrednosti (z enega hektarja) 3 tonam suhe koruze.

cev sladkorne pese v Gornji Radgoni govoril o novostih na področju kmetijske mehanizacije za obdelavo zemlje pred setvijo sladkorne pese. V svetu v vse večji meri pri tem uporabljajo podrahljalnike, včasih tudi namesto plugov. Verjetno ne bo poteklo veliko časa, da bodo novosti prišle tudi k nam.

Novosti pa so tudi pri samem

posejanju pesna semena. O gospodarski upravičenosti takega načina dela za zdaj še nimajo podatkov, kajti pridelok bo treba prej pospraviti in ugotoviti donosnost.

Res pa je, da tak način dela (vzgoja sadij in poznejše sajenje) zahteva več ročnega dela.

Š. Sobočan

Tone Slavič,
inž. agr.

DESETLETJE UREJANJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ V POMURJU

Vrednotenje učinka izvedene melioracije na kmečkih zemljiščih v k.o. Cezanjevci je sicer relativno, saj ni možno ovrednotiti drugih vplivov na povečanje ali zmanjšanje kmečke tržne proizvodnje. Očitno pa je, da je v naselju povečana intenzivnost živinorje na osnovi zboljšane prehrane živali iz lastnega vira — doma pridelane krme. Tržne rastlinske proizvode pred melioracijo praktično ni moglo biti, saj je bilo v sestavi obdelovalne zemlje v k.o. Cezanjevcih pred melioracijo le 25 % njiv, po melioraciji pa je 80 % njiv. Gre torej tudi za preusmeritev proizvodnje, ko se na novo pojavlja tržni presežek iz neposredne njivke pridelave.

Zanimiv je tudi podatek o staležu krav in tržnem pridobivanju mleka v Cezanjevcih, kar dodatno dokazuje povečano intenzivnost kmečke proizvodnje:

- stalež krav se je od leta 1975 do 1986 zmanjšal od 353 kosov na 138, oz. za 215 glav ali 75,9 %;
- tržno pridobivanje mleka se je v istem obdobju povečalo od 94000 na 269.000 kg letno, oz. za 186,2 %;
- tržno pridobivanje mleka na kravo je bilo v letu 1975 266 kg, v letu 1986 pa 1949 kg.

Stranski pozitivni učinki izvedene regulacije Ščavnice in melioriranih zemljišč na tem območju niso izmerljivi: poplav, ki so občasno na določenem delu k.o. Cezanjevci povsem uničile pridelke, ni več; tveganje pri vlaganju v kmetijstvo je manjše, torej večja socialna varnost. Večji dohodek iz kmetijstva je v Cezanjevcih omogočil hitrejši razvoj stanovanjske kulture, osebnega standarda kmečkega človeka in splošen razvoj kraja.

4. SREDNJOČRNI IN DOLGOROČNI NAČRTI ZEMLJIŠKIH OPERACIJ V POMURJU

4.1. Srednjočrni plan 1986—1990 za Slovenijo in občine Pomurja

Območje	ha	osuševanje	namakanje	zlaganje
Slovenija	ha	41.617	14.867	60.017
Pomurje	ha	8.550	2.520	22.678
Obč. G. Radgona	ha	1.650	550	1.550
Obč. Lendava	ha	2.130	1.250	2.908
Obč. Ljutomer	ha	1.350	70	1.350
Obč. M. Sobota	ha	3.420	650	16.870

4.2. Dolgoročni plan 1986—2000 za Slovenijo in občine Pomurja

Območje	ha	osuševanje	namakanje	zlaganje
Slovenija	ha	71.302	31.715	125.383
Pomurje	ha	15.832	4.520	36.670

Obč. G. Radgona	ha	3.040	1.790	3.450
Obč. Lendava	ha	3.772	1.550	5.600
Obč. Ljutomer	ha	3.150	230	3.150
Obč. M. Sobota	ha	5.870	950	24.870

Planska predvidevanja zemljiških operacij v Pomurju so izredno optimistična. Bolj od teh predvidevanj pa je pomemben predvideni proizvodni učinek planiranih obsežnih zemljiških posegov, kar v teh planskih dokumentih ni podrobneje prikazano.

Planska predvidevanja OVS Mura ter pomurskih občin in investitorjev so usklajena. Naloga je obsežna in izredno zahtevna strokovno, organizacijsko in finančno. Le ob načrtnem in usklajenem delu vseh soudeležencev bo možno uresničiti ambiciozne načrte.

5. FINANČNI POGOJI FINANCIRANJA MELIORACIJ

5.1. Prikaz finančne konstrukcije financiranja melioracij v preteklem obdobju in danes.

obdobje	delež ZVSS kot nepovrat. sred.	delež posojila v % od pred. vred.	Bančno posojilo	
			rok vračila	obrestna mera
do 1. 10. 1982	30—50 %	70—50 %	16 let	3 %
X/82—II/83	30—50 %	70—50 %	16 let	6 %
II/83—VII/84	50—66 %	50—34 %	15 let	9 %
VII/84—II/85	66 %	34 %	15 let	18 %
II/85—VI/86	66 %	34 %	15 let	31 %
VI/86—II/87	66 %	34 %	15 let	39 %
II/87—IV/87	80 %	20 %	15 let	42—49 %
IV/87—sedaj	90 %	10 %	do 20 let	92 %

Iz podatkov je razvidno, da so bile naložbe v zemljišča razmeroma ugodne, čeprav je bil na začetku obdobja delež nepovratnih sredstev za melioracijo zemljišč 30 % in se je postopno povečeval do sedaj, ko znaša ta delež že 90 % naložbene vrednosti. Kreditni delež (oz. delež lastne udeležbe) se je torej zmanjšal od začetnih 70 % na sedanjih 10 %, sočasno pa se je povečevala stopnja obrestne mere, ki se je gibala od začetnih 3 % do sedaj veljavne obrestne mere — 92 %.

Rok vračila posojila je bil približno enak za vso obravnavano obdobje.

Spreminjanje pogojev za naložbe v melioracijo zemljišč ni bistveno vplivalo na večji ali manjši interes melioracijskih udeležencev za vlaganje, kajti s porastom obrestne mere se je manjšal kreditni delež

oz. večal delež nepovratnih sredstev. Tako je bil ves čas ekonomski interes glede na odplačilno obvezo za naložbo približno enak.

6. PRIPRAVA TEHNIČNE DOKUMENTACIJE

6.1. Naloge investitorjev, kmetijskih zemljiških skupnosti in občine

Melioracija zemljišč je investicija posebne vrste. To je poseg v naravni prostor, ki ima širši družbeni pomen, ne zgolj ekonomski interes investitorja. Če je nekdo lastnik zemljišča, še nima pravice, da to »svoje« zemljišče zanemarija ali ga celo pusti neobdelanega, ampak ga je obvezen obdelovati oz. zagotoviti njegovo racionalno rabo.

Kmetijske zemljiške skupnosti so dolžne voditi kmetijsko politiko v občini v skladu z zakonom. Določiti morajo tudi absolutna kmetijsko-obdelovalna območja itd.

Pristojni organi občine pa morajo prav tako z družbenimi plani usmerjati gospodarno kmetijsko-zemljiško politiko in razvoj na tem področju.

Investitorji, ozdi kmetijske dejavnosti, so obvezni izvajati naloge pri usposabljanju zemljišč v skladu s sprejetimi družbenimi plani. Nadaljnja obveza investitorjev pa je na melioriranih površinah organizirati sodobno kmetijsko tržno pridelavo.

Skupna naloga vseh zainteresiranih je sicer zahtevna, vendar veliko lažje izvedljiva, če je medsebojno usklajena, dobro načrtovana in strokovno vodena.

6.2. Izdelava idejnih rešitev, ureditvenih načrtov in pridobivanje soglasij.

Izdelava idejnih zasnov urejanja kmetijskih zemljišč, načrtovanje zemljiških operacij, je v zadnjem obdobju precej zahtevnejša naloga, saj mora investitor zadovoljiti dodatnim zahtevam novejših predpisov. Zaradi birokratskega odnosa nekaterih pooblaščenih institucij in togega izvajanja zakonskih določil pa pride pogosto še do nepotrebnih zavlačevanj in podvajanj pri izdelavi tehnične dokumentacije.

Organizacija, ki izdeluje ureditveni načrt, v glavnem prepiše in prepisuje idejno zasnov, ki jo je napravil projektant ter zbira množico mnenj in soglasij. Vse to se ptoem ponovno prepisuje v občinski osnutek odloka in predlog odloka, pa končno v Odlok, na podlagi katerega se izda lokacijsko dovoljenje.

Ne glede na omenjeno pa je nujno, da se že v fazi izdelave idejne zasnove, ureditvenega načrta ter zbiranja mnenj in soglasij uskladijo interesi med vsemi porabniki oz. zainteresiranimi upravniki kmetijskega prostora.

(nadaljevanje prihodnjič)

Boljši dohodek — motiv za mlade

Ob navzočnosti številnih uglednih gostov, med katerimi so bili tudi predsednik slovenskih komunistov Milan Kučan, predsednik republiškega izvršnega sveta Dušan Sinigoi, član predsedstva SRS Andrej Marinc, predsednik Zadrugne zveze Jugoslavije Ratko Švilar in drugi, so se sredi minulega tedna v okviru kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni slovenske spomnili 15-letnice ponovne oživitve zadrugništva v Sloveniji.

Predsednik zadrugne zveze Slovenije Leo Frelih je v uvodnem nagovoru orisal razvoj zadrugništva na Slovenskem, katerega začetki segajo že v prejšnje stoletje, saj so pred 115 leti začele nastajati prve kmečke posojilne in mlekarne zadrugne, pred 105 leti pa je bila ustanovljena prva zadrugna zveza na ozemlju današnje Slovenije oziroma Jugoslavije. Tudi po osvoboditvi je zadrugništvo v Sloveniji doživljalo več vzponov in padcev, do ponovne oživitve kmetijskega in gozdarskega zadrugništva pa je prišlo po letu 1970, temeljilo pa je na idejnopoličnih izhodiščih, sprejetih na 2. konferenci ZKS, določilih ustave in prvega slovenskega zakona o združevanju kmetov. Tudi splošni družbeni razvoj po letu 1970 je omogočil, da je bilo v marsičem nadoknadeno tisto, kar je kmetijstvo in kmetijsko zadrugništvo izgubilo v obdobju stagnacije. Obseg kmetijske proizvodnje se v tem obdobju stalno povečuje, najpomembnejši tržni proizvod na kmetijah pa je mleko. Tega so zadrugne organizacije v letu 1970 prevzele od kmetov 95 milijonov, lani pa že 320 milijonov litrov. Nekoliko počasnejša količinska rast je pri priraji klavne govede, ki ima po svojem dohodkovnem pomenu v kmetijskem zadrugstvu drugo mesto, medtem ko prireja prasičjega mesa v vsem tem obdobju pada, le v zadnjih dveh letih je začela nekoliko hitreje naraščati.

Za uspešen razvoj zadrugne organiziranosti in za stabilnost pri vlaganju v kmečko proizvodnjo ima poseben pomen tudi razvoj zadrugnega hranilništva. Ob koncu lanskega leta je v Sloveniji poslovalo že 58 hranilno-posojilnih služb s skupno 230 tisoč varčevalci. Čeprav je sedanji ekonomski položaj kmetijstva bistveno zmanjšal realni obseg varčevanja in zanimanja za vlaganje v kmetijstvo, pa so te službe dale pomemben prispevek k razvoju zasebnega kmetijstva.

Doseženi rezultati potrjujejo dobro zastavljeno razvojno politiko, saj je napredek dosežen v sleherni slovenski vasi, to pa je obenem obveza, da nadaljujejo po začrtani poti. Kot je dejal Leo Frelih, pa bomo pri tem še uspešnejši, če bomo kmetijstvu zagotovili enak družbenoekonomski položaj kot preostalim panogam gospodarstva in dosegli, da bo intenzivnejši proizvodnji sledil tudi boljši dohodek. Dohodek pa je motiv za mlade ljudi, ki bodo prevzemali nove naloge v razvojni poti zadrugništva, v pridelavi hrane in pri stabilizaciji našega gospodarstva.

L. Kovač

Kaj je sejmski turizem?

Je to res samo papirnat krožnik z narezano čebulo in pleskavico ali četrt piščanca?

Tudi pikniški način prehranjevanja ima svoj čar. Z njim se zadovoljimo na kaki vaški veselici.

Mednarodni sejem, kakršen je v Gornji Radgoni, pa bi moral biti na višji ravni, tudi s to ponudbo. Tako pa vsako leto le poslušamo obljube: drugo leto bo boljše, bižuterije bo manj, prednost bomo dali le dobrih gostilničarjem... Žarov je bilo letos več kot lani, spet so najbolj »laufale« pleskavice. Toliko je bilo zanimanja, da so nekateri postavili mize kar na grobi gramoz. Prav nič okusna in hrana s take mize ali pa s tiste, ki stoji ob govejem hlevu, pa čeprav z nje diši-jo sveže pečene ribe.

Tudi zabavišni del s cenami nad 500 dinarjev je bil večji kot prejšnja leta.

Mogoče je za koga to turizem, ne pa za vse. Tudi zabavnoglasbeni program ob večerih je bil letos dokaj klavrn, bolj kot prejšnja leta. Čeprav — obiskovalcev je bilo veliko, tudi kupovali in naročali so veliko. Vemo, da to ni in ne more biti merilo kakovosti. Turistično društvo Podgorci s kakovostno pokušnjo vin in domačo hrano, restavracija Zlatnik z estetsko urejenim gostinskim prostorom, Ribič s pestro ponudbo rib, Vrtinca s prav tako pestro ponudbo in nizkimi cenami, k tem pa lahko dodamo še lenarske gostince in seveda pridne kmečke ženske, ki so na razstavnem prostoru Zadrugne zveze razstavljale in prodajale svoje dobrote. Te moramo vsekakor pohvaliti! Ob tolikih turističnih društvih v Pomurju pa se sprašujemo, kako da ni slišati o njih na radgonskem sejmu. Imamo veliko folklornih in drugih kulturnih skupin, ki bi se z veseljem predstavile na sejmu, številne domače obrtnike-umetnike in izdelovalce spominkov.

Tudi kupi smeti na sejmskem prostoru in umazanje v mestu ne pomagajo turizmu.

Razglednica Pomurskega sejma in informativna pisarna Radenske s posebno ponudbo sta

mogoče edini svetli točki, ki bi ju lahko šteli k razvoju sejmskega turizma.

Mednarodni sejem, predvsem pa obiskovalci, si zaslužijo kaj boljše.

Bernarda Peček

NEKAJ LASTNE IN NEKAJ TUJE PAMETI:

Izkopalnik za koreninske grude

V Jugoslaviji je vse premalo inovativnosti, tudi iznajdljivosti. Vsaj kar zadeva tehnološki razvoj. Capljamo za razviti, ko ti stopajo z velikimi koraki naprej. Zato je vsak izdelek, ki to caplja, vsaj malo pospešuje, pravcar-je vsaj malo pospešuje, pravcar-je vsaj malo pospešuje, pravcar-je vsaj malo pospešuje.

Stroj za presajanje sadik v drevesnicah (IKG-045) je za naše razmere kar revolucionarna novost. Doslej se namreč še noben izdelovalec kmetijske mehanizacije ni spomnil, da je presajanje sadik lopatarsko ročno delo, ki ga je mogoče uspešno nadomestiti s strojem. V soboškem tozdu

Vrtnarstvo so prišli na to misel in izvajalca poiskali kar v domačih logih — v tozdu Oprema in orodja iz Rogoševca, ki deluje v sklopu postojanske delovne organizacije LIV. Projektant Jože Obal, sicer doma s Pertoce, je zamislil v dveh letih »operacionaliziral«, pri čemer se je zgledoval po podobnih strojih v tujini, kjer so že običajni. Je to slabo? Nasprotno — tovrstno »dopolnjevanje« tehnoloških dosežkov je danes stalna praksa, kajti nobena nacionalna ekonomija ni več sama sposobna narediti vsega. Pri- kaz delovanja stroja so sicer spremljali številni komentariji. Nekateri so bili zadovoljni, drugi manj. Vsekakor pa drži osnovna

ugotovitev, da je novost na jugoslovanskem trgu dobrodošla, saj se na primer v drevesnici s 5 tisoč presaditvami letno stroj obrestuje v slabih 16 mesecih. Še cena, ki jo predvidevajo za naslednje leto: 5,8 milijona dinarjev. V začetku bodo izdelovali manjše serije (kar tudi dviga cenno), leta 1988 od 20 do 25, večinoma za znanega kupca. Doma potrebe namreč niso prevelike, zato nameravajo ugotoviti tudi, kakšne so možnosti izvoza. Prve stike so ob pomoči sozda ABC Pomurka že navezali — z Madžari. Za izdelek IKG-045 so Rogoševčani že dobili priznanje na minulem novosadskem sejmu, predstavili pa so ga tudi na radgonskem, kjer so dobili zlato medaljo za nov izdelek.

Stroj ima še določene pomanjkljivosti, česar pa se snovalci zavedajo. Predstavitev delovanja stroja v času sejma v Gornji Radgoni so med drugim pripravili tudi zato, da bi morebitni kupci povedali svoje predloge, pripombe. Slednjih se je nabralo kar nekaj, zanimanja za stroj pa je bilo tudi veliko, saj so prišli na prikaz praktično iz vse Jugoslavije. Lep dokaz torej, da z dobro voljo, okretnostjo in iznajdljivostjo, pa seveda z vlaganjem v razvoj lastnega znanja, lahko mnogo dosežeš. Tudi v naših, pravimo jim, kritičnih razmerah. Navsezadnje pa je sodelovanje Vrtnarstva in LIV-a Rogoševci tudi zgled uspešnega sodelovanja stroke z industrijo. Nadaljnji načrti že obstajajo, najprej pa nameravajo s skupnimi močmi izpopolniti sedanji stroj, ki že zdaj primerno zamenjuje delo mnogih človeških rok.

Bojan Peček

Predstavitev stroja IKG-045, ki je bila v soboškem Vrtnarstvu, je privabila veliko radovednežev iz vse Jugoslavije. Med njimi je bilo največ tistih, ki so možni kupci tega za Jugoslavijo novega izdelka, s katerim je možno presajanje večjih ali manjših sadik.

Sejem in udeleženci:

Mednarodni, a vse manj

Vsem skupaj, posebej pa vodstvu sejma, mora njegova mednarodna komponenta pomeniti eno temeljnih usmeritev v prihodnjih letih. Posebno še, ker je sejem v mestu ob Muri vse manj resnično mednarodni — to pa nujno pomeni nazadovanje kakovosti prireditve, zapiranje poti za morebitno okrepitev mednarodnih poslovnih zvez. To pisanje temelji na izkušnjah z avstrijskega dne, ki je bil na sejmu v soboto. Kot je že tradicija, je okrajni glavar avstrijske Radgone dr. Konrad Kranich, v dvorani sejma priredil sprejem, ki so se ga udeležili številni gospodarstveniki in politiki z obeh strani meje. In kaj je bilo bolj značilnega za današnje jugoslovansko-avstrijske medtrgovinske odnose kot govora dr. Kranicha z avstrijske in Rudija Šepiča, predsednika republiškega komiteja za finance, z naše strani? Medtem ko je prvi (in za njim še član štajerske vlade, zadolžen za gospodarstvo, dr. Helmut Heidinger) govoril bolj ali manj o dobrem sodelovanju, prijetnem sosedstvu

in pripravljenosti do medsebojne pomoči, pri čemer naj bi bil sejem tisti, ki k vsemu temu dodatno prispeva, je Rudij Šepič, kljub slovesnosti trenutka, spregovoril o težavah, ki jih v Jugoslaviji imamo in zaradi katerih je slabše tudi sodelovanje z Avstrijo. Značilno torej, da predstavnik države, v kateri tačas ni bistvenih stresov, pogojenih z ekonomsko recesijo, govori sproščeno in skoraj v zabavo prisotnih, ki mu zato vsake toliko časa zaploskajo, da pa njegov kolega (v tem primeru z naše strani) ostaja na trdnih tleh, v kar ga prisiljuje realnost.

Kaj je druga plat medalje? Da število tujih razstavljalcev v Gornji Radgoni iz leta v leto upada, isto torej velja za avstrijske. Še zdaleč ni vse tako lepo, kot skušajo poudarjati ob nekaterih »reprezentativnih« srečanjih. Včasih jih je samo iz Avstrije prihajalo razstavljalcev 70 ali 80, letos (po- dobnost kot lani) jih je bilo le še 20. Gospodarskega interesa očito nimajo, saj o kakšnih drugih vzrokih verjetno ne gre razpra-

vljati, ker enostavno niso resnični. Prav tako je pokritost uvoza z izvozom dvetretjinska, kar zadeva zgolj Slovenijo, pa je še slabše — v Avstrijo namreč izvažamo polovico manj kot iz te države uvozimo.

Sejem je (bil) priložnost, da se kaj takega ne bi več dogajalo. A, kot kaže, so jugoslovanske križne razmere pretrd oreh, da bi ga strl (v smislu tesnejših gospodarskih stikov z Avstrijo na državni ravni) vendarle majhen sistem obmejne razstave kmetijskih dosežkov. Čeprav se vsi skupaj (novinarji namreč tu nismo izjema) radi hvalimo, da je v Gornji Radgoni iz leta v leto vse več razstavljalcev (in to v času, ko se drugi jugosejmi borijo proti vztrajnemu upadanju), smo bliže resnici ob spoznanju, da je glede na ugodno lego mesta — bližina dveh mej — desetdnevna prireditve slabo izkoriščena priložnost. In bojimo se, da bo ob stopnjevanju jugoslovanskih težav na vseh področjih v prihodnjih letih samo še huje.

Bojan Peček

Komaj živi živilci

delavcev, kar je sedem odstotkov vseh industrijskih oziroma štiri odstotke zaposlenih v Sloveniji.

Ustvarjajo pet odstotkov republiškega celotnega prihodka, med jugoslovanskimi živilci pa je njihov delež 15 odstotkov.

Njihove težave izvirajo iz resnično katastrofalnih razmer v kmetijstvu, kjer ga ni, ki bi bil z vodenjem politike na tem področju zadovoljen. In slovenski živilci? Imajo predvsem premalo surovin, saj je za samooskrbo Slovenije dovolj le mleka — pri vsem drugem pa so surovinsko odvisni od jugoslovanskih republik. Nadalje je nadpovprečna odpisanost opreme — ponekod je odstotek čez 90, srednja vrednost pa je 74. Ob tako slabih strojih je seveda tudi težko ustvarjati dohodek. Strokovna usposobljenost je za zdaj (pa še bolj bo v prihodnje, ko bodo zahtev tako domačega kot tujih trgov večje) prešibka. Naložbene dejavnosti so malone ustavljene, ker ni denarja. Zanimivo ob tem je, da nekaterih tovrstnih težav v

južnejših republikah ne poznajo, saj so v času, ko naložb v Sloveniji ni, zgradili nove zmogljivosti.

Vrtinec težav je močan, pa vendar jih kaže premagovati — na takšne in podobne boje smo se zadnja leta pri nas že navadili, zato nič ne čudi, če tudi živilci govorijo o borbi za boljše. In kaj ta borba vsebuje? Najprej so za poudarek primerjalnim prednostim Slovenije, kamor štejejo proizvodnjo oziroma predelavo mleka, mesa, rib, vina, sadja, zelenjave in sekundarnih surovin.

Prednost bodo imeli dohodkovno uspešni programi, osnovna živila pa naj bi pridobivali zgolj po natančno načrtovanih zmogljivostih. Če bo vse to (upošteva- vaje jugoslovansko realnost) dovolj, da bomo Slovenci v prihodnje v samopostrežnih trgovinah lahko izbirali več in boljše, ostaja vprašljivo.

Bojan Peček

PRVIČ SO NA SEJMU OCENJEVALI KRUH

Jemo ga z usti in očmi

Misel dr. Franceta Cegnarja z Biotehniške fakultete v Ljubljani, ki je praktično vse svoje ustvarjalno delo namenil borbi za boljši kruh, je nedvomno resnična, pa v zavesti (predvsem slovenskih pekov) še ne dovolj utrjena. Medtem ko v razvitejšem delu sveta prodajajo to osnovno živilo v embalaži, pečejo pa ga z veliko več znanja, truda in vloženega denarja, je pri nas še marsikaj narobe. Tudi to, da prevladuje miselnost, da je kruh pač kruh — tako ali tako ga je mogoče prodati, ker ga vsi jemo vsak dan. Da bi podobna razmišljanja (in ravnanja) preprečili in ustvarili med peki nekakšno tekmovalno vzdušje, kar naj bi posredno prispevalo k večji kakovosti kruha, so se letos na kmetijsko-živilskem sejmu prvič odločili, da ocenijo tako imenovani socialni kruh. Predsednik komisije je bil prav dr. Cegnar. Razumljivo je, da je to šele začetek akcije, zato so ocenili šele 15 slovenskih pekarn. Cilj je, da bi v prihodnje zajeli vse, po možnosti pa vključili še zasebnike. In izidi ocenjevanja? Le 7 od 15 pekarn je zadovoljilo znanstvene kriterije in so za svoje izdelke dobili priznanja. Na prvih štirih mestih so pekame ljubljanskega Žita (Naklo, Ločna-Novno mesto, Stari Trg-Trebnje in Gabrsko-Trbovlje). Sledita Mlinotestovi pekarni Bertoki-Koper in Ajdovščina, zadnja, ki je priznanje še prejela, pa je prva Intesova pekarna. In sicer so lahko zadovoljni tudi Sobočani, saj gre za Mlinope iz tega mesta. Tistih, ki niso zadovoljili, ne objavljamo, ker so se tako zmenili člani komisije in predsednik slovenskega komiteja za kmetijstvo. Če bo to pomagalo, da se bodo peki v prihodnje tudi pri socialnem kruhu bolj potrudili, je namen dosežen. Le počakati je treba do naslednjega sejma!

bop

Kdaj bo presežena čarobna številka

V okviru prireditev in dogodkov ob letošnjem mednarodnem kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni je bil prejšnji petek namenjen tudi madžarskim razstavljalcem. Le-ti so se, kot po navadi, predstavili predvsem s prehrabeniimi izdelki in keramiko, sicer pa smo lahko videli tudi nekatere njihove tekstilne izdelke, čevlje, posodo, pijače in celo kozmetiko.

Kot je to že tradicija, so na Dan madžarskih razstavljalcev v Radencih podpisali protokol o nadaljnji sejmski izmenjavi med Slovenijo in Madžarsko (Železno in Zalsko županijo). Gre za dogovor, da bo vsaka stran izvozila oziroma uvozila blago v skupni vrednosti 950 tisoč dolarjev. Pri nas se bodo v to izmenjavo vključili predvsem ABC Pomurka Murska Sobota, Emona iz Ljubljane in Mercator-Univerzal iz Lendave. Na Madžarsko bomo izvažali večinoma gotove industrijske izdelke, od tam pa uvažali predvsem poljščine, prehrabene in tudi nekatere gotove industrijske izdelke.

Ko je načelnik gospodarskega oddelka pri svetu Železne županije György Stiz ocenjeval maloobmejno gospodarsko so-

delovanje in udeležbo Madžarske na sejmu v Gornji Radgoni, je med drugim dejal, da madžarski razstavljalci z zadovoljstvom že 10 let prihajajo na radgonski sejem, ker vidijo v tem korist, in da je njihova letošnja novost tudi blago, ki ga je bilo možno takoj kupiti — skupna vrednost je bila okrog 200 tisoč dolarjev. Sicer pa so rezultati maloobmejnega gospodarskega sodelovanja skromnejši, kot smo pričakovali, in to predvsem zaradi gospodarskih težav na obeh straneh. Tako ne uspe in ne uspe preseči čarobne številke 1,5 milijona dolarjev menjave z blagovnico Borostyánkő in Szombathelyu, čeprav so možnosti precej večje.

Predsednik izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije Boris Frlec, ki je povzel besedo, je najprej govoril o pomenu radgonskega sejma za mednarodno sodelovanje gospodarstva, strokovnjakov in sploh ljudi iz sosednjih dežel. Glede stikov z madžarsko stranjo pa je menil, da bi lahko maloobmejno gospodarsko sodelovanje razširili na pridelovanje in predelavo sladkorne pese, semen in še na druga področja.

Jože Graj

ALENKA SOTTLER

V lendavskem gradu in okolici je tudi letos, zadnjih deset dni avgusta, potekala tradicionalna mednarodna likovna kolonija. Imela je zaporedno številko petnajst, in če ne bi bila kulturna manifestacija, bi jo gotovo slavili kot jubilejno. Tako pa je minila brez pompa, s pestro zasedbo umetnikov, ki so prišli iz različnih koncev ustvarjati prav v mesto ob meji.

Od najdlje je bil Erich Novoszel, ki živi na Dunaju, govori pa presenetljivo dobro hrvaški jezik in je bil prvič na likovni koloniji v Lendavi. Pokrajina mu je bila blizu, ker izvira iz Gradišanske, pozna pa tudi Zagreb, kjer je preživel leto dni na izpopolnjevanju jezika. »Posebej sem navdušen nad okolico gradu in uživam pri delu na prostem, saj mi tu terpenin manj smrdi kot v ateljeju. S prostorom pa se

ustvarjeno v desetih dneh. »Kot kiparja me zelo inspirirajo motivi in pokrajina v celoti,« je priznal dobrodušni Ferenc Magda, ki je vztrajno oblikovala glino ob njem, pa mu je pritrjevala. Prepričana, da se njuna živost odraža v delih, ki bodo na ogled v Galeriji Lendava.

Po že tradicionalni izmenjavi med Galerijo Lendava in županijama: Zala ter Železno, so med udeleženci mednarodne likovne kolonije v Lendavi tudi umetniki z Madžarske. Iz Szombathelya je bil tokrat Ivan Simon, ki ni skrivaj svojega zadovoljstva nad bivanjem tu. Pri delu so ga motili le komarji, in ko je to omenil, je izrazil spontan smeh, saj je pri prevodu pogovora z madžarsko govorečim umetnikom sodeloval Sandor Sunyogh iz redakcije Nepujsaga in madžarskega radia, sunyogh pa pomeni v madžar-

SANDI ČERVEK

zovala kolege pri delu, ali pa oni mene. Tukaj pa ta možnost je in prepričana sem, da je to prednost, saj gre lahko za medsebojno inspiriranje. Vsaj meni sproščeno druženje in opazovanje kolegov, ki so prišli s svojim znanjem in tehniko, veliko pomeni pri pridobivanju delovnih izkušenj.

Tako je menil tudi Istvan Kotnyek iz Szombathelya, ki je v Lendavi našel sorodno dušo — Sandija Červeka. Ta njuna so-

ISTVAN KOTNYEK

ustvarjanje, izmenjava izkušenj, dolgi pogovori v noč in neobremenjeno ustvarjanje v sproščnem okolju mu ustrezajo, posebej pa je navdušen nad organizacijo mednarodne likovne kolonije. »Super je,« je glasno izrazil svoje občutke in poudaril, da je imel za sluge za brezhibno organizacijo in potek kolonije, tudi tokrat vodja galerijske in muzejske dejavnosti pri Zavodu za kulturno Lendava, Ferenc Kiraly. Akademski kipar iz Lendave,

Umetnike smo obiskali v sredo, v četrtek so bili na izletu, da so nabrali moči za udarni zamah zadnjih dni ter spoznali Pomurje. Konec avgusta so se razšli, ponovno pa se bodo sešli na predvečer dneva republike. Takrat bo v njegovo počastitev otvoritev tradicionalne razstave del, ki so nastala na poletni likovni koloniji. Po videzu v grajskih sobah in na prostem, v okolici gradu, kjer so ustvarjali, pa tudi po obetih v besedah sedmih

kulturni koledar

MURSKA SOBOTA — Pokrajinski muzej s stalno likovno in muzejskimi zbirkami (arheološko, etnološko in zgodovino NOB) je (razen ponedeljka) odprt med 10. in 12. uro.

LENDAVA — V galeriji Lendava sta na ogled stalna likovna in muzejska zbirka, odprta pa je tudi spominska soba Gyorga Zala in zgodovina Lendave v slikah akademskega slikarja Zoltana Gaborja.

LJUTOMER — V galeriji Ante Trstenjak so še vedno na ogled izbrana dela z dosedanjih likovnih kolonij Ante Trstenjak, ki sestavljajo stalno zbirko.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin razstavlja dvajset olj iz najnovejšega opusa slikarka Veronika Rakuš.

kino

V kinu **SVOBODA GORNJA RADGONA** bodo danes (v četrtek, 3. septembra) ob 20.00 in v nedeljo, 6. septembra, ob istem času predvajali ameriško dramo **BOMBAŽNI KLUB**. Režiser filma je znani Francis F. Coppola, avtor *Botra I in II* ter *Apokalipse*. V naslovnih vlogah nastopajo: Richard Gere, Gregory Hines in Diane Lane. Film je saga o Ameriki tridesetih let, času jazza in nasilja, ko je bila smrt sestavn del življenja. Snemali so ga pet let in je eden najdražjih filmov vseh časov.

V petek, 4. septembra, ob 18.30 pa bo v radgorskem kinematografu na sporedu film **REKA**, z odlično igralsko zasedbo: Mel Gibson (znani iz *Pobesnelega Maxa*), Sissy Spacek, Glenn Scott in drugi. Režiser filmske uspešnice je Mark Rydell (tudi avtor filma *Na zlatem jezeru*), ki je s pričujočim delom na platnu upodobil novo poemo o reki.

V kinu **PARK V MURSKI SOBOTI** bodo v ponedeljek in torek, 7. in 8. septembra, predvajali izraelski film **ZA REŠETKAMI**. Poteka v izraelskih zaporih, kjer prestajajo kazni kriminalci in arabski politični zaporniki, napetost med njimi pa poveča prihod s PLO povezanega Žida. Torej za izraelske razmere izjemno pogumna tematika, ki jo je režiser Barabash izpopolnil, in film dosega velike uspehe na mednarodnih prizoriščih.

JEZIK NI JE MAČEHA

Še je tu, saj se mačeha ne dajo kar tako, četudi nekaterim niso nič kaj povšeči in bi bili veliko raje brez nje.

Letošnji »drugi polčas« bi sicer lahko začel z Dianinim Srečanjem NA bazenu, saj vztrajajo pri spačenki, čeprav so jim jo popravili v vseh časopisih. A bodimo vedrejši, kot se za ponoven začetek spodbodi, in zavržimo oči, da smo postali »plakatologi« (tisti, ki se ukvarjajo s proučevanjem plakatov).

Pri slovenskem jeziku se je (končno) nekaj premaknilo tudi na ljubljanski televiziji, kjer so začeli (jezikovno) enakovredno sodelovati z drugimi studii. Naj omenim samo dvojezični pogovor o bosansko-hercegovskem in slovenskem elektrogospodarstvu ali pogovor o Kosovu, ki ga je neposredno prenašala zagrebška televizija. Stvar zbujala veselje — kljub karantni neslovenskojezičnih govorcev, »kako bi bilo bolje, da drugovi iz Slovenije probajo, da govore na službenom, srpskohrvatskom«.

Zalostno je sicer, če se mora človek (ali pa narod) boriti za tisto, kar mu je zajamčeno z najvišjim zakonom, Ustavo, a taka je pač naša stvarnost.

In ravno toliko veselja so zbujala (čeprav bi morala biti tudi to samoumevno) brigadska/vojaška povelja v slovenščini mladinskega predsednika na začetku delovne akcije Goricko 87. Ko bi le še starejši predstavniki ravnali tako.

(mrm)

UMETNIŠKO USTVARJANJE V SPROŠČENEM OKOLJU

ukvarjam tudi na slikah in ta pogled od zgoraj navzdol, z gradu na mesto, je izjemna priložnost zame,« je poudaril simpatični umetnik.

Zakonca Kalmar sta prišla iz Subotice. Magda je izrazita keramičarka in, kot je dejala, ima ugodne razmere za delo, ker je gline dovolj (med tremi pokrovi telji letošnje likovne kolonije je bila tudi Opekarna Lendava) z njo pa oblikuje tudi mož Ferenc, ki je kipar. Oba sta se odzvala vabilu in očitno jima ni bilo žal. Tako sta se živela, da je grajska soba, v kateri sta oblikovala, postala skoraj pretesna za vse

skem jeziku komar. Tako ni bilo povsem jasno, ali misli res na nadležni mrčes, ali na novinarje, ki smo ga »obletavali« pri delu.

Nekoliko smo zmedli tudi Alenka Sottler iz Ljubljane, ki se ni mogla točno spomniti, ali je Akademijo za likovno umetnost končala pred tremi ali več leti. Kar pa navsezadnje sploh ni bilo tako pomembno, kot njena ugotovitev, da je skupinsko delo in iskanje kolonije zelo koristno. »Žame je bilo odločilno za sodelovanje prav to skupinsko delo in nisem razočarana, ker je ekipa izjemna. V ateljeju je delo samotno in redkokdaj je priložnost, da bi opa-

rodnost je v delih, ki so si izjemno podobna, generacijsko in s podobno pokrajino, v kateri živita, povezana. Čeprav ju loči meja, ker eden živi na madžarski, drugi pa na jugoslovanski strani, ni tolikšna ločnica, da ne bi dopuščala sozvočja. Likovni umetnik iz Murske Sobotice se je regionalizma v slikarstvu lotil že v svoji diplomski nalogi na Akademiji, prav udeležba na letošnji poletni likovni koloniji pa mu pomaga zapolniti enoletni izpad. Pred nedavnim je namreč moral služiti domovini, zdaj pa spet uspešno posega po paleti in čopiču. Intenzivno desetdnevno

ki se je ob Sandijevi in pohvalah ostalih šestih udeležencev kolonije le skromno nasmehnil, pa je spomnil tudi na zasluge pokroviteljev. Poleg že omenjene opelkarne, ki je priskrbelo glino, tudi na hotel Lipa, Integralov tozd Gostinstvo ter Planiko iz Turnišča.

Brigita Bavčar

Foto: Rade Bakračević

FERENC KALMAR

ERICH NOVOSZEL

MAGDA KALMAR

IVAN SIMON

Poživiti kulturno delovanje

Komisija za kulturno dejavnost pri občinski narodnostni skupnosti v Lendavi je nedavno razpravljala o kulturi v vaseh. Splošno mnenje je, da kulturno delovanje v nekaterih vaseh upada, predvsem v Pincah, Dolini in Kapci. Kljub vsemu je bil v letošnjem letu dobro organiziran dan narodnosti v Gaberju, začelo pa se je tudi kulturno delovanje v Frimlinih. Vzrok za upadanje lasne aktivnosti v nekaterih vaseh pripisujejo dejstvu, da smo se preveč navadili na tuje nastope in pozabili na lastno aktivnost. Da bi kulturna amaterska dejavnost bolj zaživela, naj bi kulturna društva tesneje sodelovala in si med seboj pomagala. Tako naj bi v jesensko-zimski sezoni aktivna društva pripravila prireditve v vaseh, kjer je kulturna aktivnost usahnula.

V lendavski občini ugotavljajo, da je sedaj skoraj v vsaki vasi zagotovljena možnost za delovanje društev, saj so urejeni vaški domovi. V amatersko kulturno dejavnost bo potrebno vključiti več mladih, ki sedaj stojijo ob strani. Že v letošnjem letu se bo potrebno pripraviti na praznovanje 10. obletnice delovanja folklorne skupine LINDAU.

Jani D.

ČE DEJAVNOST ZAMIRA

Tudi vreme ni več tisto, kar je bilo, smo večkrat slišali v mokrem delu avgusta, za kar se s toplimi dnevi na začetku očitno skuša oddolžiti september. Pa ni naš namen, da bi tako kot Angleži, ko nam zmanjka drugih tem, govorili le o vremenu. Radi bi vas opozorili na poletno sušo v pomurski kulturi, ki vpliva na to, da v Koledarju kulturnih prireditev redko napovemo kakšno. Razstave pa, te so v glavnem postavile stalnih zbirk galerij in z njimi rešena skrb, kaj ponuditi, ne pa tudi kako zadovoljiti obiskovalce, ki večkrat kot le enkrat na mesec ali dva pridejo v hrame

kulture. V poletnih mesecih res niso najbolje služili svojemu namenu, in ker je pred vrati jesen, upajmo, da bo v njej drugače, čeprav je stalni prigovor, da ni sredstev, postal tudi že izgovor.

Seveda pri tem ne gre vseh dejavnosti metati v isti koš, saj smo na strani Kulturnih obzorij spremljali arheološka izkopavanja, ki so se uspešno iztekla, prav tako je bila tudi 15. mednarodna likovna kolonija v Lendavi in je bil (čeprav bolj slabo obiskan) tudi 8. jugoslovanski bienale male plastike v galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti. Že davno je mimo tudi

osrednja poletna folklorna manifestacija v Beltincih, kjer je organizatorjem krepko pomagalo vreme in pričakovane odziva ni bilo. Ni pa tudi več pripravljene posameznikov, ki so leta in leta s trudom in tankočutnostjo dosegali, da se je iz lokalne razvila mednarodna in prireditve, ki je presegla meje s svojim motom, da Pesem in ples družita narode.

Nekaj čudnega se dogaja v času, ko smo insitucionalizirali kulturo in jo razporedili v predalčke posameznih (v praksi dokaj nemodnih) odborov. Dejavnost zamira — in to zbujajo skrb.

B. Bavčar

Mišo Baranja in Alojz Horvat iz Nemčevca, že precej časa skupaj igrata loto. Nekaj malega sta že priigrala, zato sta se vključila v igro tudi v sosednji Avstriji. Razočaranje za razočaranjem, potem pa sta zadela v polno. Lepo je, če srečo deliš, pravijo. Spomnila sta se tega in odštela dva milijona dinarjev (dvesto starih milijonov) za gradnjo vaško-gasilskega doma v Nemčevcih.

Foto: Janko Stolnik

Se bomo utapljali v odpadkih?

Mnoge odpadke bi lahko predelali v uporabne surovine — Kam z nevarnimi snovmi in kako jih zanesljivo uničiti — Po vsem svetu se branijo najrazličnejših odlagališč.

Svet se duši v odpadkih. Veliko se jih sicer da z novimi tehnologijami predelati in koristno ponovno uporabiti v tehnoloških procesih kot surovino ali dodatek surovinam, precej jih požgejo v termoelektrarnah in toplarnah, prirejenih na gorivo iz odpadkov, veliko pa je takih, ki niso več uporabni, so pa še kako nevarni in aktivni. Naj gre za radioaktivne ali nevarne kemikalije, tovrstni odpadki povzročajo glavobole vseh po svetu, nič manj tudi pri nas. Nihče jih ne more imeti blizu sebe, saj odlagališča, naj bodo še tako varno narejena in sodobno opremljena, pomenijo prikrito nevarnost ne samo za

nekaj let, marveč za stoletja in tisočletja.

Zaradi tega tehnologiji poskušajo odkriti nove načine, kako zelo nevarne odpadke uničiti. Nastajajo prav zanimivi, skorajda fantastični načrti o uničevanju tudi pri nas zloglasnih polikloriranih bifenilov (PCB) z infra rdečimi žarki v prenosnih sežigalnicah. Samogibne sežigalnice naj bi pripeljali na onesnažena območja in nato v njih obdelovali goščo, se pravi zgoščen ostanek strupenih snovi po mehanskem čiščenju prsti in drugega. Naprava spremeni v steklovinasto snov vse strupe, ki niso zgoreli, steklovina sama pa je nevarna, ker je povsem inertna.

Strokovnjaki so razvili tudi naprave, v katerih s plini, segretim na izjemno visoko temperaturo, pri kateri se že tvori plazma, razgrajujejo najbolj strupene in odporne snovi, ne da bi pri sežiganju nastal zelo strupen plin dioksid, ki je sicer stalen spremljevalec sežigov strupenih odpadkov. Edina naprava takšne vrste deluje na enem od najbolj zloglasnih odlagališč strupenih odpadkov v ZDA pri Love Canalu.

Vendar so vse te učinkovite sežigalnice še vedno bolj na papirju kot v stvarnosti. Predno bodo postale široko uporabne, bo minilo še precej časa. Do takrat pa je treba nevarne odpadke nekam shraniti in jih kar najbolje zavarovati.

PO POROKI MANJ ZA LINIJO

Dobili muža pomeni za mnoge ženske tudi to, da izgubijo svojo prejšnjo pravilno linijo in se začno rediti. Kaj pa naj bi bilo krivo, da se tako veliko prej vitkih mladenk spremeni v okrogle gospodinjice? Na to je v časopisu Daily Mirror odgovoril britanski psiholog Glenn Wilson. Prepričan je, da so za takšno dobivanje odvečnih kilogramov tile razlogi:

— mlada žena, ki ne hodi v službo ali pa jo je pustila, da bi se posvetila družini, se lahko včasih počuti osamljeno, ko je mož v službi, in osamljenost preganja s čokoladami in sladkarijami

— včasih si žena tako želi narediti vtis na svojega moža, da kuha velikanske obroke, ki jih pogosto sama poje, tudi če ni lačna

— vzrok za rejenje je seveda tudi nosečnost in priprava hrane za otroke; mladim materam se večkrat zgodi, da pojedjo tisto, česar otroci niso hoteli; to počno zato, da se ne bi metalo stran, kar pa kasneje pripelje do tega, da jedo tudi med običajnimi obroki.

Glenn Wilson pravi, da dekleta zelo pazijo na svojo linijo vse dotlej, dokler ne »ulove« moža. Ko pa moškega svojih sanj odpeljejo pred mariočarja, porabijo vso svojo voljo in takoj si začnejo nabirati kilograme...

Tudi tako do nevest

Po svetu si izmišljajo različne načine za zagotovitev zakonskih partnerjev. V zakotnem švedskem mestecu, v katerem je premalo potencialnih nevest, so se odločili, da bodo svojim osamljenim moškim pomagali tako, da bodo povabili dekleta in žene iz drugih krajev, od Skandinavije do Velike Britanije, naj si v njihovem mestecu poiščejo življenjskega soprotnika.

V mestu Pajala na severu Švedske živi nad sto neporočenih moških in 39 osamljenih žensk, vse druge potencialne neveste pa so si polskale dale na jugu države.

Komite, ki pripravlja tradicionalni folklorni festival septembra letos v Pajali, ženam iz Stockholma, Helsinkov in Osla ponuja brezplačno potovanje z avtobusom v Pajalo. Organizatorji pravijo, da so prejeli že več sto pisem žena in deklet, ki se zanimajo za njihovo ponudbo. Tako bo mestece številnim Britankam, ki se zanimajo za žene iz Pajale, omogočilo poceni avtobusni in letalski prevoz v ta kraj.

Ko je zaradi ciroze jeter umrl slavn igrlec John Barrymore, so se njegovi prijatelji spravili na delo, da bi uresničili njegovo poslednjo željo. Pri pogrebniku so ukradli njegovo truplo, ga oblekli v večerno obleko in odnesli v vilo igralca Errola Flynna. Tam so truplo posadili v naslanjač v dnevnici sobi in jaderno odhiteli.

pa so vendarle zgodi

Ko se je Flynn, ki je seveda slišal, da je Barrymore umrl, vrnil domov in na stolu zagledal tako rekoč živega pivskega znanca, je zatulil od strahu in skočil na glavo iz prvega nadstropja. Na srečo je popreže nekaj malega popil, tako da se mu razen strahu, ki ga je zaužil, ni nič zgodilo.

Več starejših nosečnic

Vse več neporočenih Američank, ki so dopolnile trideseto leto, se odloča za prvega otroka. Tako so ugotovili raziskovalci v anketi, ki jo je financirala ameriška vlada. Število tistih žensk, ki prvič rodijo, med starejšimi ženskami raste veliko hitreje kot med mladoletnicami, na katere odpade le trinajst odstotkov rojstev. Število žensk, ki rodijo med dvajsetim in štiriindvajsetim letom, je v primerjavi z letom 1980 upadlo za sedem odstotkov, hkrati pa se je število žensk, ki rodijo med tridesetim in štiriindvajsetim letom povečalo za 32 odstotkov. Število neporočenih mater se je v enem samem letu povečalo za osem odstotkov, česar v pol stoletja, odkar pišejo take statistike, še niso zabeležili. Največji skok so dosegle ženske iz starostne skupine od petintrideset do devetintrideset let, in sicer kar za 69 odstotkov.

Računalnik — prevajalec

Britanska družba Telecom je izdelala prvi računalnik na svetu, ki simultano prevaja tuje jezike. Naprava sestoji iz mikrofona, ki je povezan s hišnim računalnikom, le-ta pa je priključen na telefonsko omrežje. Uporabnik tega računalnika prevajalca mora samo razločno povedati sporočilo, ki ga računalnik prevede, na drugi strani telefonske žice pa je mogoče slišati isto sporočilo na primer v francoskem jeziku.

Telecomovi strokovnjaki pravijo, da prototip tega računalnika lahko prevede okrog 400 najpogostejše uporabljanih fraz oziroma kombinira okrog tisoč besed. Za zdaj računalnik prevaja iz angleščine v španščino, francoščino, nemščino, italijanščino, švedščino in narobe.

Britanci se bodo lahko kmalu, ne da bi znali eno samo besedo tujega jezika, po telefonu lahko pogovarjali s poslovnimi partnerji v tujini ali pa si rezervirali vozovnico, pa sobo v hotelu... Izumitelji te naprave napovedujejo, da bodo čez pet let izdelali različico tega računalnika, ki jo bodo turisti lahko nosili s seboj.

Razkošje na pokopališčih

Vse do neke mere! pravijo v Hercegovini, kjer so tudi na odročnih pokopališčih začele kot gobe po dežju rasti razkošne družinske grobnice. Vse v stilu prestiža, ki presega meje razumnosti. Med »investitorji« prevladujejo predvsem tisti, ki so se vrnili z dela v tujini, ali pa hočejo po vrnitvi imeti doma zadnje počivališče. Na pročeljih grobnic so že vgrajene slike ljudi v starosti od 40 do 80 let, ki jih lahko dnevno srečujemo na ulicah, njivah in v trgovinah.

Ob tem pa Hercegovci ugotavljajo, da v mnogih krajih propadajo stare šolske stavbe, združni domovi in ceste...

Zamah za zamahom in ob Tereziji Sobočan iz Lipe se nabirajo kupi sončničnega semena. Letos bodo lahko očitno iztisnili precej olja. Zdaj pa je za Terezijo najbolj pomembno, da je na soncu, na svežem zraku in da si z delom krajša čas.

Foto: Jože Žerdin

Fantek ali punčka?

Prvi v človeški zgodovini so se lahko odločili za spol svojega otroka starši na Japonskem, vendar takšna izbira pride v poštev le, če bi s tem preprečili širjenje kakšne nalezljive bolezni. Za takšen podvig so se odločili na tokijskem vseučilišču, kjer razdvajajo spermo, ki povzroči, da se rodi fantek, od sperme za rojstvo deklice. V prvotnem smislu so bile take raziskave namenjene za zdravljenje neplodnosti. S pomočjo te metode je že rodilo več žena, vendar se temu ostro zoperstavlja etični komite vseučilišča, ki si prizadeva, da bi se spolne selekcije striktnije kontrolirala. Od 28 parov, ki so si zaželeli hčere, se je želja izpolnila 27. Za tovrstno oploditev je treba odšteti dvajset tisoč jenov ali preračunano v naš denar okrog 60 tisoč dinarjev.

Splavi niso vplivali na spremembo ravnotežja med spoloma, nova tehnika pa lahko povzroči spolno diskriminacijo in povsem poruši naravni zakon. No, take so te stvari in kdo ve, kaj vse si bodo v svetu še izmislili.

OJ, TI KILOGRAMI!

Pred kratkim so v ZDA izvedli raziskavo, ki je pokazala 54-odstotno rast debelosti pri otrocih v obdobju od leta 1963 do 1980. Opazili so, da je obsedenost od prevelike debelosti veliko večja pri deklicah kot pri fantih. Raziskavo so naredili tudi pri deklicah osmih, devetih in desetih let, pri katerih se je pokazalo, da se je več kot polovica prištetih med predebele, medtem ko jih je bilo dejansko pretežkih samo petnajst odstotkov.

Zakaj vse to? Upoštevati moramo dejstvo, da deklice v današnjem času zelo zgodaj stopijo v puberteto, že pri devetih, desetih letih. Spremembe svojega telesa, ko se začne razvijati, pa razumejo pod »redim se«. V teh letih se pojavi občutek seksualne privlačnosti. Zavedajo se, da fantje ne marajo kaj dosti za dekleta, ki so predebele.

Te obsedenosti pa ni kriv samo razvoj dekliškega telesa, ampak dokaj pogosto tudi vedenje staršev. Nekateri med njimi preveč dajejo na svoj videz in s pretiranimi shujševalnimi dietami vplivajo tudi na preostale družinske člane.

Kljub vsemu srečno na tleh

Nezgoda letala britanske letalske družbe British Airways, ki mu je med pristajanjem na newyorškem letališču počilo kar pet gum od desetih, se je vendarle srečno končala. Pilotu se je namreč kljub nenadni okvari posrečilo, da je varno ustavil letalo s 93 potniki, med katerimi je bil tudi sin britanske ministrke predsednice Margaret Thatcher.

Predstavniki letalske družbe British Airways je povedal, da je letalo začelo povsem normalno pristajati, ko pa so se kolese dotaknili tal, je najprej eksplodirala guma na enem kolesu, ta pa je povzročila pokanje gum naslednjih štirih koles in tako je morala veličanska ptica pristati samo s petimi kolesi.

Jesen se bliža in počasi bo treba vse to vsaj narahlo pokriti...

Avtomobilski prevoz pošte je prva v Evropi uvedla Črna gora. To je bilo leta 1903.

Prvi telefon v hiši je imel Američan Charles Williams v Somervileu. Napeljali so mu ga leta 1877.

drugje smo prebrali

Torpedo, hudo orožje za bojevanja na morjih, je izumil naš rojak Ivan Lupis iz Reke. Prototip je izdelal leta 1869.

Pred uvedbo poštne znamke je veljalo pravilo, da poštnino plača prejemnik. Z gotovino, seveda.

znak ki vam daje
GARANCIJO
kvalitete

IZOLACIJSKI SERVIS
& CO
PTUJ

SLAVKO FURMAN — PTUJ
pri železniški postaji KAJDINA

generálna popravila vseh
znanih znamk strojevalnikov in
hodnikov
ZA OBMORO OHIŠJA DAJEMO
TRILETNO
GARANCIJO
vaša cenjena
naročila lahko oddate
nonstop po telefonu
št. 062/771-637
za storitve v vašem domu
ne zaračunavamo KILOMETRINE

Draga nedoslednost

V vsaki boljši kuharici je razloženo napisano, da pečenko ne sme biti niti premalo niti preveč pečeno. Kako nevarno je nespoštovanje tega pravila, kaže primer Francoza Noela Carriouja, ki je bil obsojen na 10 let zapora. Za rešetke je moral, ker je v napadu besa ubil svojo drugo ženo. Razbesnel pa se je, ker mu je za večerjo postregla s preveč pečenim zrezkom. S tem zgodbe še ni konec. Sedemnajst let pred tem so istega Carriouja obsodili na prvih 10 let zapora, ker je v napadu besa ubil svojo prvo ženo. Za večerjo mu je namreč dala premalo pečen svinjski kotlet.

Bela, stena, stena z zvončkom perspektive
je gor priso, ka je soboske varas napa-
dnjeni od liftakraja s smradom,
od stani s poplavlami, od babfoga
kouta s točof, od spodnjega kraja
pa s kanalizacijof, itera te skoro po
sakson močnejšon derži caplo smija-
rijo v kletij iz na blokof nazaj bupne.
Eice par blokof pa kakio navelje náj
miklucioj na te te daono premale cen,
pa nede samo v kletij nazaj drak teko,
kiki tudi v kopalnice pa künje v pullep
in nede soboske modurjavi te amonak
nervovali računon, stie so pred lefšami
tudi šidni računali, ka diura nemue
skouz solsko capo teči. Džouzi

...JE PAČ
PAŠTETA
KEKEC!

Kaj moramo vedeti o šamponih?

PENA IZ STEKLENIČKE

Šamponov je toliko vrst, da se kar ne najdemo. Sklepali bi, da moramo seči po pravem, pa bomo zadovoljni s svojimi lasmi. Vendar so šamponi namenjeni le prizanesljivemu pranju las, kar pomeni, da odstranjujejo maščobo, odmrle roževinaste celice in prah, ne da bi pri tem dražili lasišče in oči. Sestavinam, ki skrbijo za odstranjevanje nesnage, pravimo tenzidi. Njim dodajajo še snovi, ki naj poskrbijo, da bodo lasje primerne kakovosti, to pa je tisto, kar si ženske najbolj želijo. Imeti lase, ki se dajo česati in so zdravi, pričeska pa obstojna, zračna in preprosta za česanje.

Vse snovi v šamponih, ki so

namenjene negi, ostajajo samo na površini las in učinkujejo, žal, samo fizikalno. Lasje namreč niso nič drugega kot mrtve roževinaste nitke, ki so lepe samo, če jih ustrezno negujemo. Zunanja plast las je iz samih drobnih lusk, ki se morajo prilegati druga drugi kot opeka na strehi, da so lasje kosati in da se svetijo. Že umivanje z vodo in učinkovanje tenzidov lusk razmrši in razdre njihovo urejeno sestavo. Šele ko začno učinkovati snovi v šamponu, ki so namenjene negi in lepemu videzu te zunanje plasti, se lusk spet zgladijo in prevlečejo z varovalno plastjo ali s plastjo, ki lase utrjuje. Kdor ima mastne lase ali prhljaj, se ne

sme pritoževati nad lasmi, ker ni z njimi nič narobe, kriva je koža. Posebni šamponi, namenjeni negi mastnega lasišča oziroma odpravljanju prhljaja, lahko zadevo izboljšajo samo začasno.

Mastne lase imamo zato, ker lojnice v koži lasišča izločajo preveč maščobe. Včasih je to povezano s hormoni, zato mnoge ženske ugotovljajo, da med mesečnim ciklusom preživljajo dneve, ko je pričeska hitro urejena, druge kratki pa las ne morejo ukrotiti.

Katerikoli šampon je uporabljamo, najpomembnejše je, da ga temeljito speremo, da ne na lasišču ne na laseh ni ostankov. Če potem uporabimo še kako lasno kuro, bomo lase lažje razčesali, ker jih ne bomo nasilno spravljali vsakebi.

Pri srčnem infarktu je hitra pomoč najpomembnejša

Kritični bolnik ne sme preveč pričakovati od napredka medicine. Ne sme dopustiti, da ga pretirana propaganda, ki skuša kar najbolj popularizirati medicinske dosežke, uspava. Pri tem opusti priložnost, da se seznani s pomembnimi oblikami samopomoči, ki bi mu morda nekega dne lahko rešile življenje.

Tak primer je srčni infarkt. Znano je, da dve tretjini bolnikov, ki jih doleti srčni infarkt, umre za pred prihodom v bolnico, medtem ko čakajo na prihod zdravnika ali rešilnega avtomobila. Šestinšestdeset odstotkov prizadetih torej umre, še preden jih pripeljejo na oddelk za intenzivno nego. Najbolj kritičnih je prvih pet minut po napadu, večina pa jih ne pride v bolnico niti v eni uri. Polovica bolnikov umre že v prvi uri po napadu, kar tretjina že prvih deset minut. Vzrok smrti so v glavnem motnje srčnega ritma. Tako imenovano »trepetanje« levega sr-

čnega prekata pogosto že v najkrajšem času povzroči nenadno smrt.

Tudi strokovnjaki danes priznavajo, da lahko v nujnih primerih reši bolnika edino samopomoč. Sem sodita v prvi vrsti umetno dihanje (usta na nos) in masaža srca. Seveda je potrebno prej očistiti dihalne poti. Obeh večin se lahko vsi družinski člani naučijo na tečajih prve pomoči. Tako bodo lahko ob potrebi drug drugemu pomagali. Raziskave so pokazale, da je takšna pomoč zelo uspešna. Preživelo je 47 odstotkov bolnikov, ki so jih

začeli oživljati že prvo minuto po napadu, 35 odstotkov tistih, ki so jih začeli oživljati dve do tri minute po napadu in le 27 odstotkov, ki so jim dali prvo pomoč štiri do pet minut po napadu.

Bolnik si lahko pomaga sam tudi z zdravili, ki pa jih mora zaužiti takoj, ko opazi prve znake infarkta. Le tako lahko učinkovito prepreči uničevalni proces v srčni mišici.

Ko v nujnih primerih ni takoj na voljo zdravnika, je torej bistvenega pomena odrešila prva pomoč. Bolnik in njegova družina se morajo nanjo pripraviti na tečajih prve pomoči. Pri tem pa je najpomembnejše, da doumejo, kako važna sta za boj proti smrti samopomoč in odgovorno ravnanje.

ZA VRTIČKARJE

Uporaba pepela v vrtu

Pepel je odlično naravno kalijevo gnojilo, bogato s kalcijem. Zlasti koristi v kislih tleh. Ker želijo vrtičkarji pridelati mnogo zdravega sadja in zelenjave ter pri tem porabiti čim manj mineralnih gnojil, premišljeno uporabljajo vse organske odpadke in druge organske snovi, ki jih lahko dobijo. V kamini, peči za drva, pri sežiganju in pri zimskem obrezovanju dreveja ali ostankov rastlin po čiščenju vrta nam ostaja plevel. Včasih ga je kar veliko. Kaj z njim?

Iz vsega lahko dobimo pepel, ki vsebuje poleg kalija tudi fosfor, kalcij in v sledovih tudi nekatere mikroelemente: fluor, brom, jod, bor, baker... V pepelu rastlin, ki rastejo na slanih tleh, praviloma zasledimo nekaj natrijevega klorida. Pri tem pa vas moramo opozoriti, da v pepelu ni dušika, ki izgine pri gorenju, zato pepel ni popolno gnojilo.

Pri uporabi je še vedno najbolje prepustiti pepel presnovi v kompostnem kupu skupaj z drugimi organskimi odpadki. To je zlasti priporočljivo takrat, ko kompostiramo veliko kislih snovi, kakršna so listje dreves ali praproti. Zaradi velike vsebnosti kalija priporočamo pepel na vrtu predvsem za korenovke in gomoljnice. Pri sajenju gomoljne zelene lahko v vsako sadilno jamico stresemo po eno žličico pepela.

Pepel se uporablja tudi v boju proti škodljivcem. Če rastlino napadejo uši, napadene dele naprašimo s pepelom, in sicer jutraj, ko so še rosní. Postopek ponavljamo nekaj dni. Enako zatiramo tudi hrošče, ki napadajo zelje ali redkvice. Prašenje moramo ponoviti tudi po dežju ali zalivanju.

RADIO MURSKA SOBOTA

LAHKO SI JIH ŽELITE:

1. Beli porše — Finesse
2. Tesarjeva hči — Comfort
3. Living daylights — A-HA
4. I want your sex — Georg Michael
5. Nina — Komet
6. Poet — Janez Bončina-Benč
7. I wanna dance with somebody — Whitney Houston
8. I just can't stop loving you — Michael Jackson
9. Ja sam za ples — Novi Fosili
10. Boginja — Josipa Lisac
11. Hold me now — Johnny Logan
12. Oh la la in L. A. — Slade
13. Let it be — Ferry Aid
14. Ti si moj bonbonček — Moulin Rouge
15. Honolulu baby — Gu gu
16. The final countdown — Europe
17. Cherish — Kool and the gang
18. Star taking — The Firm
19. Balada o nama — Pepel in kri
20. Zapjevajmo prijatelji — Tereza
21. La isla bonita — Madonna
22. Slow motion — Džordže Balašević
23. Comming home — Falco
24. Ljubosumni — Simona Vodač
25. Adesso tu — Eros Ramazzotti
26. Calling out of hero — Bony Tyler

Seznam je nastal s sodelovanjem hi-fi videostudija na Kidričevi 21, 69000 Murska Sobota, telefon: 25-577.

Oddaja bo na sporedu v petek, 4. septembra od 18.00 do 19.00 na Radiu Murska Sobota (87,6 mHz).

Vse naše starosti

Prav gotovo se še spominjate časa, ko ste si kaj želeli, pa so vam starši rekli: »Ne, nisi še dovolj star za takšne stvari!« Vam pa se je zdelo, da ste že dovolj stari. Ali pa so vam rekli, da ste že prestari, vi pa ste se čutili ravno prav stare. Kaj je torej s temi našimi starostmi?

Nekateri pravijo, da se staranje začne že, ko je človek spočet, in traja vse življenje. Toda, kdaj pa je človek pravzaprav star. Najbolj pogosti so poskusi, razdeliti človekovo življenje glede na kronološko starost. Tako nekateri razlikujejo:

mladeniško ali rano (20—25 do 30—32 let) zrelost oz. odraslost,

srednjo ali zrelo (30—32 do 40—44 let) zrelost, kasno (42-44 do 56—58 let) zrelost, rano (56—58 do 68—70 let) starost, pozno (68—70 let in dalje) starost.

Nekateri pa menijo, da je najboljšje merilo to, koliko starega se kdo počuti. Žal ima beseda starost danes prizvok negativnega vrednotenja, nekoristnosti, konca aktivnega življenja, nezanimanja ipd. Zaradi takšnih predsodkov imajo stari ljudje nemalo težav, zlasti pri delovanju po svojih sposobnostih, samouresničevanju medsebojnih odnosov, doseganju življenjskih ciljev ipd. S staranjem in starostjo se ukvarjata dve znanstveni disciplini: gerontologija in geriatrija.

RECEPT ZA VAS

PRILOGA ZA VSE: Naši gozdovi so letos radodarni, v njih spet rastejo gobe, ki so vedno dobrodošle v kuhinji in koristne v prehrani. Pripravimo jih lahko na različne načine, ponudimo jih kot glavno jed ali kot prilogo. Danes vam ponujamo recept, ki bo razveselil marsikatero gospodinjino in kuharico.

Potrebujemo: 50 dag svežih gob, primerne so mešanih vrst, 2 žlici masla ali olja, 1 drobno sesekljano čebulo, 1 žlico drobno nasekljanega peteršilja, 2 žlici loske omake iz vrečke, 3 dl juhe ali jušne osnove ali vode, 1 dl belega vina, 1 žlico smetane.

Priprava: Gobe narežemo na večje kose. Na maslu ali olju opravimo čebulo, dodamo gobe in dušimo. Nato dodamo losko omako in premešamo. Zalijemo z juho ali vodo, dodamo peteršilj in pustimo, da zavre. Vmešamo vino in, tik preden postrežemo, še kislo smetano. Po potrebi dosolimo. Tako pripravljene gobe z omako so primerna priloga k pečenki, kuhanemu mesu z žara, pa tudi k testeninam, polenti, rižu in krompirju.

Nadležni piki žuželk

Že v davni dobi so odkrili, kaj prganja žuželke. Takrat ko so ukresali prve ognje, so ugotovili, da so dobra zaščita pred njimi veje in rastline, ki dajejo veliko dima, medtem ko se smodijo na ognju. Učinkovit je njegov vonj. V srednjem veku so odkrili še nove rastline. Največji napredek zaščitnih sredstev so dosegli med drugo svetovno vojno.

Snovi, s katerimi se ubranimo žuželk, se v strokovni govorici imenujejo repelenti. Prispevajo svoj delež k profilaksi pri širjenju nevarnih obolenj. Repelenti ne smemo zamenjati z insekticidi, strupi, ki jih uporabljamo na vrtovih in poljih.

Sredstva, ki žuželke odganjajo, nanašamo naravnost na kožo ali poskrbimo, da razširjamo vonjave v svoji bližini, da se nas napadalci izogibajo. Občutljivi ljudje se lahko ubranijo pikov žuželk tudi z lastnim telesnim vonjem. Jemati morajo visoke odmerke vitamina B₁, ki se spremeni v žveplovo spojino in ta se izloča skozi kožo. Vitamin B₁ smemo uživati v velikih odmerkih tudi dalj časa, ne da bi bilo to škodljivo.

Iznajdljivost ne pozna meja. Za večerjo na balkonu so izdelali dišeče sveče. Kot vžigalnik majhna je elektronska naprava, ki posnema brenčanje samčkov in samice pred njim pobegnejo. Pri komarjih so komarke napadale najprej. Komarji se nasitijo s cvetnim nektarjem, komarke pa žaja po krvi, ker za svojo kri potrebujejo dodatne beljakovine. Ponoči so komarji zelo žejni. Ljudje ne

spimo radi pri zaprtih oknih. So bo si lahko odisavamo s sredstvom za odganjanje žuželk, da bomo mirneje spali.

Ne delajmo drame, večina pikov je nedolžnih in srbeč kmalu preneha. Pri piku izgubijo želo, na njegovem koncu pa je mehurček s strupom. Pri vseh pikih zadevo olajša mrzla voda ali led.

Pomaga tudi, če s prerezano čebulo namažemo piceno mesto.

MNOGI, KI SO GA ŽE POSKUSILI, PRAVIJO: TO JE...

PREKAJENO GOVEJE MESO
IZDELEK, KI SE HVALI SAM!

4800000000
MURSKA SOBOTA

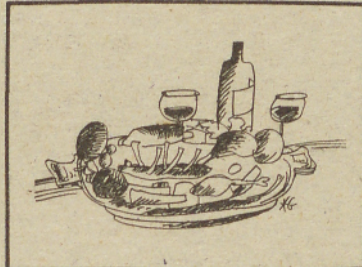
SESTAVIL MARKO NARAST	SMUČARSKO SREDIŠČE SEV. OD OSLA	GRŠKI KATOLIK	ROMULOV BRAT V RIMSKI MITOLOGIJ	MESTO V JUGO-ZAHODNI TURCIJI	NESTECE NA PELJEŠCU	MAJHNA KEPA	NAGOVOR KOT PESNIŠKI OKRAS
DEVICA V MUSLI-MANSKEM RAJU							
AMERIŠKI DRUŽABNI PLES							
VELETOK V JUŽNI AMERIKI (1600 km)							
AVTOMO-BILSKA OZNAKA MAKARSKO			LAT. IME ZA JANEŽ GOVORNIŠKI ODER				
HITRO HLAPLJIVA TEKOCINA					CETINJE NASAD S POVRTINO		
DUŠIK		REC. PREDMET ANETOV ROMAN					
VNETJE SLUZNICE						KISIK PLAST SNEGA NAD PREPADOM	
ŠKOTSKI NOBELOVEC (JOHN BOYD)				TORE FORNEZZI ZMLITO ŽITO			
IRSKI PISATELJ O'FLAHERTY					PANČEVO PERNATA ŽIVAL		
DRUGO NAJVEČJE JEZERO V EVROPI							TANTAL
ENAKO-PRAVNOST							
NATRIJ			DANŠKA FILMSKA IGRALKA NIELSEN				

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: hostesa, interes, Dermota, rida, en, ol, Kra, tlaka, E. Donat, Hrušica, Nat, bel, IC, mati, katalog, akut, Na.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Duhovite pripise k novi risbi pošljite najkasneje do četrtega, 17. septembra 1987, na naslov: VESTNIK, Titova 29/I, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripise nagradujemo.

— To je zadnja večerja pri-zisu! (Bernard Ž.)

— Kruh se je tako podražil, da nam preostane le še meso. (Janez M.)

— Kdor malo je, veliko vidi! (Auspuh)

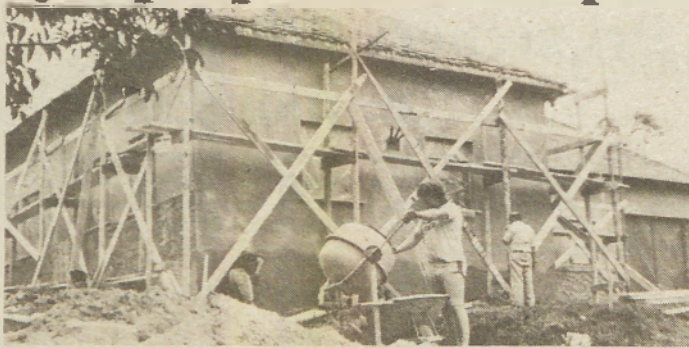
Malodušje, prepleteno z optimizmom

Hribočki, doline, precej skrbno obdelanega, mnogo zaraslega, vmes pa dolgi kilometri zdelanih vijugastih cest — to je Vučja Gomila, kjer iz desetletja v desetletje z rahlo zaskrbljenostjo odštevajo število domačij in prebivalcev. Ljudje odhajajo, v osamelosti umirajo, s starimi hišami pa neusmiljeno obračunava čas. Po osvoboditvi je bilo še 148 hiš s čez 500 prebivalci, zdaj pa je 85 na širjave raztresenih hiš — vsaj deset se jih bo še podrlo — prebivalcev pa komaj 280. Se bo to drsenje navzdol še nadaljevalo? Nekaj časa še, pred tem si ne zatiskajo oči, vendar upajo, da se bo kmalu vse v dobri meri ustalilo.

K temu bo veliko prispevalo asfaltiranje močno zdelane makadamske ceste od Tešanovca skozi Vučjo Gomilo do Sela, precej pa obetajo zdaj že številne trdnjše kmetije, ki se strojno opremljajo za sodobno obdelavo ne preveč dorečljive zemlje. Računajo na obnove, širitve in nove gradnje, saj je iz vasi zaposlenih v Murski Soboti in Prosenjakovcih že 86 ljudi, trudijo pa se tudi, da bi za delo na kmetijah navdušili več mladih kot v minulih desetletjih.

Veliko volje za skupne naloge

Veliko prostovoljnega dela morajo vsako leto vložiti v zasilno vzdrževanje na dvajsetih kilometrih razpredene vaške makadamske cestne mreže. Najnujnejši gramoz — pravijo, da jim račune precej zasolijo — dovažajo iz gramoznice v Ivancih, vendar se morajo sprijazniti, ker cenejše možnosti v bližini nimajo. Razsežnost vasi pa zahteva od vaščanov mnogo več dela kot v kakšnih strmjenih krajih tudi na dru-

Tako je bilo minuli teden med urejanjem razširjenega vaško-gasilskega doma v Vučji Gomili. Kmalu bodo obnovili še zbiralnice mleka.

gih področjih. Pri tem zlasti postavljajo v ospredje vodovod in skrb za boljšo preskrbo z električno energijo. En vodovod že imajo, dva pa bi radi napeljali v najkrajšem času. Probleme imajo tudi z električno energijo. En

transformator imajo, drugi možni bo nared prav kmalu, pozneje pa bodo morali namestiti še dva in seveda primakniti nekaj sredstev. Doslej so imeli le eno avtobusno postajališče, ki pa ga je neurje podrlo, v prihodnje pa

Kmalu bodo prekrili in obnovili tudi nekdanjo šolsko stavbo, v kateri je zdaj dobro založena trgovina.

bodo vzdolž glavne ceste postavili tri nova, da bodo ljudje ob slabem vremenu med čakanjem vsaj pod streho.

Vaško-gasilski dom in vozilo

Veliko truda in denarja so v minulem obdobju v Vučji Gomili vložili v gradnjo vaško-gasilskega doma, ki so ga pred dvema letoma prizidali in tako znatno razširili dvorano za kulturne in zabavne prireditve. V kraju imajo nekaj prav zavzetih spodbujevalcev kulturne dejavnosti, zato pripravijo proslave ob vseh pomembnejših praznikih. Zaslužijo, da ob priložnosti tem prizadevanjem namenimo poseben prispevek. V minulem tednu so zavzeto urejali tudi fasado doma, da bi bilo do nedelje, ko so prevzeli gasilsko vozilo, vse, kar se le da, lepo urejeno. Nekaj dela jim je še ostalo, pa ga bodo končali hkrati z obnovo zbiralnice mleka, otvoritveno slovesnost pa bodo pripravili verjetno že ob prazniku republike. Še nekaj imajo načrtu — prekriti nameravajo nekdanjo šolsko stavbo, v kateri je zdaj dobro založena trgovina. Kmalu, prav kmalu pa bo prišel čas, ko se bodo lotili urejanja primerne nogometne igrišča. K temu nenehno spodbujajo predvsem mlajši, ki bodo zagotovo med prvimi prišli za delo.

Za konec pa še nekaj: čeprav se v Vučji Gomili ubadajo s številnimi problemi, optimizem ne kopni. Če že tarnajo zaradi slabe cestne povezave, pa na račun telefonije niso rekli nobene o kakšni zapostavljenosti. Poleg vaškega telefona imajo priključke še v 37 domačijah.

Janko Stolnik

V Trilinih so lani zgradili gasilsko-vaški dom. Sredstva so zbrali s krajevnim samoprispevkom in prostovoljnimi delom. Za gradnjo so porabili več kot 2 milijona dinarjev. V letošnjem letu bodo nakupili nekaj opreme in uredili notranjost doma, da bo primeren tudi za kulturno delovanje. Pričakujejo pomoč Zveze kulturnih organizacij Lendava. Največja želja vaščanov pa je, da bi čim prej asfaltirali cesto do industrijske cone, saj je ta cesta zelo prometna. Jani D.

V poletnih dneh je bilo v naši pokrajini veliko dežja, zato so narasle vode ponekod predrle nasipe in porušile dotrajane mostove. Tafe posnetek prikazuje, kako je narasla voda uničila nov most na melioracijskem kanalu pri Kobilju.

Foto: K. Ščavničar

Solidna postrežba, povrh pa še prijazen nasmeh in še kaj več lahko dobite v trafiki nasproti občinske uprave v Gornji Radgoni. V njej je namreč poleg artiklov, ki jih prodajajo trafike, moč dobiti tudi kavo na več načinov. Kaj privlači goste, nam je povedala poslovođkinja Rozalija Horvat: »Imamo pretežno stalne stranke, ki so se navadile na lokal in tudi na nas. Mi poznamo stranke, one pa nas in eni brez drugih ne moremo. Malo kramljanja s prodajnim osebjem ali stranke med seboj in pri nas je zmeraj zelo živo in res prijetno vzdušje.

Slabše bi bilo, če bo točili alkohol. V našem lokalu se oglašajo tudi veliko avstrijskih kupcev in gostov, ki kupujejo najdražje cigarete.

Najtežje nam je, ko moramo kupce razočarati z besedico — nimamo. To se sicer zgodi poredko.«

Ludvik Kramberger

9 PETER NOVAK

Do Severnega rta in nazaj

V gornjem toku reke se prikaže čoln. Drsi kot vodni pajek proti nam in leno vleče mrežo. Ribiča sedita vsak na svojem koncu. Mirno zreta v zrcalno gladino. Nočeva ju moti, zato se skriva. Neslišno se ribiča odpeljeta v smeri vodnega toka. Po vrhovih planin je vse svetleje. Sonce se je začelo počasi dvigati. Neusmiljeno je, ne da nam časa za počitek. Krajuje Laponijo. Tako je tema premagana za nekaj tednov. Kako čudne stvari se dogajajo tod. Ura je zdaj že nekaj čez eno jutraj. Z Bojanom razprosteva karto Skandinavije in ugotoviva naš položaj. Na vzhodu Murmansk, na zahodu Grenland, mi pa v sredini

Odločiva se, da danes obiščemo laponsko mesto Kiruna, ki leži v srcu Laponije. Med sladkim počitkom so nas predramili slapovi in potoki, ki so bili zdaj še glasnejši kot sinoči. Zunaj je spet dolg dan, le da so se meglice in hladne rose že davno dvignile. Zdaj se je naše potovanje že krepko prevešalo v drugo polovico. Pred nami je dolgo vračanje proti domu, seveda z doživljaji, ki nas še čakajo. Pred nami je Narvik. Tu se ceste ločujejo, ena proti Narvik, druga pa proti Švedski v Kiruno in naprej do Botnijskega morja. Tu je tudi mesto, kjer je Norveška najožja. Kopno od Oftrfjorda, kjer leži Narvik do Švedske meje meri le pet kilometrov. O Narviku smo dosti slišali že v šoli. Ne vem, zakaj sem si tako zapomnil to ime. Morda zaradi zanimive zemljepisne lege, morda zaradi druge svetovne vojne, saj je bila to najsevernejša točka, do katere so prihrumele fašistične tolpe. Mesto pa je tudi tesno povezano s Kiruno, od koder Švedi transportirajo po najsevernejši železnici bogato železovo rudo do Narvika, od tu pa potuje po morju naprej v svet in na jug dežele.

Zavili smo proti Kiruni, ki je pomaknjena 160 kilometrov v notranjost. V daljavi nas obdajajo zasneženi tisočaki, okrog nas pa so raztresena jezera, ki se v tej tišini komaj slišno pretakajo iz enega v drugo, se igrajo z belimi kamenčki in kažejo kristalno čisto vodo. Zdaj, sredi julija, je tu komaj pomlad, sodeč po cvetju in mahovih. Samo še dober mesec, pa bodo spet zapihali zabeči vetrovi s severa. Ugasili bodo trenutke pomladi in ta raj spremenili v ledeno puščavo. Vzoredno s cesto se je vila tudi železnica. Od časa do časa je zmotila ta večni mir železniška kompozicija, naložena z železovo rudo. Stroji so ječali in kolese se je šibilo pod težo tovora, ki se je pomikal proti Narviku. Svet okrog nas je dobival zdaj spet drugačno podobo. S hribov smo se spuščali na ravna prostranstva, poraščena z grmičevjem, med katerim pa je kar mrgolelo jagod, brusnic in robid. Sredi take pokrajine leži Kiruna, ki je drugačno mesto, kot sem si ga nekoč predstavljal. Popotnik že od daleč opazi razorane hribe, kjer stroji grabijo in nalagajo bogato železovo rudo na velike transporterje. Mesto je zelo čisto, stanovanja so tudi tu grajena iz lesa, le nekaj zgradb v strogem centru daje mestu moderen arhitektonski videz. Mesto je bilo zelo živahno, verjetno zaradi prijetnega pomladnega sonca, čeprav je koledarsko že druga polovica julija. Tudi sramežljivo pisano cvetje na hribovku sredi mesta, kjer stoji prijazna lesena cerkva, daje tak občutek.

Vračali smo se isti dan po isti poti in prišli v Narvik. Našli smo avtokamp na vzpetini nad mestom, od koder smo imeli lep razgled na fjord in celo mesto. Vreme je bilo kot naročeno. Vsak naslednji dan je bil lepši od prejšnjega, sonce je hotelo nadoknaditi zamujeno in sijalo

je nepretrgoma ter nam odganjalo prepotrebni spanec. Sicer nam pa zdaj itak ni bilo do njega. Naredili smo sprehod po tem prijetnem severnajškem mestu in si privoščili večer v enem od elitnejših zabavišč tu na severu, kjer so morali z zavesami zatemnjevati prostore. Cene gostinskih uslug so bile morda ugodne samo za nas že ne. Naj povem, da smo plačali za dve pivi in sok samo sto norveških kron, kar znese v našem denarju sedem tisočakov.

Mesto je bilo vso svetlo noč še dodatno razsvetljeno z reklamnimi napismi in mestno razsvetljavo. Kot pa smo zvedeli, Norvežani pridobijo največ električne energije na prebivalca, zato pa si lahko privoščijo razsipništvo v taki obliki. Sredi mesta smo naleteli še na eno zanimivost.

Na velikem stebru je pritrjenih mnogo kašpotov, ki prikazujejo oddaljenost vseh pomembnejših evropskih mest. Na enem piše, da je od Narvika do Beograda 4062 kilometrov. Mogoča je celo res.

Na Stenmarkovi domačiji

Pot nas je vodila proti jugu ob švedski meji. Na karti pa smo po naključju našli Tarna by, rojstno vas slovitega smučarskega asa Ingemara Stenmarka. Čeprav nismo smučarji, smo vedeli, da je to najboljši

Ravne ceste vodijo v Laponijo

smučar vseh časov, zato smo se odločili, da izkoristimo priložnost in obiščemo še ta biser Laponije. Z gorskih hribov na norveški strani smo se spet spuščali na švedska prostranstva. Ceste se tu v glavnem vijajo po dolinah, ki so jih izdolbele reke. Vse doline se razprostirajo od zahoda proti vzhodu. V eni od takih, prej pusti kot slikoviti, leži vasica Tarna by. Ujeta v dolino, z juga in severa zaprta z bregovi. Sredi naselja se opazi najprej bela cerkva, od tu pa je lep razgled na smučarske terene in objekte, katerih ni malo. Pod smučišči se vije Slalomska ulica in pri številki 9 živi družina Stenmark. Ingemar zaide v te kraje bolj poredko, ker je njegov drugi dom v Monaku.

V eni od športnih trgovin smo se pogovarjali z domačini, kjer smo zvedeli vse potrebno. Trgovini smo naredili tudi soliden promet, zato trgovcem gotovo ni bilo potrebno kazati zlagane gostoljubnosti.

Do dolgo smo klepetali in nazadnje smo jim razodeli, od kod prihajamo. Skoraj verjeli nam niso, da smo Križajevi in Petrovičevi rojaki s sončne strani Alp. Obdajal nas je prijeten občutek, da sploh nismo tujci tu sredi mrzle Laponije. Prijatelji se pozdravljajo s stiskom roke. Ob slovesu smo tako storili tudi mi. Zdaj smo se dokončno poslovili od Laponije in pred nami je bila nekdanja prestolnica Trondheim.

Grobvi z rdečo zvezdo

Mesto Trondheim je bilo še v prejšnjem stoletju glavno mesto Norveške in leži nekako na sredini dežele. Nekoč so celo rekli, kdor vlada Trondheimu, vlada Norveški. Tu najdemo najlepšo katedralo v Skandinaviji iz dvanajstega stoletja, grajeno v romanskem slogu. Mestna arhitektura s številnimi toplimi hišami iz lesa ni oskrunjena s sodobnim betonom. Tudi tu je vse na svojem mestu. Skozi mesto se vijuga reka Nidelva, ki se izliva v fjord. Človek tu zve marsikaj in je včasih kot Jugoslovian lahko tudi ponosen Norvežani cenijo naš prispevek k zmagi nad istim okupatorjem. Vedo pa tudi, da je bilo med vojno prav v te kraje transportiranih okrog pet tisoč Jugoslovancev, od katerih jih je štiri tisoč za vedno ostalo v hladni skandinavski zemlji. V Trondheimu je več pokopališč z našimi grobovi, na katerih Norvežani z ljubeznijo negujejo cvetje. Sami pravijo: »Naša dežela je edina kraljevina, v kateri je največ spomenikov z rdečo zvezdo.«

To je tudi dokaz o visoki kulturi nekega naroda in dokaz prijateljstva, ki se je kalilo v krvavem boju med drugo vojno.

Proti norveški prestolnici

Odcepili smo se od norveške obale in s tem tudi od fjordov. Po notranjosti Norveške smo raziskovali nove pokrajine proti jugu. Zdaj smo bili že pravi mački, ko je treba bilo poiskati primeren kotiček za počitek. Nocoj je bilo naše mesto na robu kanjona neznane reke. Potihem smo vsak pri sebi preštevali, koliko dni smo že na poti in koliko časa nas še loči od doma. Urejali smo tudi bogate vtise z dolge poti. Po dolgem času smo spali v temni noči in spet se nam je napovedovalo čudovito novo jutro.

(Nadaljevanje prihodnjic)

SPEEDWAY

V Krškem prvi Horvat

V Krškem je bila četrta dirka za državno prvenstvo v speedwayu, na kateri so sodelovali tudi pomurski tekmovalci in se zopet odrezali. Najuspešnejši je bil Artur Horvat iz Lendave, ki je s 13 točkami zasedel prvo mesto. Čaba Lazar iz Lendave je bil z 12 točkami tretji, Albert Kocmut iz Gornje Radgone z 12 točkami četrty, Matjašec iz Lendave pa z 10 točkami šesti. Po štirih dirkah je vrstni red naslednji: 1. Lazar, 55, 2. Horvat (oba Lendava), 54 točk. Matjašec je s 37 točkami na šestem mestu.

4. dirka za državno prvenstvo za modelarje

Obal četrty, Štelcl peti

Na asfaltni ploščadi doma učencev v Murski Soboti je bila 4. dirka za državno prvenstvo v modelarstvu za automobile na radijsko vodenje. Tokrat sta na dirki nastopila tudi dva tekmovalca iz Avstrije, domačinu Jožetu Obalu pa ni uspel podvig, da bi slavil pred domačimi gledalci. Prireditelj, ki jo je vzorno pripravil Klub avtomodelarjev Murska Sobota, si je v lepem sončnem vremenu ogledalo 500 gledalcev.

Rezultati 4. dirke: 1. Matošič 79, 2. Sakač (oba Zagreb) 76, 3. Punčoh (Ljubljana) 72, 4. Obal, 5. Štelcl (oba Murska Sobota) oba po 66 krogov.

Vrstni red po 4. dirkah za državno prvenstvo: 1. Punčoh, 92, 2. Matošič, 3. Sakač, oba 71, 4. Obal, 46, 5. Štelcl, 37 točk. tg

STRELSTVO

NORŠINCI ČETRTH

V Predvoru pri Kranju je bilo odigrano 6. kolo v republiški ligi v streljanju z MK puško. Noršinci so nastreljali 694 krogov in osvojili 7 točk. Najboljši posameznik je bil Branko Bukovec z 237 krogi pred Stefanom Balaškom, 232, in Janezom Horvatom, 225 krogov. Po šestem kolu vodi Kamnik z 88 točkami (4443 krogov), Noršinci pa so s 55 točkami (4128 krogov) na četrtem mestu.

V Celju pa je bilo ekipno republiško tekmovanje za memorial Jožeta Klanjška-Vasje z MK puško. Med 20 ekipami je SD Noršinci zasedla osmo mesto s 1775 krogi (Bukovec 490 pri članih in Ivanič 441 krogov pri mladincih), ABC Pomurka-MI je s 1717 krogi na trinajstem, Panonija pa s 1712 krogi na petnajstem mestu.

SPORTNI RIBOLOV

Šarkanjeva in Domjan prvaka

Sklenjeno je bilo letošnje republiško prvenstvo v športnem ribolovu za člane in članice. V konkurenci članov je zmagala ekipa Radgona, Ljutomer je bil tretji, Murska Sobota sedma, Lendava pa šestnasta. Lendavčani bodo prihodnje leto tekmovali v drugem slovenskem razredu. Pri članicah je Murska Sobota zasedla drugo mesto. Med posamezniki je zmagal Domjan in tako ubranil lanskeletni naslov pred Matjašcem (oba Radgona), Božič (Ljutomer) pa je bil četrty. V tekmovanju žensk je republiški naslov osvojila Šarkanjeva, Pokova (oba Murska Sobota) pa je bila tretja. Vseh pet se je uvrstilo v republiško reprezentanco. Ekipa Radgona in Ljutomer pri članih ter Murska Sobota pri članicah bodo sodelovale na pokalu Jugoslavije prihodnje leto.

TENIS

KLEMENČIČ ČETRTH

Na osmem odprtem teniškem turnirju za Plaketo Pomurskega sejma v Gornji Radgoni je sodelovalo 74 tekmovalcev iz Avstrije, Hrvaške iz Slovenije. Zmagal je Avstrijec Muchisch iz Lipnice, ki je v finalu premagal Požara iz Maribora. Tretji je bil Mioč iz Slovenske Bistrice, četrty pa domačin Klemenčič. To je bilo prvič, da je kakemu domačinu uspelo priti med prve štiri tekmovalce.

NOGOMET

HODOŠ ZMAGAL

Nogometaši Hodoša so gostovali v Bajansenyu na Madžarskem in premagali domače moštvo s 5:1. Gole za Hodoš so dosegli: Bunderla 3 ter Abraham in Novak po enega.

MOTOKROS

ROGAN PRVAK

Sklenjeno je bilo tekmovanje v motokrosu za pokal Slovenskih goric za pionirje do 12 let, kjer je sodelovalo 11 tekmovalcev. Zmagal je najmlajši Oliver Rogan iz Sotine, član AMD Štefan Kovač Murska Sobota, prepričljivo z 247 točkami pred drugim Slošerjem, 194 točk. To je lep uspeh za tega mladega in obetajočega tekmovalca.

MALI NOGOMET

ZA SLOVENSKI POKAL

Partizan Križevci pri Ljutomeru organizira v soboto, 5. septembra 1987, ob 13. uri na igrišču pri osnovni šoli v Križevcih v sodelovanju z Radensko tekmovanje za slovenski pokal v malem nogometu. Prijave bodo zbirali na dan turnirja. Kotizacija je 25.000 dinarjev. Prve štiri ekipe bodo prejele pokale, prav tako pa tudi najboljši strelci in igralci turnirja. Ob 19. uri pa bo tekma med Zlato selekcijo in veterani Križevci.

ROKOMET

Radgona zmagala

V počastitev krajevnega praznika je bil v Črenšovcih moški rokometni turnir, na katerem so sodelovale štiri ekipe. Izidji — Toko:Zalaegerszeg 19:17, Radgona:Vratisinec 17:16, Zalaegerszeg:Vratisinec 19:18 in Radgona:Toko 25:21. Vrstni red: 1. Radgona, 2. Toko, 3. Zalaegerszeg in 4. Vratisinec.

ODBOJKA

Ljutomer drugi

V Gornji Radgoni je bil odbojarski turnir za pokal Pomurskega sejma, na katerem so sodelovale štiri ekipe. Rezultati — Stavbar (ml.): Pomurje 2:0, Ljutomer: Olimpija—Gorica 2:0, Stavbar: Ljutomer 2:0, Pomurje: Olimpija—Gorica 2:1, Stavbar: Olimpija—Gorica 2:0 in Ljutomer: Pomurje 2:1. Vrstni red: 1. Stavbar (ml.) Maribor, 2. Ljutomer, 3. Pomurje in 4. Olimpija Gorica (Italija).

SAH

Prvo mesto Genterovcem

V počastitev krajevnega praznika je bil v Črenšovcih šahovski turnir, na katerem je sodelovalo pet ekip v konkurenci in dve ekipi zunaj nje. Zmagali so šahisti Genterovci s 15,5 točke pred Trnjem, Črenšovci in Polano, ki so zbrali po 9,5 točke in si delijo 2. do 4. mesto, Petišovci pa so dosegli 2,5 točke. Zunaj konkurence je Lendava 11 zbrala 19, Lendava 1 pa 18,5 točke.

ROKOMET

Drugi memorial Mateja Klopčiča

Rokometni klub Gornja Radgona organizira v soboto, 5. septembra 1987, ob 13. uri na igrišču v Gornji Radgoni drugi tradicionalni rokometni turnir veteranov za memorial Mateja Klopčiča. Na turnirju, ki bo prav gotovo zanimiv, bo sodelovalo deset ekip: Trim team iz Celja, Minerva, Branik iz Maribora, Drava s Ptuj, Velika Nedelja, Ljutomer, Polet iz Murske Sobote, Bakovci, Krog in Radgona.

I. ONL Lendava

Rezultati — 1. kolo

Mostje:Nedelica	1:1
Bistrica:Nafka B	3:1
Kobilje:Lakoš	2:2
Petišovci:Polana	1:1
II. ONL Lendava	
Panonija:Olimpija	3:3
Kapca:Zvezda	2:7
Graničar:Žitkovci	6:1

PNL

Rezultati — 1. kolo

Bakovci:Tišina	1:2
Beltinka:Odranci	6:1
Črenšovci:Midost	0:1
Hotiza:Dobrovnik	2:4
Renkovci:Turnišče	1:5
Dokležovje:Veržej	1:1

I. MNL MS

Rezultati — 1. kolo

Filovci:Čarda	2:1
Cankova:Radgona	3:2
Ljutomer:Gančani	1:1
Tešanovci:Žakovci	neodigrano
Tromejnik:Rakičan	1:1
Puconci:Lipa	3:3

II. MNL MS

Rezultati — 1. kolo

Apač:Salovci	2:4
Bratanci:Selo	2:2
Bogojina:Rogašovci	2:6
Grad:Vrelec	4:3
Hodoš:Serdica	2:0
Križevci:Prosenjakovci	2:3

KOŠARKA

K ROTUNDI BREZ PORAZA

V trinajstem kolu tekmovanja v pomurski košarkarski ligi so igrali Petrovci: Pomurje 57:48, Puconci: Radenska 33:45, Stil: Tišina 45:75 in K rotundi: Radgona 2:0.

K rotundi	10	0	0	685:514	20
Turopolje	11	9	2	989:662	18
Radenska	11	8	3	840:664	16
Radgona	11	7	4	766:601	14
Puconci	11	6	5	739:721	12
Petrovci	12	5	7	779:803	10
Pomurje	10	3	7	636:640	6
Stil	12	2	10	586:928	4
Tišina	12	1	11	476:995	2

F. Šafarič

Nogomet

Mura dobila točko v Rogaški Slatini

V drugem kolu tekmovanja v slovenski nogometni ligi je sobotna Mura gostovala pri novincu Steklarju v Rogaški Slatini in iztržila točko. Deset minut pred koncem so domačini vodili z 2:0, nato pa je bil izključen še vratar Mure Šiftar in so gostje igrali z igralcem manj. Kljub temu pa jim je uspelo v pičlih štirih minutah doseči dva zadetka in rezultat izenačiti. Tekma se je končala z 2:2. Gola za Muro pa sta dosegla Jančar in Gabor. V naslednjem kolu igra Mura doma z novincem Izolo.

Nafta premagala Fužinarja

V prvem kolu tekmovanja v območni članski nogometni ligi vzhod je lendavska Nafta doma premagala ravenskega Fužinarja s 3:2. Gole za Nafto so dosegli: Lukič, Hozjan in Kasalo. Sodil je Žohar iz Senti-ja.

HOKEJ NA TRAVI

ABC POMURKA: REPREZENTANCA SRS 2:0

V okviru športnih prireditev Pomurskega sejma je bila v Gornji Radgoni tekma v hokeju na travi med reprezentanco Slovenije in ABC Pomurka iz Murske Sobote. Zmagali so Sobočani z goloma Kermara v prvem in Časarija v drugem polčasu. Sodila sta Petkovič in Glavač. Tekmo so pripravili Radgončani, ki si prizadevajo ustanoviti hokejsko sekcijo.

IN MEMORIAM

V nedeljo, 23. avgusta, nas je sredi boja za že dolgo pričakovani zmagovalni lovorev venec, trdno prepričan, da mu bo prav tokrat uspelo, zapustil Beno.

Njegova kratka, a nadvse uspešna športna pot nam priča o velikem talentu in predanem tekmovalcu, v katerega smo vsi verjeli in pričakovali še mnoge uspehe. Leta nikakor ne morejo izostati, če nekdo vse tako dosledno podreja izbranemu športu, kakor je to on.

Na dirkališče se je prvič odpravil jeseni leta 1985. Na Grobniku je bila dirka za državno prvenstvo, na kateri je bil peti, že čez mesec dni pa sta bili dirki za prvenstvo Slovenije in s povsem serijskim BMW-jem je osvojil tretje in četrto mesto, kar je bilo dovolj za skupno tretje mesto v republiki.

Debitantski uspeh mu je vtil še več volje. Skrbno se je pripravil na novo sezono, zamenjal je motor in s sužujem, ki na žalost tudi še ni bil povsem pripravljen, odpravil na prvo dirko za državno prvenstvo v najmočnejšem razredu do 750 kubičnih centimetrov. Zasedel je tretje mesto. Stedli sta dirki za republiško prvenstvo.

Grobnik, kjer je prvič občutil veselje uspeha, ga je spet razveselil. Na obeh dirkah je zmagal in postal slovenski prvak za leto 1986. Na naslednji dirki državnega prvenstva v Slavski Požegi je bil tretji, v Kraljevu pa drugi. Zadnja dirka prvenstva je bila na Grobniku, vendar tokrat ni imel sreče. Na treningu, potem ko je dosegel najhitrejši čas, je padel in izgubil veliko priložnost za zmago. Obenem je to tudi, z izjemo prve, edina dirka, s katere se je vrnil brez pokala, kljub temu pa je bil v skupnem seštevku tretji v Jugoslaviji.

Letošnjo sezono je začel aprila z dirko za svetovno prvenstvo v Misani, v maju pa je vozil dirko za državno prvenstvo na Grobniku in v Novem Sadu. Obakrat je bil drugi, kakor tudi na svoji predzadnji dirki 16. avgusta na Grobniku, kjer je prvič nastopil z motorjem Kawasaki. S tem se je tudi začela uredniševati njegova želja: voziti motor, s katerim bi lahko posegal po zmagah. Zaradi želje, prekiniti se-

njo drugih mest, je bila Slavenska Požega zanj usodna.

Vsi, ki ljubimo ta šport, smo se zavedali nevarnosti, ki je prežala nanj, tudi morebitni padci so nas skrbili, vendar nihče ni pomislil, da bi se lahko končalo tako tragično.

Izgubili smo prijatelja, ki smo mu vsi radi pomagali, saj je tudi on vedno priskočil na pomoč, nam svetoval in na nas prehašal svoje bogate izkušnje.

Ponosni, da smo ga imeli, ga bomo ohranili v trajnem spominu.

MIČO IN PRIJATELJI

40 LET KOLESARSKEGA KLUBA POMURJE

FERI MAUČEC

5

V JUBILEJNEM LETU USTANOVLILI SEKCIJO REKREATIVCEV

Kolesarski klub Pomurje iz Beltincev je v letu 1978 poleg rekreacijske dejavnosti, ki je bila v preteklosti osnovna klubska dejavnost, uspešno delal tudi na področju tekmovalnega športa.

Kljub dobrim pripravam pa rezultati niso bili povsem zadovoljivi, kajti tekmovalci so bili v vseh kategorijah začetniki v višjih kategorijah. Kljub vsemu so dosegli nekaj vidnih rezultatov.

Na prvem mestu velja omeniti Cirila Škafarja, ki je vse leto dosegal povprečne rezultate. Pri članih C sta uspešna Slavek Ivančič in Janko Holer, pri mladincih Danilo Ivančič in Borut Kapun, pri pionirjih pa Tomo Sreš, Jože Duh in Alojz Horvat.

Klub je organiziral prvo etapo 12. mednarodne dirke Alpe—Jadrana, prvo mednarodno dirko Jugoslovansko-madžarsko prijateljstvo in dirko Priložnost za mlade. Žal pa tega leta ni bilo 21. kolesarske dirke Po Pomurju, ker KZ Slovenije ni hotela ugoditi prošnji kluba, da bi štela za prvenstvo Slovenije. Strokovno vodstvo je bilo v tem času poverjeno Janezu Srešu, pomagala pa sta mu Stanko Denko in

Mirko Kavaš. Tekmovalno sezono 1979 so beltinski kolesarji dobro začeli, saj je Danilo Ivančič na državnem prvenstvu v ciklokrosu v Poreču med mladinci zasedel peto mesto, na drugi dirki Jugoslovansko-madžarsko prijateljstvo je bil Borut Kapun drugi, ekipa Pomurja pa prva. Na mednarodni dirki Okrog Pohorja je pri članih C zmagal Ciril Škafar in si tako pridobil pravico sodelovanja med člani A in B, vendar tega zaradi pomanjkanja denarja ni mogel. Potem je bil Borut Kapun četrty na gorski dirki na Vršiču z dvema sekundama zaostanka za Marnom, na državnem prvenstvu v Varaždinu je Danilo Ivančič med 72 starejšimi mladinci zasedel sedmo mesto, pri mlajših mladincih pa Kapun deveto. Omeniti velja še zmago Sreša na dirki za nagrado Dola. Po enoletnem premoru je prišla 21. dirka Po Pomurju, na kateri je pri članih C zmagal Škafar, pri st. mladincih pa je bil Ivančič tretji. Ivančič in Kapun, ki sta bila v odlični formi, sta tako uspešno nabirala točke za prvenstvo Slovenije v mladinskih kategorijah — Ivančič je v skupnem seštevku točk zasedel peto, Kapun pa sedmo mesto.

IVANČIČ IN KAPUN V REPREZENTANCI SRS

Na osnovi doseženih rezultatov je bil Danilo Ivančič kot drugi pomurski kolesar uvrščen v slovensko reprezentanco za dirko po Istri. V letu 1980 je KK Pomurje poleg tradicionalnih dirk — trejse dirke Jugoslovansko-madžarsko prijateljstvo, 22. dirke Po Pomurju, 6. dirke Priložnost za mlade in 9. Kriterija narcis-prvič organiziral Pomurski kolesarski maraton v okviru

Pomurskega sejma v Gornji Radgoni. V tem času so se poleg Kapuna, Ivančiča in Sreša začeli uveljavljati mlajši tekmovalci, Andrej Berden, Dalivoj Titan in Sandi Bokan, ki jih je vodil trener Andrej Berden. Tokrat je bil deležen velikega priznanja — značke Zveze za telesno kulturno Jugoslavije — Janez Sreš. V letu 1981 pa je prihajala nova skupina pionirjev, kot so Cigut, Donša, Vezjak in še nekateri. Žal pa je tokrat odpadla četrta dirka Jugoslovansko-madžarsko

Trije najboljši kolesarji v članski konkurenci na jubilejni dirki ob 35-letnici KK Pomurje v Murski Soboti (od leve): Udovič (Sava), Ropret (JLA) in Škulj (Dol). Na desni strani Zdenko Mali — predsednik KZ Slovenije in Jože Lanišček — predsednik KK Pomurje.

PETINTRIDESETLETNICA KLUBA

Potem je prišlo leto 1982, ko je klub praznoval 35-letnico delovanja. Ta jubilej so proslavili z organizacijo 24. kolesarske dirke Po Pomurju, ki je stala za prvenstvo Slovenije, poleg tega pa so organizirali še tri medklubske

prijateljske, ki se potem ni več ponovila. Pomurski kolesarji pa so v tem času dosegali solidne rezultate na raznih tekmovanjih, tudi na republiških prvenstvih. Za največje presenečenje je poskrbel Tonek Petek na dirki v Hrastniku, ki je štela za republiško prvenstvo, saj je zasedel drugo mesto — za Novomeščanom Papežem. Kapun je na mednarodni dirki za Veliko nagrado Dola med starejšimi mladinci zasedel tretje mesto, na državnem prvenstvu v Varaždinu je bil osmi, ekipa Pomurja (Sreš, Titan, Berden, Kalamar) pa je bila deveta. V tem letu najuspešnejši pomurski kolesar Borut Kapun pa je bil kot tretji član KK Pomurje iz Beltincev uvrščen v reprezentanco SRS za dirko po Istri. Vedno bolj je prihajal do veljave Pomurski kolesarski maraton, saj je tokrat že sodelovalo nad 410 kolesarjev rekreativcev.

(nadaljevanje)

LENDAVA

Obmejno
sodelovanje
gasilcev

Pred dnevi se je v Lendavi mudila delegacija gasilske zveze Lentija z Madžarske. Na pogovorih s člani občinske gasilske zveze so podpisali listino o sodelovanju. Jugoslovanci in Madžarska sta se dogovorili o medsebojni pomoči ob naravnih nesrečah in požarni varnosti ob meji. Lendavski dogovor določa to sodelovanje na tem delu meje. Gasilci sodelujejo že od leta 1972, z medsebojnimi obiski in pogovori so utrdili sodelovanje, ki se s podpisom dogovora tudi uradno priznava in ureja. Sodelovanje naj bi se v naslednjih letih razširilo še med Slovenijo in županijo Zala na Madžarskem. Gasilci lendavske občine in občine Lenti bodo posvetili posebno pozornost sodelovanju pri požarni varnosti v podjetjih nafte industrije, ki delujejo na obeh straneh meje in ob naravnih nesrečah. Gasilci se bodo vsako leto dogovorili za način sodelovanja, tesnejši pa naj bi postali tudi stiki med vaškimi gasilskimi društvi ob meji. Delegacija gasilcev z Madžarskega je obiskala lno Nafito ter se seznanila s sistemom požarne varnosti v tem delovnem kolektivu.

Jani D.

Boljša prometna varnost v Lendavi

Na svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občine Lendava so ocenili dosedanje delovanje komisije, prometno varnost v občini v prvem polletju ter se dogovorili o varnosti otrok ob novem šolskem letu.

Svet je organiziral predavanja v krajevnih skupnostih o prometnih predpisih in vožnji s traktorjem, ki so bila dobro obiskana in si jih ljudje še želijo. Svet je organiziral tudi druge akcije v šolah, od tekmovanj do izpitov za tiste, ki vozijo kolesa z motorjem.

Tudi akcija Brezhibno vozilo je varno vozilo je uspela zlasti v krajevni skupnosti Turnišče. Prometna varnost v lendavski občini je bila v prvem polletju boljša kot lani, vendar pa še veliko voznikov motornih vozil ne spoštuje predpisov. Tako so jih delavci milice prijavili sodniku za prekrške 646, 165 voznikom pa so odvzeli voziška dovoljenja. Uspeh za zmanjševanje prometnih nezdod je pripisati večji budnosti delavcev milice, pa tudi številnejšemu kaznovanju. V pr-

vem polletju je bilo zaradi prekrškov kaznovanih kar 3000 občanov več kot v lanskem letu. Glede prometne varnosti pa obstajajo še nekateri problemi: ureditev parkiranja v Lendavi, prepoved sejanja visokih kmetijskih kultur v bližini ostrih nepreglednih ovinkov in ureditev prometnih znakov. Ob začetku novega šolskega leta bodo člani komisij pri svetu za preventivo in varnost v cestnem prometu skupaj z delavci milice in šolami poskrbeli za varnost otrok.

Jani D.

Ali bodo višje kazni pomagale?

Prometna varnost se tudi pri nas nenehno slabša. Vse več je prometnih prekrškov in, kot kaže, kazni nič ne zaležejo. Podobno je tudi v drugih krajih, zato je bilo potrebno nekaj storiti, da se stanje izboljša. Pripravljen je osnutek novega zakona o varnosti cestnega prometa. V obrazložitvi osnutka je rečeno, da je treba po mnenju organov za notranje zadeve poostri kazensko politiko. V veljavni zakon so vstavili celo vrsto sprememb in dopolnitev, ki

naj bi pripomogle k večji varnosti na cestah in k zmanjšanju števila žrtev prometnih nesreč.

Pri plačevanju kazni za prometne prekrške bodo morali vozniki globje seči v žep, saj so predvidene dvakrat ali celo štirikrat večje kazni kot doslej. Zakon predvideva tudi novosti glede dovoljene hitrosti v naseljih (tu se zgodi največ prometnih nesreč). Razmišlja se tudi, da bi morali vozniki koles z motorjem

poleg poznavanja prometnih predpisov dokazati tudi znanje v vožnji, oziroma da bi morali lastniki koles z motorjem svoje motorje registrirati. Novi zakon bo, kot kaže, zaostri kaznovanje politiko, toda ali bo ta pomagala k izboljšanju prometne varnosti? Vse preveč se pozablja na preventivno delovanje, ki lahko dvigne prometno kulturo voznikov. Ali je dovolj, da preventivno delovanje izvajamo samo v šolah?

Jani D.

(Ne) kultura nekega obnašanja

Narobe svet, pravijo priletnejši, ko se strahoma umikajo voznikom na pločnikih, ki so postali tudi parkirišča in vedno očitnejša prizorišča nasilja nad pešci.

Tako sem nedavno z ogorčenostjo opazila, kako je šofer rumenega vozila za soboško pošto

preplašil priletnejšo ženo, da je pred Delovo prodajalno odskočila in se zadnji hip umaknila njegovi objestnosti, ki bi se lahko končala s poškodbo. Nekaj korakov dlje, na pločniku pred soboško mlekarjo, pa sem na svoji koži ugotovila, da se je res

najbolje umikati. Voznik, ki bi se najraje očitno zapeljal kar v prodajalno, se je zadržal, naj vendar gledam in si potem, s silo močnejšega, izsilil prednost — na pločniku. Res se z močnejšimi v nobenem primeru ni pametno kosati in je potrebno oči uporabljati na vsakem koraku, toda kaj, če več ne služijo najbolje svojemu namenu? Če, tako kot reakcije starejših ljudi, niso več tako hitre, da bi zaznale nevarnost. Se je res potrebno sprijazniti s tem, da pravila igre tudi v prometu ne veljajo več? V njem vožnja izdaja človekov značaj, primitivnost pa obnašanje posameznikov, ki postajajo večina, in zato primeri, kot sta zapisana, niso redkost. Pa tudi nesreče, v katerih so žrtve predvsem starejši ljudje, ne. Tudi na prehodih za pešce in pločnikih!

Če smo že pri soboških, je v ulici Štefana Kovarja nevarno tudi drugod, posebej pa pred slaščičarno, katere okolica je zatpana z vozili ob cesti in na pločnikih, medtem ko urejeno parkirišče le streljaj daleč, na drugi strani ceste pred kinom, ko ni predstave v njem, sameva. Park, ki bi moral biti mirno sprehajališče in pribežališče za svežega zraka potrebuje, pa postaja hrupno prizorišče dogajanja in poligon različnih strasti. B. Bavčar

S. S.

40 let lovske družine Petišovci

Letos mineva 40 let od ustanovitve lovske družine Petišovci, zato so pripravili v nedeljo pred lovsko kočjo v Dolini ustrezno slovesnost. Slavnostni govornik, sicer pa član te družine, Aleksander Marič, je orisal razvoj v minulih štirih desetletjih in povedal, da družina šteje 74 članov. Posebej je poudaril, da danes lovstvo ni privilegij posameznikov, kar dokazuje članstvo v tej zeleni bratovščini, saj je vanjo vključenih več kot polovica delavcev in tudi ne malo kmetov.

Lovska družina Petišovci gospodar s 4548 hektarji lovni površin. Na tem območju so raz-

širjene tele vrste divjadi: jelenjad, srnjad, divji prašiči, poljski zajci, fazani, divje race in še nekatere druge. Najbolj razširjena je srnjad, na nekaterih delih lovišča menda celo preveč. Nasproti temu pa se število zajcev vse bolj zmanjšuje, kar je predvsem posledica intenzivnega kmetijstva. Populacija je ogrožena tudi zaradi klatečih se psov, navsezadnje pa tudi zavoljo »zankarjev« (krivolovcev). Lovci si močno prizadevajo za ustrezen stalež divjadi, in sicer s prepo-vedjo odstrela in pri nekaterih vrstah divjadi z vlaganjem mladčev. Člani petišovske lovske družine so 1963. leta zgradili v Lendavi lovski dom, vendar so ga 1981. leta prodali in še isto leto uredili dom v nekdanji karavli v Dolini. Svoječas je bil na območju lovske družine Petišovci močno razvit tuji lovni turizem, žal

je pozneje usahnil predvsem zaradi pomanjkanja zajcev. Tako kot vse druge lovske družine tudi petišovska namenja veliko skrb ohranitvi ravnotežja v naravi. V minuli zimi so za prehrano divjadi namenili kar 20 ton koruze, katere del so pridelali na lastnih oziroma najetih njivskih površinah. Na njihovem območju imajo 60 krmilšč za poljsko in 14 krmilšč za visoko divjad. Lovci dobro sodelujejo s kmetijci in se tako uspešno hitro dogovorijo za škodo, ki jo občasno povzroči divjad.

Na nedeljski slovesnosti so podelili priznanja sosednjim lovskim družinam za dobro sodelovanje, priznanja pa so prejeli tudi še trije živeči ustanovitelji družine: Anton Camplin, Jože Sobočan in Franc Barbarič. V kulturnem programu pa so nastopili rojstni in pevski zbor zveze lovske družine Prekmurja.

S. S.

Več skrbi
za razvoj
čebelarstva

V lendavski občini so tri čebelarске družine: v Lendavi, Črenšovcih in Kobiližu. Družine so povezane v občinsko čebelarско zvezo, ki pomaga čebelarjem pri nakupu opreme, strokovne literature ter širjenju čebelarstva. V družstvu je vključenih 118 članov, ki imajo 2500 panjev, v lanskem letu pa so natočili 27 tisoč kilogramov medu ter pridobili večjo količino cvetnega prahu in propolisa. Žal kakih 60 čebelarjev še vedno ni v društvu.

Čebelarstvo v zadnjih letih ni bilo deležno družbene pomoči, bilo pa je odinjenno od vseh načrtovanj in posegov v naravo. Danes je težko čebelariti, saj se uporablja veliko pesticidov, umetnih gnojil in strupov, kar slabo vpliva na čebele. Čebele so postale občutljive in zaradi tega manj odporne za različne bolezni.

V zadnjem času je za čebelarstvo tudi v lendavski občini več razumevanja zlasti v šolah, kjer ustanavljajo čebelarске krožke. Občinska čebelarška zveza bo tem krožkom pomagala na različne načine, zlasti pa z izobraževanjem mladih čebelarjev. Predsednik občinske čebelarске zveze Lendava Mirko Hajdinjak pravi, da bodo letos skušali v društvu spraviti vse čebelarje v občini.

Jani D.

ZŠAM Murska Sobota ob-
vešča vse zainteresirane, da bo
začela vpiso-
vati

kandidatke za poklicno šolo »VOZNIK MOTORNEGA VOZILA« od 7. 9. 1987 vsak dan, razen sobote, na AMD M. Sobota, Noršinska 2.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE

Otroška igra povzročila požar

Za minuli teden bi lahko dejali, da je bil sorazmerno miren. Ni bilo veliko prometnih nezdod, toda nekaj je bilo hujših. Ob številnih tatvinah velja omeniti požar v Gančanih in nekaj poskusov samomorov.

OTROK ZANETIL POŽAR

26. avgusta popoldne je izbruhnil požar na gospodarskem poslopju Angele Jerič v Gančanih. Zgorelo je celotno gospodarsko poslopje, veliko 23 x 10 metrov, 8 ton sena, trije vinski sodi, zadušila pa se je ena svinja. Škodo so ocenili na 7 milijonov dinarjev. Ugotovili so, da je zagorelo zaradi igre otrok z vžigalicami. Požar so gasili gasilci iz Beltincev, Gančan, Lipe in Ivanec.

SPREGLEDAL PEŠCA

25. avgusta se je zgodila prometna nezdoda na Lendavski cesti v M. Soboti. Voznik osebnega avtomobila Drago Rajh iz M. Sobote se je peljal proti centru mesta. Med vožnjo je z roko brisal oroseno vetrobransko steklo in tako spregledal dva pešca, Jožeta Magdiča in Evo Kopač iz M. Sobote, ki sta prečkala cesto na prehodu za pešce. Voznik je zavozil v pešca, pri čemer se je Jože Magdič

huje poškodoval, Kopačeva pa je dobila lažje poškodbe.

HUDA NEZGODA V RANKOVCIH

28. avgusta se je zgodila huda prometna nezdoda na magistralni cesti v Rankovcih, v kateri je izgubil življenje 7-letni K. C. iz Rankovca. A. P. iz M. Sobote je vozil službeni avtomobil iz M. Sobote v smeri Gederovca. Ko je pripeljal v Rankovce, sta se tam po cesti peljala s kolesi v isto smer otroka K. C., ta se je peljal po desni strani, njegov brat D. C. pa po levi strani vozišča. Ob prehitvevanju je otrok K. C. nenadoma zavil na levo čez cesto. Na sredi cestišča je prišlo do trčenja. Hudo poškodovanega otroka so prepeljali v bolnišnico, kjer je poškodbam podlegel.

NEIZKUŠEN IN ŠE VINJEN

30. avgusta se je zgodila prometna nezdoda na lokalni cesti v Babincih. Zaradi neprimerne hitrosti, neizkušenosti in vinjenosti je voznik osebnega avtomobila Branko Cekan s Krapja zletel s ceste v ostrem ovinku. Hudo se je poškodoval sopotnik Anton Bezjak iz Noršincev (Ljutomer).

GROBO IZSILIL PREDNOST

29. avgusta se je zgodila prometna nezdoda v križišču lokal-

nih cest Fokovci—Moravske Toplice. Voznik osebnega avtomobila Alojz Šinko iz Prosenjakovca ni upošteval prometnega znaka križišče s prednostno cesto. Zapeljal je v križišče in tako grobo izsilil prednost vozniku motornega kolesa Jožetu Čarniju iz Moravskih Toplic, ki se je pravilno peljal po prednostni cesti. Pri trčenju se je Čarni hudo poškodoval.

POPRAVEK

12. avgusta se je zgodila prometna nezdoda v Ljutomeru. Objavili smo, da je naglo zavil voznik kolesa z motorjem Avgust Murgec iz Ljutomer. Pravilno bi moralo biti: Voznik osebnega avtomobila Alojz Vugrinec je naglo zavil na levo in trčil v voznika kolesa z motorjem, Avgusta Murgeca, ki se je hudo poškodoval.

ZMEČKALO MU JE PRSTE

22. avgusta se je zgodila delovna nezdoda v tozdu Pletilstvo v Prosenjakovcih. Zlatko Balaj iz Sela je med delovanjem stroja z desno roko segel k valjem, da bi jih očistil vlaken.

Pri tem opravi ni bil dovolj previden. Valji so mu zgrabili prste desne roke in mu jih zmečkali. Odpeljali so ga v bolnico v Maribor.

J. D.

KAKO DO NOVE SPALNICE?

STARO ZA NOVO

informacije:

LESNA INDUSTRIJA IDRIJA

tel. 065 / 71-266, 71-267

vsak dan od 8.-18. ure, tudi v soboto in nedeljo!

Obveščamo

vse porabnike naših komunalnih storitev v občini Ljutomer (voda, kanalizacija, smeti), da smo v drugem polletju 1987 — v skladu s skupščino Samoupravne komunalne interesne skupnosti občine Ljutomer — prešli na racionalnejši način njihovega plačevanja, na akontacijske zneske na položnicah. Prosimo vse porabnike, da to spremembo sprejmejo z razumevanjem ter v prihodnje svoje obveznosti poravnajo pravočasno po prejetih položnicah.

Izvršilni odbor sveta DO VIZ Lendava

razpisuje

prosta dela in naloge

VODJE SPLOŠNO-KADROVSKE SLUŽBE

Pogoji:

- visoka ali višja izobrazba pravne smeri,
- 2 leti delovnih izkušenj pri istih oz. podobnih delih in nalogah.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili v roku 8 dni od objave razpisa na naslov: IO DO VIZ LENDAVA, Kidričeva 1. Kandidati bodo o izbiri pisno obveščeni.

Na podlagi 8. člena odloka o priznanjih in nagradah občine Murska Sobota (Uradne objave, št. 8/73) Komisija za podeljevanje priznanj in nagrad občine Murska Sobota objavlja

RAZPIS

za vložitev predlogov za podelitev priznanj in nagrad občine Murska Sobota

1. Skupščina občine Murska Sobota podeljuje priznanja in nagrade temeljnimi organizacijam združenega dela, drugim samoupravnim organizacijam in skupnostim, krajevnim in samoupravnim interesnim skupnostim, društvom in posameznikom (v nadaljnjem besedilu kandidatom) za izredno uspešno in družbeno pomembno delo, s katerim so dosegli nadpovprečne rezultate trajnejšega pomena in imajo posebne zasluge pri razvoju samoupravnih socialističnih odnosov, krepitevi SLO in družbene samozaščite, ter so bistveno prispevali k razvoju in ugledu občine Murska Sobota.

Kandidati za občinsko nagrado in priznanje so lahko z vseh področij življenja in dela, zlasti gospodarstva, vzgoje in izobraževanja, kulture, telesne kulture, zdravstva in socialnega varstva.

2. Priznanja in nagrade se v smislu 1. točke podeljujejo po naslednjih kriterijih:

1. za nadpovprečne uspehe, dosežene na področju gospodarstva, ki se kažejo v rasti organizacije, produktivnosti, širitvi materialne osnove, novi tehnologiji dela ter poglabljanju socialističnih samoupravnih odnosov;
2. za nadpovprečne in večletne uspehe pri uresničevanju vzgojnih in izobraževalnih ciljev, povezanih s potrebami združenega dela, ki so pripomogli k boljši kvalifikaciji sestavi delavcev, da le-ti s svojim znanjem spreminjajo delavne razmere in zagotavljajo večjo kakovost na vseh področjih združenega dela;
3. za nadpovprečno uspešno delo na področju kulture, znanosti in telesne kulture, ki prispeva k družbenemu napredku, povezovanju delavcev in delovnih ljudi v občini, krepi samoupravne odnose in razvija širše povezovanje v domovini in izven njenih meja;
4. za nadpovprečne dosežke pri organiziranju in zagotavljanju zdravstvenega in socialnega varstva delovnih ljudi in občanov;
5. za nadpovprečne delovne rezultate v drugih dejavnostih.

3. Predloge za podelitev priznanj in nagrad občine M. Sobota dajejo družbenopolitične organizacije, samoupravni organi tozdog in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, organi samoupravnih interesnih skupnosti, krajevne skupnosti, skupščine občine in njeni organi.

Predlog mora vsebovati:

- podatke o kandidatu;
- kratak življenjepis (za fizične osebe),
- navedba, ali se ga predlaga za a) častnega občana b) zahvalno listino c) zahvalno listino z denarno nagrado,
- izčrpano obrazložitev in predložitev dokumentacije za utemeljitev predloga.

4. Predloge za podelitev priznanj in nagrad občine Murska Sobota je treba vložiti do 30. septembra 1987 komisiji za podelitev priznanj in nagrad skupščine občine Murska Sobota.

Komisija za podelitev priznanj in nagrad skupščine občine Murska Sobota

Radijski in televizijski spored od 4. do 10. septembra

PETEK	SOBOTA	NEDELJA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK
RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Turistična oddaja, 17.30 — Glasba — reklame — glasba, 18.00 — »21-232« — propagandno-glasbena oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Sobotna reportaža, 17.20 — Strokovnjak odgovarja. 17.40 — Glasba — reklame, 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. DEŽURSTVO: 14.00 od 16.00 (telefon: 21-232)	RADIO MURSKA SOBOTA 10.05 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 — Srečanje na pomurskem valu, 12.00 — Spored v madžarskem jeziku, 13.00 — Doma in onkraj meja, 13.30 — V nedeljo popoldne (kmetijska oddaja, humor), 14.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 18.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. DEŽURSTVO: 9.00 do 13.00 (telefon: 21-232)	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — športna oddaja, 17.30 — Glasba — reklame — glasba, 18.00 — Iskanje — znanje — ustvarjanje, 18.15 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — V živo ... 17.30 — Glasba — reklame — glasba, 18.00 — Sotočje, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Gospodarska tema, 17.30 — Glasba — reklame — glasba, 18.00 — Iščemo odgovore na vaša vprašanja, 18.30 — Lepo je v naši domovini biti mlad ... mladinska oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Oddaja o kulturi, 17.30 — Glasba — reklame — glasba, 18.00 — Iz delegatskih klopi, 18.10 — Miš-maš, 18.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.
TV LJUBLJANA 18.10 — 00.00 Teletekst RTV Ljubljana. 18.25 Poročila. 18.30 Vukov kotiček, 1. oddaja TV Beograd. 18.45 Dr. Who — Robot, 5. del angleške nanizanke. 20.00 E. Dark: Brezčasna dežela, 6. del. 20.55 Ljubitelji narave. 21.20 Rezerviran čas. 21.50 TV dnevnik. 22.05 Ciklus Claudi Chabrola: Prekinitev, francoski film. Oddajniki II. TV mreže: 16.25 Rim: SP v atletiki, prenos. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Zabavnoglasbena oddaja. 20.45 Včeraj, danes, jutri. 21.05 Drugi, ameriški film. 22.35 En avtor, en film.	TV LJUBLJANA 15.10 — 00.00 Teletekst RTV Ljubljana. 15.25 Poročila. 15.30 Ključkeve dogodivščine, ponovitev 2. dela. 15.45 Moj prijatelj piki Jakob, ponovitev 2. dela. 16.05 Jesen v dolini ribnikov. 16.20 Delfin Flipper, ameriški film. 17.45 Glasovi zgodovine: Josip Broz Tito. 19.30 TV dnevnik. 19.50 Zrcalo tedna. 20.15 Alpe Jadransko, informativno mozaična oddaja. 20.50 Poletna noč. 20.55 Akcija pomoči. 22.25 TV dnevnik. 22.40 Sever in jug, 24. — zadnji del ameriške nadaljevanke. Oddajniki II. TV mreže: 14.55 Kako biti skupaj. 15.25 Zmajeve otroške igre. 16.25 Rim: SP v atletiki, prenos. 19.30 TV dnevnik. 20.15 E. Wolf-Ferrari: Zvedave ženske, posnetek predstave opere SNG Ljubljana. 21.45 Poročila. 21.50 Oddaja iz kulture. 22.20 Jazz. 22.50 Športna sobota.	TV LJUBLJANA 9.50 Živ žav. 10.40 Dr. Who: Robot, ponovitev 5. dela. 11.05 Domači ansambli: Ansambel Ottavia Brajka. 11.35 Na zvezdi. 12.00 Kmetijska oddaja TV Sarajeva. 13.00 Poročila. 13.35 N. V. Gogolj: Mrtve duše, 1. del sovjetske nadaljevanke. 14.45 Havaji, ameriški film. 17.25 Poročila. 17.30 Slovenci v zamejstvu. 18.00 Ptujski festival 87, prenos. 19.20 Iz tv sporedov. 19.26 Vreme. 19.30 TV dnevnik. 20.00 V. Nedeljkovski: Pretežno vedro, 3. del nadaljevanke TV Skopje. 20.55 Poletna noč. Oddajniki II. TV mreže: 8.55 Poročila. 9.00 Danes za jutri in Človekova usoda, sovjetski film. 12.00 Oddaja resne glasbe. 12.30 Oddaja iz kulture. 13.15 Rogatica: DP v motokrosu. 14.15 Monza: Avtomobilisti dirke FI za VN Italije, prenos. 16.25 Rim: SP v atletiki, prenos. 20.35 Ljubljanske igre. 21.35 Brodjanec: Olimpijada starih športov. 21.50 Poročila. 22.00 Dokumentarna oddaja. 22.35 Poezija.	TV LJUBLJANA 10.00 Zrcalo tedna. 10.20 Vzhodno od raja, ameriški film. 17.00 — 22.40 Teletekst RTV Ljubljana. 17.15 TV mozaik — ponovitev. 17.35 Poročila. 17.40 Radovedni tačec: Kolo, 10. oddaja. 17.55 Pamet je boljša kot žamet, 10. oddaja. 18.00 Nacionalni parki: Paklenica, oddaja TV Zagreb. 18.25 Jesenska serenada: Oktet Suha. 20.00 B. Taylor — Bradford: Bogatašinja, 6. — zadnji del. 20.55 Omizje: Jugoslovanski film danes. 22.35 Poročila. Oddajniki II. TV mreže: 17.10 TV dnevnik. 17.30 Basnodrom, otroška oddaja. 17.45 Vukov kotiček, otroška oddaja. 18.00 Beograjski TV program. 19.00 Indirekt, oddaja o športu. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Svet danes, zunanje politična oddaja. 20.30 Mali koncert resne glasbe. 20.40 Včeraj, danes, jutri. 20.55 Moj mož Goddfray, igrani film. 22.30 Znanost.	TV LJUBLJANA 10.00 TV mozaik — šolska TV: 16.30 — 22.40 Teletekst RTV Ljubljana. 16.45 TV mozaik — šolska TV, ponovitev. 17.50 Poročila. 17.55 Ta čudoviti notni svet, otroška oddaja TV Sar. 19.00 Obzornik. 19.30 TV dnevnik. 20.00 H. Mac Millan: Osebnost, škotske drame. 21.00 Integrali. 21.40 Tito in nacionalno vprašanje, dokumentarna oddaja TV Beograd. 22.25 TV dnevnik. Oddajniki II. TV mreže: 17.30 Tuji jeziki: Angleščina — XIV. del. 18.00 Mostovi. 18.40 Številke in črke, kviz. 19.00 Rezerviran čas. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Dan v luki, oddaja ob dnevu mornarice. 20.50 Žrebanje lota. 20.55 Tehnike likovnega ustvarjanja: Ogrožena dediščina, dokumentarna serija. 21.35 Narodna glasba — vključitev. 21.55 Zabavni program.	TV LJUBLJANA 10.00 Mostovi, ponovitev. 10.30 H. Mac Millan: Osebnost, ponovitev škotske drame. 17.00 — 23.30 Teletekst RTV Ljubljana. 17.15 Mostovi, ponovitev. 17.45 Poročila. 17.50 Ključkeve dogodivščine, 3. del. 18.05 Moj prijatelj piki Jakob, 3. del. 18.25 Živalski svet, izobraževalna oddaja. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Film tedna: Bledomodra ženska pisava, I. del. 22.05 Po sledeh napredka. 22.45 TV dnevnik. 23.00 Rezerviran čas, ponovitev. Oddajniki II. TV mreže: 17.10 TV dnevnik. 17.30 Indijske legende, otroška oddaja. 18.00 Izobraževalna oddaja. 18.40 Številke in črke — kviz. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Glasbena dogajanja. 21.30 Včeraj, danes, jutri. 21.45 Umetniški večer: Shakespeare na TV — Henrik IV.	TV LJUBLJANA 10.00 Šolska TV: Umetnostna vzgoja, Glasbena vzgoja. 10.50 Zepelin, ameriški film. 16.25 — 00.00 Teletekst RTV Ljubljana. 16.40 Šolska TV — ponovitev. 17.30 Poročila. 17.35 Vrtnica male gospodične, otroška oddaja. 17.50 Pisma iz TV klobuka, otroška oddaja. 18.35 Zelena straža. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Tednik. 21.00 Vegetina kuhinja. 21.10 P. O. Enquist: Avgust Strindberg, 2. del. 22.10 Dokumentarne iveri: Bronasti zven preteklosti. 22.20 TV dnevnik. 22.35 Retrospektiva jugoslovanskega filma: Balkanski vohun. Oddajniki II. TV mreže: 17.10 TV dnevnik. 17.30 Otroška oddaja TV Ljubljana: Zlata ribica. 18.00 Izobraževalna oddaja. 18.30 Risanka. 18.40 Številke in črke — kviz. 19.00 TV kolektor. 19.10 Risanka. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Narodna glasba. 20.45 Poročila. 20.55 Dokumentarni večer. 22.25 Videopis.
TV ZAGREB Prvi program 9.00 Poletno dopoldne, 15.40 Program plus, 17.25 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Cagney in Lacey, 21.00 Kviz, 22.05 Dnevnik, 22.25 V petek ob desetih, 23.55 Program plus.	TV ZAGREB Prvi program 9.00 Poletno dopoldne, 14.50 Sobotno dopoldne, za mladino, 19.30 Dnevnik, 20.00 Boljše življenje, 21.05 Spušalec (film), 22.45 Dnevnik, 23.00 Nočni program.	TV ZAGREB Prvi program 10.30 Nedeljsko dopoldne, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Izobraževalni spored, 15.00 V nedeljo, 17.30 Čisto brez moških (film), 18.55 Muppet Show, 19.30 Dnevnik, 20.00 Pretežno jasno, 20.50 Zabavna oddaja, 22.00 Sport, 23.00 Program plus.	TV ZAGREB Prvi program 9.00 Poletno dopoldne, 15.40 Program plus, 17.25 Počitniški spored za mladino, 19.30 Dnevnik, 20.00 Večer mladih avtorjev, 21.05 Pohod evropske civilizacije, 21.55 Dnevnik, 22.20 Program plus.	TV ZAGREB Prvi program 9.00 Poletno dopoldne, 15.40 Program plus, 17.25 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Lulu, 21.15 Teme in dileme, 22.45 Dnevnik, 23.05 Program plus.	TV ZAGREB Prvi program 9.00 Poletno dopoldne, 15.40 Program plus, 17.25 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Telekino, 22.30 Dnevnik, 22.50 Program plus.	TV ZAGREB 9.00 Poletno dopoldne, 15.40 Program plus, 17.25 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Politiki magazin, 20.55 Izbrani trenutki, 21.05 Risalčev ugovor (film), 22.50 Dnevnik, 23.10 Program plus.
TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 14.20 Počitniški spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Stari, 21.25 To so bili časi, 22.10 Umetnine. Drugi program 15.35 Luč pravičnih, 16.30 Sport, 17.30 Pionirji iz preteklosti, 18.30 Schwarzwaldska klinika, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Žerjav — poslanci bogov, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Sport, 22.50 Smrtonosne čebele (film).	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.35 Počitniški spored, 18.00 Tedenski tv spored, 18.25 Vesela sobota, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Nocoj v Bejingju, 22.05 Sport.	TV AVSTRIJA Prvi program 11.00 Tiskovna ura, 12.00 Usmeritev, 14.05 Počitniški spored, 17.40 Klub seniorjev, 19.00 Avstrija v sliki, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Pripravljen za umor, 22.10 Sport.	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 14.25 Počitniški spored, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Ponedeljkov šport, 21.15 Kojak, 22.05 Nuhijci, 22.50 Arhitektura, 23.20 Glasbena oddaja.	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 14.25 Počitniški spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zunanje politični raport, 21.15 Dallas, 22.00 Filmski forum, 22.45 Nemumni bogataši (film).	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 14.25 Počitniški spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zastava v viharju, 21.40 Nihče ni največji (film), 23.35 Mannix (film).	TV AVSTRIJA Prvi program 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 14.20 Počitniški spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zastava v viharju, 21.50 Sam proti mafiji, 22.50 Moja Amazonka (film).
TV MADŽARSKA 9.05 Harold Pomaranča, ameriški film. 9.35 Panorama, pon. 10.35 Telovadba za invalide. 17.10 TV program za 3 dni. 17.15 Za upokojece. 17.45 Tekla, informacije. 18.00 Okno, služnostni spored. 19.00 Za boljši jezik. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Viadukt, madžarski film iz leta 1982. 21.45 Jean-Paul Belmondo, portret igralca. 22.35 TV dnevnik.	TV MADŽARSKA 0.05 Spored za otroke. 10.30 Srečanje z Orionom, kratki film. 11.00 Naš ekran, pon. 15.30 Videoklipi. 16.00 Rezbar I. Szabo st. 17.00 Dnevnik. 17.15 Kaj je bilo z njo? Eva Pal. 17.40 Pravni primeri. 18.45 Družina Smola, risanka. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Stari, kriminalka. 21.05 Rok, ob 25-letnici ansambla Omega. 22.05 Jalovinar, TV film. 23.30 TV dnevnik.	TV MADŽARSKA 8.35 Pisarna na Piccadillyju, 6. del. 9.00 Za otroke. 10.45 O belih rudarjih na Alföldu. 14.15 Formula 1, velika nagrada Italije iz Monze. 16.30 Srečno, oddaja vodi György Rózsa. 17.20 Delta, znanstveni poročevalec. 17.45 Ogledimo si skupaj. 18.30 Pravljice. 19.00 Teden. 20.00 Dnevnik. 20.10 Literarni večer. 21.30 Graditelj E. de Savoya. 22.00 Telešport. 23.30 Poročila.	TV MADŽARSKA 17.30 Kemija, 18.00 Lipova cesta, 18.30 Schwarzwaldska klinika, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Nemogoča oseba, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Schilling. 22.05 Zadnji lov (film), 23.40 FBI.	TV MADŽARSKA 9.00 Šolska TV. 10.00 Male tragedije, po Puškinu, 1. del. 11.05 Delta, pon. 11.30 Telovadba za invalide. 17.20 TV spored za 3 dni. 17.25 SP v dviganju uteži. 18.05 Ob prazniku LDR Koreje. 18.40 Mini studio. 18.45 V 80. dneh okoli Zemlje, risanka. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Verdi, 5. del italijanske serije. 21.15 Studio '87, kulturni tednik. 22.15 Ponujam gospodarstvu. 23.05 TV dnevnik.	TV MADŽARSKA 9.05 Male tragedije, po Puškinu, 2. del. 10.05 Studijo '87, pon. 17.15 Jezikovne uganke, oddajo vodi Janos Egri. 18.00 Ob prazniku Bolgarije. 18.50 Cim cim, literarne uganke za otroke, Petőfi in Arany. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Valentin Rasputin: Poslednji dnevi, TV film. 21.35 Lepi madžarski ples, vlak. 21.40 Meznani Kibedy. 22.25 TV dnevnik.	TV MADŽARSKA 9.05 TV doktor, zdravniški nasveti. 9.15 Male tragedije, po Puškinu, 3. del. 17.10 Popevke stoletja. 17.15 Telešport. 18.40 Tom in Jerry, risanka. 19.15 Zrebanje lota. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Sosedje, TV roman. 20.35 Resna glasba. 20.40 Ozadje vesti. 21.25 Ciklus Tengiz Abuladze, uvod. 21.35 Tuji otroci, gruzinski film iz cikla T. Abuladze. 22.50 TV dnevnik.
TV KOPER 16.00 Odprta meja. 16.25 Rim: lahka atletika SP. 19.30 TVD stičišče. 19.45 Veronica — telenovela. 20.30 Brahmsove simfonije. Orkester Dunajske filharmonije dirigira Leonard Bernstein. 21.45 TVD vse dane. 22.00 Rim — lahka atletika SP. 23.00 Gradovi — dokumentarna oddaja o znamenitih evropskih gradovih.	TV KOPER 16.55 Rim: lahka atletika SP. 19.45 TVD stičišče. 20.00 Dokumentarec. 20.30 Človek in poet, gledališčno delo Diega Fabbria. 22.15 TVD Vse dane. 23.30 Skrivnosti morja — popotovanja Jacquesa Cousteaua.	TV KOPER 16.25 Rim: lahka atletika SP. 20.30 Film: Skrivnost Obervald. 23.15 Avtomobilizem: Monza — Formula 1.	TV KOPER 17.00 Program za otroke: risanke. 18.00 Nora ljubezen telenovela. 19.00 Odprta meja. 19.30 TVD stičišče. 19.45 Veronica — telenovela. 20.30 Film: Izsiljevalec. 21.50 TVD Vse dane. 22.05 Nevihta — 1. del TV nanizanke v treh delih. 23.10 Telovadimo z Barbaro Bouchet.	TV KOPER 17.00 Program za otroke: risanke. 18.00 Nora ljubezen telenovela. 19.00 Odprta meja. 19.30 TVD stičišče. 19.45 Veronica — telenovela. 20.30 Pod zvezdami — glasbena oddaja. 21.50 TVD Vse dane. 22.00 Rim: lahka atletika — zaključni pregled SP.	TV KOPER 17.00 Program za otroke: risanke. 18.00 Nora ljubezen telenovela. 19.00 Odprta meja. 19.30 TVD stičišče. 19.45 Veronica — telenovela. 20.30 Film: Črna puščica. 22.00 TVD Vse dane. 22.10 Zgodba o ljubezni in prijateljstvu — tv film I. del: Prijateljstvo. 23.25 Telovadimo z Barbaro Bouchet.	TV KOPER 17.00 Program za otroke: risanke. 18.00 Nora ljubezen telenovela. 19.00 Odprta meja. 19.30 TVD stičišče. 19.45 Veronica — telenovela. 20.30 Film: Črna puščica. 22.00 TVD Vse dane. 22.10 Zgodba o ljubezni in prijateljstvu — tv film I. del: Prijateljstvo. 23.25 Telovadimo z Barbaro Bouchet.

Kino

SPORED FILMOV V KINU PARK
M. SOBOTA od 4. do 10. sept. 1987
 4. sept. ob 18. uri amer. komedija
TOPOGLAVI DETEKTIVI
 4. sept. ob 20. uri amer. film
LET NAD KUKAVIČJIM GNEZDOM.
 Režija: Miloš Forman, igrajo: Jack
 Nicholson, Louise Fletcher. **FILM JE**
BIL NAGRAJEN S 5 OSCARJI!
 6. sept. ob 16. uri amer. komedija
TOPOGLAVI DETEKTIVI.
 6. sept. ob 18. in 20. uri amer. film
LET NAD KUKAVIČJIM GNEZ-
DOM.
 7. sept. ob 18. in 20. uri izraelski
 film **ZA REŠETKAMI. ODLIČNA**
REŽIJA, IGRA GLAVNIH JUNA-
KOV TER SCENOGRAFIJA —
VREDNO OGLEDAT!
 8. sept. ob 18. uri izraelski film **ZA**
REŠETKAMI.
 8. sept. ob 20. uri amer. film **DIR-**
KA ZA ŽIVLJENJE.
 9. sept. ob 18. in 20. uri amer. film
DIRKA ZA ŽIVLJENJE.

Prodaj

VISO CLUB 2, letnik 1982, ugodno
 prodam. Vprašati po telefonu: (069)
 26 364. M-MM
ZASTAVO 101 GT, dobro ohranjen,
 prevoženih 22.000 km, prodam. Mirko
 Skuhala, Križevci 15, pri Ljutome-
 ru. IN
ŠTIRI GUME S PLATIŠČI
 (155 x 13) IN GLAVAMI za prikolico
 prodam. Cena 20.000 din za par.
 Turnišče, Štefana Kovača 158. M-
 23978
KARAMBOLIRANO ZASTAVO 101
 ugodno prodam. Ivanci 54, p. Bogoji-
 na. M-23980
TRISOBNNO STANOVANJE V
MURSKI SOBOTI prodam. Telefon:
 23 863. M-23980
MALE PUJSKE PRODAJ. Salame-
 nci 63. M-23981
BETONSKI MEŠALEC, dobro ohran-
 njen, prodam. Imre Cikajlo, Murska
 Sobota, Naselje Mladinskih delovnih
 brigad 14. M-23905
SIVALNI STROJ SINGER (»kuferi-
 cor«) ugodno prodam. Telefon v sobo-
 to od 16. do 20. ure: (069) 22 262.
 M-23906
RENAULT 12 prodam. Anton Fuis,
 Murska Sobota, Vrtna 3, telefon v ve-
 černih urah: 21 295. M-23907
MOTOKULTIVATOR Z GARANCI-
JO, po stari ceni, prodam. Jamna 4,
 p. Videm ob Ščavnici. M-23908
ENOSOBNO STANOVANJE Z
VSEMI PRITIKLINAMI V DVO-
STANOVANJSKI HIŠI V LENDA-
VI prodam. Informacije po telefonu:
 (069) 75 556. M-23760
MALE PUJSKE PRODAJ. Satohovci
 50 a. M-23909
MOPED BT 50, nov, registriran do
 marca, ugodno prodam. Telefon:
 78 045. M-23910
ZASTAVO 101, letnik 1977, poceni
 prodam. Poznanovci 47. M-23911
KRAVE, breje osem mesecev, pro-
 dam. Odranci 191. M-23912
AKACIJEVE KOLE ZA VINO-
GRAD prodam. Telefon: 70 279. M-
 23913
MOSKVIČ, letnik 1979, prodam. Vi-
 ka Begič, Lendavska 25 a, Murska
 Sobota. M-23914
KROŽNE BRANE in koruzo za sila-
 zo, 30 arov, prodam. Gančani 117.
 M-23916
SEDEŽNO GARNITURO ugodno
 prodam. Mojstrska 1, Murska Sobota
 ali Samopostrežnica DOM M. Sobota,
 Lendavska ulica. M-23917
TOMOS APN 4 prodam. Cven 102,
 telefon: (069) 81 971. IN-18369
ZVOČNIKA SAS, 300 W, prodam.
 Telefon: (069) 81 852. IN-18368
SEDEŽNO GARNITURO, trosed
 (postelja) in dva fotelja, skoraj novo,
 prodam. Naslov v upravi lista. IN-
 18372
ZASTAVO 750, letnik 1981, ugodno
 prodam. Jože Magdič, Kijučarovi
 14. IN-28373
AVTO APECAR PIAGIO (tricikl)
 prodam. Anton Jaklin, Bukovje 9, p.
 Martin na Muhi. IN-28374
PRIKOLICO ZA OSEBNI AVTO
 prodam. Pečuh, Murska Sobota, Sta-
 ra 8. M-23918
ZASTAVO 101 prodam ali zamenjam
 za LADO, Krog, Murska 10. M-23919
OPEKO (navadni zidak), 2000 kosov,
 in dele za zastavo 101 (streho, pokrov
 motorja in vrata priljučnika) ugodno
 prodam. Murska Sobota, Cankarjevo
 naselje 22. M-23920
PORAVNALNO DESKO ZA TRAK-
TOR DEUTZ, celno, prodam. Bo-
 donci 143, telefon: 76 847. M-23939
KORUZO V STORŽIH, približno
 1000 kg, prodam. Cena ugodna. Albin
 Pepelnik, Bučevci 12. M-23921
ČISTOKRVNE NEMŠKE OV-
ČARJE brez rodovnika, stare
 osem tednov, prodam. Dolina
 27, p. Puconci. M-23924
FIAT 126 P, letnik 1979, registri-
 ran do avgusta 1988, prodam.
 Černelavci, Gorička 68. M-23926
TROSILNIK SIP za hlevski
 gnoj, prodam. Marjan Šušar, Bo-
 donci 143. M-23939
NOVO DVOSTANOVANJSKO
HIŠO NA RELACIJI Radenci—
Murska Sobota, primerno za vsa-
 ko obrt in turizem, prodam ali
 zamenjam za stanovanje v Lju-
 bljani ali ob morju. Telefon:
 (069) 46 187. M-23925
ZASTAVO 750 prodam. Ogled
 popoldne. Marjan Zadravec,
 Branoslavci 1, p. Ljutomer. IN-
 18375
ZASTAVO 101, prva registracija
 1976, registriran do 10. junija
 1988, prodam. Ljutomer, Kidri-
 čeva 25. IN-18376
MLADIČE, nemške ovčarje, po-
 tomci »cicera«, prodam. Marina
 Jovanović, Mekotnjak 36 b, Lju-
 tomer. IN-18379
HIDROFOR, kompletni, petsto-
 penska črpalka, nov, prodam.
 Milan Stojko, Razkrižje 17 a,
 Ljutomer. IN-28380
TRAKTOR URSUS 335, 1500
 delovnih ur, s koso in kabino,
 prodam, klinton prodam ali za-
 menjam za zrnje. Mirko Žibrek,
 Krapje 1, telefon: (069) 82 050.
 IN-18381

KORUZO V ZRNJU (3 tone, po 19
 din/kg) in koruzo za silažo, 1 ha pro-
 dam. Informacije: Kot 28, 69220 Len-
 dava. M-EP
NOVE RADIATORJE Z VSEMI
DODATKI in zastavo 101, letnik
 1977, prodam. 24 102. M-23945
KRAVO, staro sedem let, breje sedem
 mesecev, prodam. Jože Ferčak, Tur-
 nišče, Ob potoku 8. M-23867
JADRALNO DESKO (kompletno) in
 skoraj nov MOPED APN 6 poceni
 prodam. Radenci, Prešernova 11. M-
 23872
MLADE BREJE KRAVE (po izbiri),
 novo zračno puško z garancijo in gu-
 me za samonakladalno prikolico, ve-
 likosti 10, 75 in 12, prodam. Franc
 Zorko, Hrastje-Mota 29. M-23873
RASTEGLJIV KAVČ ugodno pro-
 dam. Alojz Grah, Murska Sobota, Pr-
 vomajska 9. M-23875
RENAULT 4 IMV TLS, letnik 1978,
 ugodno prodam. Zlatko, Murska So-
 bota, Gregoričeva 55. M-23876
POHIŠTVO ZA SPALNICO, novo
 vzmetnico jogi, sedežno garnituro,
 tonski projektor s petimi filmi, novo
 usnjeno jopo št. 52, sobno anteno, tri
 kovčke in razno žensko garderobo
 prodam. Avgust Velner, Staneta Ro-
 mana 25. M. Sobota, dopoldne, tele-
 fon po 16. uri: 22-140. M-23877
ZASTAVO 750, letnik 1982, prodam.
 Vanča vas 26. M-23878
AVTO MOSKVIČ prodam. Peter Ve-
 gli, Kobilje 76. M-23880
GLASBENI CENTER GORENJE
 prodam. Geza Vratarič, Černelavci,
 Gorička 68. M-23881
TRAKTOR URSUS, 35 KS, malo ra-
 bljen, prodam. Trnje 77. M-23883
MALE PUJSKE PRODAJ Murski
 Črnci 40. M-23884
PODKLETNO HIŠO V III. GRAD-
BENI FAZI, 260 m² stanovanjske po-
 vršine, v M. Soboti, prodamo. Tele-
 fon: 21-177. M-23885
ZASTAVO 750, letnik 1980, registri-
 rano, in trajnogorečo peč, vse dobro
 ohranjeno, poceni prodam. Beznovci
 6. M-23886
AVTO WARTBURG (za rezervne de-
 le) prodam. Radovci 63. M-23887
MOTOR BMW 2002 in SPAČKA PO
 DELIH prodam. Dankovci 26. M-
 23889
KOMBI, VW FURGON, letnik 1972,
 obnovljen, prodam. Telefon: 21-177.
 M-23890
DVE OKNI (120 x 90), malo rablje-
 ni, prodam. Salameci 20. M-23891
NOV AVTOMATIK prodam. Kut-
 njek, Rakičan, Cankarjeva 36. M-
 23892
AVTO CITROEN GS 1.3 SUPER, le-
 tnik 1980, prodam ali zamenjam z do-
 plačilom za manjši avto. Boris Čer-
 vek, Murska Sobota, Naselje Jožeta
 Kerenčiča 14. M-23894
BARVNI TV GORENJE, starejši, av-
 tomobilne gume 155/13, rabljene,
 ter tricikl poceni prodam. Vegova 13,
 telefon: 23-895. M-23895
FIAT 126 P, letnik 1978, prodam.
 Kerčmar, Kukeč 52, p. Križevci v
 Prekmurju. M-23896
PEČ ZA CENTRALNO KURJAVO,
 malo rabljeno, z bojlerjem in mešal-
 nim ventilom, po zelo ugodni ceni
 prodam. Murska-Sobota, Mala Nova
 4. M-23898
VINO (šmarnico), večjo količino,
 prodam. Dobrovnik 34. M-23899
FORD CAPRI prodam ali zamenjam
 za drug avto. Vanča vas 62 a. M-
 23900
KOSILNICO BCS s sedežno napravo
 in obračalnik ter oves v zrnju pro-
 dam. Telefon: 22-159. M-23904
KRAVO, staro tri leta, prodam. Tur-
 nišče, Rožna 12, telefon: 70-296. M-
 23902
POHIŠTVO ZA OTROŠKO SOBO,
 odlično ohranjeno, prodam. Telefon:
 21-762. M-23903
ADAPTER ZA KOMBajn ZMAJ
 133, 3-vrstni, malo rabljen, prodam.
 Geza Sambt, Lukačevci 5, telefon:
 48-125. M-23905

GOSPODINJE!
 Če vam zamrzovalna skrinja
 toči vodo ali ledeni, pokličite
IZOLACIJSKI SERVIS
F. Hajdinjak,
 Gornji Slaveči 6, Kuzma
 (069) 78-271
 Popravilo z garancijo na va-
 šem domu.

ZASTAVO GTL, staro dve leti,
 garažirano, prevoženih
 25.000 km, prodam. Informacije
 dnevno od 15. do 19. ure po tele-
 fonu: (069) 74 014 ali (082)
 25 661. GR-13607
KRAVO, visoko breje, prodam.
 Mele 6, p. Radenci. GR-13610
MOTORNKO Kolo MZ 250, tip
 TS, generalno obnovljeno, na
 novo registrirano, prodam. An-
 ton Gomilšek, Kraljevci 32, p.
 Videm ob Šč. GR-13611
TRAKTORSKO KOSO Z
DVOJNIM REZILOM IN
TRAKTORSKE BRANE — kul-
 tivator z dvojnimi valji (»ježci«),
 vse novo, zelo ugodno nujno
 prodam. Stinč, Podgorje 7, Apa-
 če. GR-13608
AVTO 16 P/E, nekaramboliran,
 prodam. Sanja Kaštrun, Morav-
 ske Toplice, Levstikova 32. M-
 23927
OPEL KADETT, letnik 1978,
 prodam. Marjan Kous, Dokležo-
 vje 62, p. Beltinci. M-23928
VESPO PX 200 E, letnik 1987/4,
 še z garancijo, prodam za 2,1 M.
 Telefon: (069) 26 246. M-23932
ZASTAVO 750 LE, letnik 1984,
 prodam. Velika Polana 162, tele-
 fon: 70 089. M-23933
VW 1200, letnik 1973, registrira-
 no do novembra, prodam. Parič-
 jak 3 b. M-23934
DESKE, debeline 2,5 cm, 1 m², pro-
 dam. Salameci 54. M-23935
SEDEŽNO GARNITURO MEBLO
 (trosed in dvosed z ležiščem ter fotelj)
 ugodno prodam. Kroška 30 a. M-
 23936
PONY EKSPRES, odlično ohranjen,
 prodam za 25 SM. Murska Sobota,
 Stara 1, telefon: 23 511. M-23939
IMV KOMBI, FURGON, 220, dizel,
 dvoosovinski, prodam. Marjan Šušar,
 Bodonci 143. M-23939
RDEČE VINO prodam. Černelavci,
 Gederovska 30. M-23940
SAMONAKLADALNO PRIKOLI-
CO, novo, prodam 10 odstotkov ce-
 neje. Telefon: 76 832. M-23941

TELEVIZOR, barvni, star šest let,
 prodam za 250.000 din. Horvatič,
 Dolga vas 3 a. LE-10922
SUH REZAN LES za ostrežje ali
 stavbno pohištvo, OPEKO NF, večjo,
 4.000 kosov, in nadstropno posteljo z
 vzmetnicami jogi, ugodno prodam.
 Urisk, Dobrovnik 204, telefon:
 70-414. LE-10917
STANOVANJSKO HIŠO Z GO-
SPODARSKIM POSLOPJEJEM na
 16-arski komunalno popolnoma ure-
 jeni parceli (asfaltna cesta, elektrika,
 vodovod, telefon), v neposredni bliži-
 ni Murske Sobotice (Ravensko), in pri-
 bližno 1,5 ha obdelovalne zemlje pro-
 damo najboljšemu ponudniku. Infor-
 macije po telefonu: 21-591, interna
 21, ob delavnikih! M-23942
ŠKODO 120 L, letnik 1979, prodam.
 Lipovci 111 a. M-23946
VW VARIANT 1600 (karavan), regi-
 striran, prodam. Ros, Murska Sobota,
 Lendavska 10, telefon: (069) 22-190,
 po 15. uri. M-23948
DVE BREJE KRAVI prodam. Stre-
 hovci 74. M-23949
AVTO ALFA SUD, 95 KS, november
 1982, 66.000 km, prodam. Telefon po-
 poldne: 062 631 324. M-23950
RENAULT 4, letnik 1977, obnovljen,
 in moped avtomatik prodam. Ogled
 po 15. uri. Milan Hajdinjak, Pertoča
 30. M-23951
KORUZO ZA SILAŽO prodam.
 Etelka Lukač, Puconci 93, telefon:
 22-307. M-23952

KOLINE!

GOSTILNA ŽELEZEN
BEZNOVCI vabi 5. in 6. sep-
 tembra
NA DOMAČE KOLINE Z
BUJTO REPO
 Za obisk se priporočajo!

NOVO BRUNARICO Z VINSKO
KLETJO NA LEPEM IN MIRNEM
KRAJU prodam pod ugodnimi pogo-
 ji ali zamenjam za novejši golf dizel.
 Naslov v upravi lista. M-23953
SILAŽNI KOMBajn IN AVTO
SIMCA TER DELE ZA FIAT pro-
 dam. Veščica 55. M-23954
DOMAČE VINO, ŠMARNICA, in
 koruza v zrnju naprodaj. Lipovci 50.
 M-23955
MOPED AVTOMATIK, skoraj nov,
 prodam. Ivanci, Murska Sobota, Ok-
 tobrske revolucije 1. M-23958
GOZD PRODAJ. Tešanovci 35. M-
 23959
3-TONSKO PRIKOLICO, tovarniške
 izdelave, s podaljški, prodam. Štefan
 Šiflar, Zečkovci 21. M-23960
FIAT 127/78, prvi lastnik, garažiran,
 prodam. Irena Radović, Kidričovo
 naselje 6, Radenci, ali telefon ob de-
 lavnikih: (069) 63-040, interna 649.
 M-23961
TERMOAKUMULACIJSKO PEČ,
 4 KW, in PEČ NA OLJE EMO pro-

dam. Telefon po 16. uri: 26-533. M-
 23970
MEŠALEC ZA BETON prodam.
 Bencak, Južna 16. M. Sobota. M-
 23972
AVTO LADA KARAVAN 1200, le-
 tnik 1980, naprodaj. Miran Lah, Iža-
 kovci 128. M-23973
RAZTEGLJIVO KUHINJSKO MI-
ZO (140 x 80), 6 tapetiranih stolov
 ter kompletno pohištvo za otroško so-
 bo peter prodam. Informacije po tele-
 fonu: 24-946. M-23974
MALE PUJSKE PRODAJ. Dolnja
 Bistrica št. 55. M-23975
MERCEDES 220 D, letnik 1972, pro-
 dam. Strehovci 4. M-MM
MOPED TOMOS 15 SLC, letnik
 1984, prevoženih 2000 km, ugodno
 prodam. Karel Špur, Veržej, Mladin-
 ska 20. IN-18386
VEČ RADIATORJEV ZNAMKE
AKLIMAT in zidan štedilnik za cen-
 tralno kurjavo prodam. Marko Fili-
 pič, Branoslavci 16. IN-18384
KARAMBOLIRANO LADO 1500,
 letnik 1980, prodam. Milena Stanjko,
 Mota 57, Ljutomer. IN-18385
AVTORADIO PRODAJ. Naslov v
 upravi lista. IN-23976
MALE PUJSKE PRODAJ. Krog,
 Plečnikova 3, telefon: 26-280. M-
 23977
GOLF, dizel, letnik 1985, prevo-
 ženih 25.000 km, prodam. Bre-
 zovci 68 a. M-AK

PRESREČNI SMO,
KER SI BIL V NAŠEM ŽIVLJENJU.

ZAHVALA
Od nas je odšel

Benjamin Ščap-Beno

Zahvaljujemo se vsem, ki ste ga v njegovem kratkem življenju imeli radi in osrečevali.

Hvala vsem, ki ste ga pospremili v tako velikem številu na njegovi zadnji poti, darovali cvetje ali v dobrodelne namene ter nam v težkih trenutkih pomagali.

ŽALUJOČI: oče, mama, brat Leon, Duda in drugo sorodstvo

V SPOMIN
3. septembra mineva boleče leto, odkar nas je tragično, na delovnem mestu, zapustil naš dragi mož in očka

Ivan Hozjan

avtomehanik
iz Črenšovca

Boleč, preran in nepozaben je spomin nate in prehuda je bolečina v naših srcih, da bi kdaj zamr-
 la. Iz večnega in mnogo preranega spanca te ne obudi več ne naša bol ne klic naših src, ki ne mo-
 rejo razumeti, da te ni več med nami.
 Hvala vsem, ki se ga še spominjate, mu prižigate sveče in se poklonite večnemu spominu.
Zalujoci: žena Ančka ter hčerki Janja in Tadeja

ZAHVALA

Dotrpel je in nas v 61. letu starosti zapustil naš dragi mož,
oče, brat, tast in stari oče

Janez Barbelj

iz Lendave

Iskrena hvala zdravstvenemu osebju Onkološkega inštituta
v Ljubljani in Zdravstvenega doma v Lendavi.

Hvala vsem, ki ste bili z njim na njegovi poslednji poti,
vsem, ki ste ga spoštovali in imeli radi.

VSJ NJEGOVI

VESTNIK

Štefan Dravec (direktor in glavni urednik), Jus Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Lopamnik, Feri Maučec (šport), Bernarda Peček, Štefan Sobočan, Janko Stolnik (dopisništvo), Branko Zunec, Majda Horvat, Bojan Peček, Endre Gönter (tehnični urednik), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).
 Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/I, telefoni: novinarji 21 232, 21 064 in 21 383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, gospodar-
 sko-propagandna služba in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništvo Gornja Radgona 74 597, dopisni-
 šтво Lendava 75 085 in dopisništvo Ljutomer 81 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vrača-
 mo. Polletna naročnina 7.000 din, naročnina za delovne organizacije 15.000 din, letna naročnina za
 tujino: 322 šilingov, 46 mark, 24 kan. dol., 18 am. dol., 38 šv. frankov. Tekoči račun pri SDK Murska
 Sobota 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 50100-620-00112-5049512. Cena po-
 samezne številke je 350 din. Tiska ČGP Večer Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen
 plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota,
 Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer, Izdaja Zavod
 za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota,
 Titova 29/I. Ureja uredniški odbor:

PRALNI STROJ, nov, po zelo ugodni ceni prodam. Anton Pintarič, Hrastje-Mota 91. M-23982
STISKALNICO ZA BALIRANJE SENA, znamke KODOL, prodam. Gančani 6. M-23984
KOMBI PEČ in rdeče vino poceni prodam. Gradišče 45. M-23985
KOMBAJN MASSEY FERGUSON, motorno kolo puch 250 in moped TOMOS T-12 prodam. Jože Kološa, Andrejci 48. M-23986
GOLF, letnik 1980, ohranjen, garažiran, prodam. Informacije po 15. uri: Murska Sobota, Cankarjeva 1, telefon (069) 23 441. M-23987
TRAKTOR IMT 540 s koso, ugodno prodam. Možno dvakratno plačilo. Pečarovi 47, telefon: 77 117. M-23988
AUDI, letnik 1972, po ugodni ceni prodam. Telefon: 23 165. M-23996
KORUZO ZA SILAŽO prodam. Lemerje 1. M-23989
SKODO 105 S, letnik 1981, prodam. Franc Kovač, Selo 89. M-24005
AVTO SIMCA 1307 GLS prodam. Murska Sobota, Mikloša Kuzmiča 7 a. M-23990

Svojci pokojne šivilje **ŠAROLTE KU-HAR** iz Mačkovec obveščajo vse, ki imajo pri pokojni še blago, da ga odnesejo v roku 14 dni, sicer za blago ne odgovarjajo.

FIAT 125 P, letnik 1978, ugodno prodam. Partizanska 11, telefon: 24 370. M-23992
GOLF, dizel, letnik 1984, ugodno prodam. Lemerje 62. M-23993
JUGO 45 A, letnik 1986, prodam. Ogled po 17. uri. Lipovci 258. M-23994
LADO 1600 prodam. Petanji 51 b. M-23995
ZASTAVO 101, letnik 1981, prodam. Telefon: 46 156. M-23997
ZASTAVO 126 P, letnik 1978, ugodno prodam. Telefon: 25 247. M-23998
VISOKOTLAČNO STISKALNICO ZA SENO, znamke welger ap 41, prodam. Žižki 67, telefon: 70 047. M-MM
POHIŠTVO ZA SPALNICO, novo, prodam. Telefon: (069) 23 555. M-24001
KRAVO, brejo 5,5 meseca, dobro mlekarico, prodam. Štefan Berden, Kobilje 37. M-24002
RDEČE VINO poceni prodam. Krog, Plečnikova 5. M-24003
MALE PUJSKE prodam. Franc Drvarič, Petanji 127. M-24005
LEP GOZD IN KAKOVOSTNO NJIVO prodam. Brezovci 40. M-24006
TRANSPORTER (ELEVATOR), ZA SILAŽO, dolg 8 m, prodam. Lipovci 19. M-24007
ZAPOSLITVE

kupim

REJCI KUNCEV POZOR!
 Odkupim večje število kuncev žive teže od 3 kg naprej. Telefon od 8. do 16. ure: (069) 77 806. M-23868
PIANINO KUPIM. Ponudbe po telefonu: 70 022, popoldne. M23943

zaposlitve

VARSTVO ZA 13-letnega otroka nujno iščemo. Sprejemamo mlajšo upoko-

jenko. Miran Lipuš, Murska Sobota, Lendavska 4. M-23850
ČE RADI KOMUNICIRATE, se javite na ta oglas za prodajo knjig na območju Prekmurja. Ponujam visok honorar. Zaželen je lastni prevoz, ni pa pogoj. Interesenti naj se javijo na naslov: Naselje Prekmurske brigade 16, M. Sobota. M-23879
OTROKA VZAMEM V VARSTVO NA DOM. Telefon: 24 702. M-23888
VARSTVO ZA 3- in 2-LETNEGA OTROKA IŠČEM. Srpak, Lendavska 8/V-33. Informacije v soboto od 17. do 20. ure. M-23897
SOLOKITARIST, KI ŽELI SODELOVATI PRI ANSAMBLU, NAJ SE OGLASI PO TELEFONU: 71 571. M-23937
KV AVTOKLEPARJA, AVTOLIČARJA IN DELAVCA ZA PRIČI-TEV takoj sprejemem v redno delovno razmerje. Matija Kuzma, avtokleparstvo-avtoličarstvo Črenšovci 61 c. M-23957
DEKLE ZA POMIVANJE POSODE V GOSTILNI NA GORENJSKEM sprejemem v redno delovno razmerje. Stanovanje in hrana v hiši. Nastop službe takoj. Pokličite po telefonu: 064 79 834. M-23971
DELAVCA ZA DOLOČEN ALI NE-DOLOČEN ČAS ZAPOSIM. Steklarstvo Maučec, Beltinci. M-MM

Sobe

ENOSOBNO STANOVANJE V MURSKI SOBOTI ALI OKOLICI išče 4-članska družina. Naslov v upravi lista. M-23859
ENOSOBNO STANOVANJE ALI GARSONJERO V MURSKI SOBOTI išče mlado dekle. Telefon: 23 395. M-23861
ENO ALI 2-SOBNO STANOVANJE V MURSKI SOBOTI ALI OKOLICI išče mlada družina. Naslov v upravi lista. M-23727
OPREMLJENO SOBO V CENTRU GORNJE RADGONE oddam ženski. Informacije Ljutomir, Stari trg 13, telefon: (069) 81 067. IN-18378
ENOSOBNO STANOVANJE V MURSKI SOBOTI ALI V OKOLICI išče tričlanska družina. Naslov v upravi lista. IN-23903

Razno

NK KRIŽEVCI V PREKMURJU vabi v soboto, 5. septembra, na gostovanje ANSAMBLA FI-NESE S PEVKAMA. M-23929
GOSTILNA MAROF LENDAVA se ponovno priporoča za obisk z dobro kuhinjo in veliko izbiro domače, dobro pripravljene hrane ter pristnim lendavskim vinom. Za zaključene družbe, poslovna kosila, večerje, poroke in druge slovesnosti sprejemamo naročila. Prisrčno vas vabimo na plesno veselico, ki je vsako soboto z zabavno domačo glasbo za goste srednje in starejše generacije. Za obisk se priporoča družina HOZJAN! LE-10928

Helena Küronja

roj. Horvat
 iz Panovec

Iskrena hvala vsem, ki se je še spominjate, njen poslednji dom krasite s cvetjem in prižigate svečke.

Žalujoci: mož Karel, sin Jože in brat Ludvik z družinami ter drugo sorodstvo

Terezija Buček

iz M. Sobote

Tvoj korak je zastal, glas onemel, a v naših srcih je bolečina, ki ne bo nikoli minila.

Hvala vsem, ki se je še spominjate!

ŽALUJOČI: VSI NJENI NAJDRAŽJI

Že štiri leta v hladnem grobu spiš, a v naših srcih še živiš. Ne mine ura, dan, ne noč, povsod v mislih si navzoča.

V SPOMIN

1. septembra so minila štiri leta, polna žalosti, odkar me je zapustila moja draga žena

Gizela Kučan

iz Panovec

Tvoje življenje je za vedno ugasnilo. Ostala sta praznina in spomin nate. V mojem srcu še živiš in boš živela do konca mojih dni.

Hvala vsem, ki obiskujete njen prerani grob, ga krasite s cvetjem in na njem prižigate sveče.

ŽALUJOČI: MOŽ KAREL

Ko si nam zadnjic stisnila roko, nismo slutili, da to je slovo. Umrla si, ko dan je bil, a jutraj pa v snu našem rodila sta se bo. gorje.

ZAHVALA

V 78. letu starosti je mirno zatisnila trudne oči naša najdražja žena, mama, omama in prababica

Julijana Šraj

roj. Malačič
 iz Prosenjakovec

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in kolektivu Hotela Diana, ki ste nam pomagali, darovali vence in cvetje ter izrekli globoko sožalje in jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Posebna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavniku KS za slovo ob odprtem grobu.

Žalujoci: mož Geza, hčerki Irena in Ida z družinama, vnuk Dušan z družino in sestra z družino

Ne boš več v zvezdnatih nočeh bedel, ne boš več sanjal in ne boš več pel, ne boš nemiren čakal več spomladi, kdaj breskve vzcvetejo in trt nasadi.

ZAHVALA

Od nas je odšel

Peter Brunec

Izrekamo iskreno zahvalo vsem, ki ste z nami sočustvovali in nam v teh težkih trenutkih kakorkoli pomagali.

YSI NJEGOVI

31. julija smo na pokopališču v Murski Soboti pokopali našega očija

Štefana Horvata

Iskreno bi se radi zahvalili vsem, ki ste nam izrazili sožalje, in vsem, ki ste darovali v humanitarne namene. Posebno zahvalo smo dolžni medicinskemu osebju infektološkega in rentgenološkega oddelka, kirurškemu oddelku in osebju intenzivne nege za vso pomoč.

Hvala dr. Jožetu Kocjančiču za prijateljstvo, vso skrb in številne obiske med Štefanovo boleznijo.

Očiju ni več hudo... mi pa se bomo morali šele naučiti živeti brez njega.

DRUŽINA HORVAT

Kako je hiša strašno prazna, odkar v njej moža več ni. Kje si ljubi oče, kje tvoj mili je obraz, kje je tvoja skrbna roka, ki skrbela je za nas.

ZAHVALA

Tiho in mirno, kot je živel, nas je v 82. letu starosti za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

Štefan Berglez

iz Tešanovec

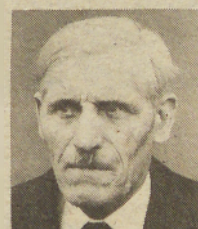
Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom za vso pomoč v najtežjih trenutkih, znancem, prijateljem in vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.

Hvala tudi g. duhovniku Škaliču za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, predstavniku KS, tov. Veri, za poslovitne besede in kolektivu Pomurske založbe M. Sobota.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Tešanovci, 19. avgusta 1987

ŽALUJOČI: žena Irma, sin Ernest, hčerka Iboljka z možem Zoltanom, vnuka Boris in Marjanca ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi oče in stari oče

Jožef Vogrinčič

iz Krašče

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, in prijateljem, ki ste sočustvovali z nami, nam izrazili sožalje, darovali cvetje in vence ali prispevali denar v dobrodelne namene.

Najlepša hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornikom za poslovitne besede, gasilcem za izkazano zadnjo čast in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

ŽALUJOČI: sin Ludvik z ženo Terezijo ter vnuka Andrej in Andrejka, hčerka Jožefa ter sinovi Štefan, Jože in Franc z družinami

S SEJE STANOVANJSKE SKUPNOSTI GORNJA RADGONA

Stanovanjskih posojil spet niso razdelili

Denarja za stanovanjsko gradnjo, pa naj bo za posamezno ali družbeno, je vedno manj, pa žal se tega ne znamo ali nismo sposobni hitro in pravilno razdeliti med prosilce stanovanjskega posojila. Prav to lahko povemo ob ponedeljkovi seji stanovanjske skupnosti Gornja Radgona, saj se spet niso mogli dogovoriti, kako in kaj. Nekaj delegatov je namreč zahtevalo formalno pravilnost v postopku razdelitve denarja, pa čeprav najverjetneje tožniki pri tem ne bodo ničesar pridobili, večina drugih pa je menila, da se sedaj, čeprav so bile narejene napake, denar razdeli med čakajoče za stanovanjsko posojilo, da denarja inflacija ne bi še bolj pobirala. Poskusi prepričevanja na seji niso uspeli, zato so to točko preložili na petek, ko naj bi se ponovno sestali samo zaradi nje. Vendar pa po napovedih nekaterih delegatov stvari ne bodo prišli do dna tudi v petek in bo tako denar, ki je že sedaj čakal na ra-

čunu tri mesece, neupravljen še nekaj časa.

Za kaj torej gre: nepravilnost in pravna nedoslednost se je s strani strokovne službe zgodila že pred dvema letoma, ko v uradnem listu niso objavili dopolnila k pravilniku o pogojih za dodelitev posojila. Po njih pa so se ravnali že lani. Letos so se nekateri spomnili na to in opazili tudi številne druge nepravilnosti v postopku ocenjevanja in delitve točk ter se pritožili zoper negativne odločbe. Oglasili pa so se tudi zadrugarji iz Radenec, katerih prošnje sploh niso obravnavali, češ da so bile neupolne. To pa se je zgodilo zato, ker je bil razpis in potrdila za prošnje neuskaljen s predpostavko in zahtevami komisije, ki je opravljala ogleda. Prav zato se nekateri delegati niso strinjali s predlaganim sklepom, da se denar razdeli med čakajoče, del pa se zadrži, dokler ne bodo obravnavali prošnje graditeljev v zadrugi, pa čeprav le-ti

najverjetneje posojila ne bodo dobili. Če se ne bodo dogovorili o kompromisu, se bo moral ponoviti cel postopek, od natečaja naprej, kar pa pomeni, da bodo prošniki čakali še naprej.

V tej igri ne bo pridobil nihče, kvečjemu bo več tistih, ki bodo izgubili, vse skupaj pa ima korenine v nedoslednem delu v strokovnih službah. Delegati so na te opozorili tudi pri drugih točkah dnevnega reda, že pri samem zapisniku in oblikovanju sklepov.

Na začetku seje pa so z dnevnega reda umaknili razpravo o predlogu Družbenega dogovora o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje družbenogospodarskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v Sloveniji, saj so delegati iz delovnih organizacij menili, da je bilo premalo časa za obravnavo tako pomembnega dokumenta in ga kot delegati ne morejo obravnavati.

Majda Horvat

POSEBNA NOVICA

Darujte za prizadete

Letošnja predzadnja Poletna noč slovenske televizije bo potekala 5. septembra v obliki javne oddaje iz studia 2, kjer bo nastopila vrsta znanih imen iz glasbenega sveta, s čimer pa bo pripravil povezovalc večera Mito Trefali. Namen oddaje je spodbuditi zbiranje gmo-tnih prispevkov za pomoč družinam, ki jih je letos po Sloveniji najhujše prizadela vremenska ujma. Že od 8. ure zjutraj se bodo darovalci — posamezniki in delovne organizacije — lahko oglašali po telefonih (061)222 713, 313 239 in 327 496 in sporočali zneske, ki jih darujejo v sklad za pomoč prizadetim. Darovalce bodo med oddajo tudi objavljali.

Darovati pa bo mogoče tudi pismo, in sicer tako, da bodo darovalci na naslov Televizija Ljubljana, Pijadejeva 10, 61000 Ljubljana, s pripisom naslova oddaje Kdor hitro da, dvakrat da, poslali kopijo nakazila oziroma da bodo delovne organizacije z uradnim dopisom sporočile sklep o višini prispevka na omenjeni naslov.

Še to: kdor bo 5. septembra želel darovati po telefonu, naj se oglasi z lastnega telefona, da bo mogoče poklicati nazaj.

V imenu delovnih organizacij pa naj se s službenih telefonov oglašajo predstavniki organov, ki so sklepali o prispevkih za pomoč prizadetim družinam.

Sejemski sejalec tudi nam

Predstavniki vodstva in skupščine interesne skupnosti 25. jubilejnega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni so se pozorno zahvalili vsem, ki so ga snovali, strokovno razvijali, o njem pisali ali kako drugače pripomogli, da je zrasel, v prispodobni rečenici, v sodobnega kmetovalca in nepogrešljivo sestavino slovenskega in morda celo jugoslovanskega kmetijstva. Toliko bolj smo zato ponosni, da je med šestimi dobitniki statve sejma Sejalec ob organizacijah, kot so Biotehniška fakulteta Ljubljana, Zadruga zveza Slovenije, Živnoredska poslovna skupnost Slovenije, in Živnoredsko-veterinarski zavod Murska Sobota, tudi naš Zavod za časopisno in radijsko dejavnost.

Višje odkupne cene vrtnin

Jubilejni, 25. gornjeradgonski Kmetijsko-živilski sejem, je bil priložnost za najrazličnejše sestanke in srečanja. Tako se je sestala tudi Poslovna skupnost za sadje, krompir in vrtnine. Tokratni sestanek so namenili izključno oblikovanju novih odkupnih cen za nekatere osnovne vrtnine. Izhodiščne cene namreč oblikujejo pred setvijo in sajenjem, torej zgodaj spomladi. Višji stroški pridelave, inflacija in vse druge spremembe pa že v dobrega pol leta spremenijo vrednost, ki so jo sprejeli v začetku sezone. V povprečju so cene višje za dobrih 30 odstotkov, predelovalci pa bodo recimo za kilogram zelja za kisanje po novem plačali 60 dinarjev, za rdečo peso prav tako, za korenje pa 120 dinarjev za kilogram. Govorili so tudi o odkupni ceni za kumarice za vlaganje, vendar s predelovalci niso našli skupnega jezika, zato so to točko preložili na prihodnji sestanek. Predelovalci namreč trdijo, da je letošnji pridelek kumaric slabe kakovosti, da so bili predelovalci zelo površni pri sortiranju kumaric v odkupne razrede. S tem naj bi si sami določili pravo vrednost kumaric. Kljub vsemu pa so na poslovni skupnosti predlagali za 30 odstotkov višjo odkupno ceno, ki jo predelovalci lahko plačajo ali ne, odvisno od tega, kako se bodo odločili. Ker je sezona odkupa kumaric v bistvu že končana, naj bi to višjo ceno poračunali za nazaj.

D. L.

TANKOČUTNO Z MALČKI

Za marsikatero kratkočasnica in majhno deklico ali dojenčka v jastih je bil minuli tork poseben dan. Žalosten, če se je težko izvil iz maminih ali očetovih in rok starih staršev ter svoje domače okolje, za čas, ko so odrasli zaposleni, zamenjal z novim v vrtcu. Ker bo v njem prebil dober del dneva, je zelo pomembno, kako ga bo sprejel, predvsem pa, kakšen bo njegov prvi stik z vzgojiteljico in varuhinjo. Seveda pa tudi, kako bodo družjenje v igralnici doživeli drugi otroci. Brez solzic bo verjetno težko šlo, vsaj prve dni, zato je pomembno, da v njih starši namenijo svojim najmlajšim več pozornosti in jim tankočutno prisluhnejo. Tako v priporočili, kot prika-žijo na pomoč, da skrajšajo dolge ure, s tem da pridejo nekoliko prej po otroka, če jim delovni čas to dopušča, ali pa si vzamejo celo dopust in postopoma uvajajo malčka v novo okolje.

Podobno velja tudi za prčke v šolah, kjer jih je prve dni dobro spremljati, jim pomagati v pripravi in vstopu v hram učenosti, saj niso mačje solze kar tako preiti iz sveta igre v zahtevnejšega. V njem bo tudi za punčke iz cunj in avtomobilke ter letom primerne vzgojne igrače dovolj časa, toda preobrat je z vstopom v vrtec ali šolo vendarle velik. Zato je potrebno v teh dneh druge skrbi in večje obveznosti v družinskem življenju postaviti na stranski tir in dati otroku potrebno podporo, predvsem pa občutek, da smo z njim, da čutimo težave ob spremembi in da je čas na njegovi strani. Da bo napetost spalnica in bo pot v vrtec in šolo postala del njegovega vsakdanjika in da bo v novem okolju navsezadnje tudi prijetno, če se bomo za to potrudili s skupnimi močmi — tako starši kot vzgojitelji.

Brigita Bavčar

PODPISOVANJE ZA 950 TISOČ DOLARJEV — Tudi letos so ob dnevu madžarskih razstavljalcev na kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni podpisali protokol o sejemski izmenjavi blaga v vrednosti 950 tisoč ameriških dolarjev. Slovesnost je bila v Radnecih, in ob tej priložnosti so ugotavljali, da obstaja še veliko možnosti za razširitev malonobmejnega gospodarskega sodelovanja med Slovenijo in Madžarsko (Železno in Zalsko županijo). Foto: A. A.

OZIMNICA 87

Predvidoma bo letos ozimnica naprodaj med 22. septembrom in 18. oktobrom. Postopoma bodo najprej prodajali krompir, rane sorte jabolk, čebulo, česen in druge klasične pridelke. Čebule je (kot smo izvedeli na razširjeni seji izvršilnega odbora SIS za kmetijstvo in preskrbo občin mesta Ljubljane) malo in jo bodo uvozili, česen pa bo izjemno drag; poznalo pa se bo tudi, da je neurje uničilo veliko sadja in poljščin. Pa tudi to, da padec standarda vsem ozimnicam potrebnim ne bo omogočil oskrbe z njo, ker bo treba naenkrat pregledoboko seči v žep in si jo bodo lahko privoščili le boljše situirani. Kljub vse bolj razširjeni psihozi trga: kupuj danes, saj ne veš, če boš jutri lahko!

MNOŽIČNA IN JUBILEJNA PARADA

Tudi letos se je na parado običajev in kmečkih opravil v Gornji Radgoni zbralo staro in mlado iz okoliških krajev. Prav tako kot po udeležbi je bila 10. parada običajev in kmečkih pravil množična tudi po odzivu številnih obiskovalcev. Ti so se v nedeljo dopoldne zgrnili na gornjeradgonske ulice in od Avto-radgona (kjer je bilo zbirališče) do sejmišča (kjer so najboljše nastopajočim vročili plakete Pomurskega sejma) z navdušenjem in opazkami spremljali nastopajoče.

Napovedanih jih je bilo 1200 na 120 vozovih, prišlo pa še več (predvsem na traktorjih) in vsak zase je bil vpet v celoto nekega opravila, prikaza kmečkega dela z redko vidnimi orodji iz naše preteklosti, za posamezni letni čas značilnega dogodka ali negativnega odmeva, kot na primer neuspešne obrambe pred točo. Očitno je slednja v Ljudeh tako živa, da so kar dvakrat ponazorili, kako so rakete streljale v prazno, ko je bilo že prepozno in so ledena zrna neusmiljeno klestila poljščine in vinsko trto. Komisija je hitro opravila popis, vrsta socialne pa je bila dolga in prepričljiva. Tudi letalo je bilo v borbi z naravo prepozno in pregovor, da je po toči prepozno zvoniti, ilustrativno ponazorjen z zvoncec.

Ker je bila pokrovitelj parade pivovarna Laško, je bil v njenem ospredju, velik zaščitni znak gams, ki pa ni najboljše sodil v tradicionalno parado, v kateri je bilo sicer veliko simbolov. Očitno je moralo pasti tudi veliko dreves, da so bili prikazi običajev in posameznih opravil kar najbolj avtentični. Spontan smeh je izzvalo kmečko delo brez prahu, brez katerega ni šlo, pozornost ljubiteljev starin in ljudi zgodnjih letnic rojstva, ki so mladost preživeli na vasi, zatem pa se preselili v mesta, pa so izzvale starine — orodja, ki v vsakdanjem življenju izginejo, so pa prav podobne parade in prireditve priložnost, da jih vidijo tudi mlajši rodovi. Mladih je bilo presenetljivo veliko, tako med udeleženci kot obiskovalci, seveda pa starost ni bila odločilna za ponazoritve posameznih opravil. Folklorni pečat so že tako folklorni prireditvi dajale tudi skupine, ki so se zavrtle po koncu parade na sejmišču, kjer so podelili plakete.

Med originalnejše prikaze iz kmečke tradicije je vsekakor sodila mlavca s cepci, ki se je zdelo posebno zanimiva etnologu v ocenjevalni komisiji.

Strokovna komisija, ki ji je predsedoval dr. Alojz Slavič, direktor Živnoredsko-veterinarskega zavoda v Murski Soboti, sestavljali pa so jo etnolog iz Maribora (Tone Petek), predstavnik Gospodarske zbornice iz Ljubljane, Miha Čebulj, in domača kulturnika, podpredsednica Anica Kondrič in predsednik Zveze kulturnih organizacij Gornja Radgona Avgust Posavec, se je po enournem zasedanju po paradi in poprejšnjem vztrajnem spremljanju odločila, koga bo nagradila s plaketami. Zlato plaketo sta dobila Turistično društvo Cerkvenjak in krajevna skupnost Videm ob Ščavnici. Srebrno plaketo so na sejmu vročili predstavnikoma vaškega odbora Kapela in Negova, bronasti plaketi pa vaškemu odboru iz Orehovec in Spodnje Ščavnice.

Kot je dejal njen predsednik, komisija ni imela lahkega dela, potrditi pa so se morali tudi v pripravljalnem organizacijskem odboru, ki ga je vodil znani radgonski kulturni delavec Roman Sluga. Kajti niso mačje solze organizirati tako številčno parado, ki ima prednost v množičnosti in — kar je presenetljivo — izjemni pripravljenosti preprostih ljudi, da se odtrgajo od svojega dela in ponazorijo svojo tradicijo.

Brigita Bavčar
Foto: Rade Bakračević

● Najstarejši traktor na nedeljski paradi običajev in kmečkih opravil je bil s Stare Gore, z letnico 1932 in mladostno zasedbo muzikantov.

● Datje ne grem, je sklenila mala, trmasta vprezna žival in za nekaj trenutkov ustavila povorko, potem pa na gospodarjevo prigovarjanje le potegnila težki tovor.

● Z otrokom in štokljo je na paradi zbuja pozornost Ivan Kramberger. Ker nista bila lutki, jima je bilo gotovo manj prijetno kot živahnemu Negovčanu, ki je zakoral celotno povorko v povratno smer, da bi ga bolj opazili.

● Plesalci folklornih skupin so zaplesali že v povorki, posebno živahno pa je bilo po njej na sejmišču, kjer je bilo vsesplošno rajanje do zaprtja letošnjega jubilejnega sejma.

Med prikazi starih kmečkih opravil in naše tradicije je bilo videno vse od selve do žetve in peke kruha, vinogradništva in vinarstva, žganjku, ribanja in tlačenja zelja, luščenja sončnic in trebljenja buč za pravo bučnega olja, luščenja koruze in delanja »strožakov«, domače mlekarne, gozdarskih del, posebej tesanja lesa, obdelave hloda v »živo«, izdelovanja vrvi, sodov, tkanja lanu, kmečkih »hlapčevskih opravil«, ometavanja »cimprane« hiše z ilovico, prekrivanja slamnate strehe in še veliko tega, kar izginja iz vsakdanjika na kmetih. Tudi »kopinarji« (prodajalci jajc in kokoši, ki so hodili od hiše do hiše), čelvarji, ki so za izdelavo para »punčokov« potrebovali dan, v njem pa danes 187 delavcev naredi 4000 čevljev — kot je bilo zapisano na enem od vozov, ki so se pomikali v paradi. Žal povečini traktorjev, ki izpodrinjajo vprežne voze, ki so prevladovali nekoč. Ponazoritve kmečkih opravil in parado je ilustrativno povezoval Dušan Zagorc, ki je videno dopolnil z napovedmi in opisi običajev.

PONAZORITEV
IN OPISI
OBIČAJEV

● Čeprav brez traktorjev ne bi šlo, je bila pripomba o tem, da bi v tradicionalno parado bolj sodili preprosti vozi in živo vprego, kot pa železni orjaki na gumijastih kolesih, umestna.